

Σοσιαλισμός

από τα κάτω

No 36, Μάης - Ιουνίου 2000

Τιμή 500 δρχ

Πρόσφυγες και μετανάστες
στο Φρούριο της Ευρώπης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ο "Σοσιαλισμός από τα Κάτω" είναι το δίημνο περιοδικό του Σοσιαλιστικού Εργατικού Κόμματος

- 3 ΕΠΙ ΤΟΥ ΠΙΕΣΤΗΡΙΟΥ
- 4 Να κάνουμε την Πράγα ένα νέο Σιάτλ
- 5 Ενάντια στο ρατσισμό - Μια μάχη με συνέχεια
- 8 Πρόσφυγες στο φρούριο της Ευρώπης
- 11 Ιντερνετ και "Νέα Οικονομία"
- 14 Ολυμπιακοί αγώνες
- 17 Διαδηλώσεις στο Σίδνεϋ
- 18 Ο Λένιν στον 21ο αιώνα
- 23 Ποιος καταστρέφει τον πλανήτη
- 26 Ντιέγκο Ριβέρα

- 28 ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΤΙΚΗ:
 - Ζήσης Παπαδημητρίου - "Ο Ευρωπαϊκός Ρατσισμός"
 - K. E. Φλέμινγκ - "Άλη Πασάς, ο Μουσουλμάνος Βοναπάρτης"
 - Λυκούργος Σ. Καλλέργης - "Σταύρος Καλλέργης"
 - Ρόμπερτ Λ. Χαϊλμπρόνερ - "Οι Φιλόσοφοι του Οικονομικού Κόσμου"
 - Marie France Hirigoyen - "Ηθική Παρενόχληση"

Ιδιοκτήτης: ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Υπεύθυνη σύνταξης: Μαρία Στύλλου

Διακίνηση: Κατερίνα Πατρικίου

Εκτύπωση: ΛΙΘΟΤΥΠ ΑΕ

Γραφεία Περιοδικού: Αναξαγόρα 14Α, Ομόνοια ΑΘΗΝΑ 105 52 τηλ. 52.41.001, Fax 52.27.177

Ειδικούς διανομές και γράμματα: Περιοδικό "Σοσιαλισμός από τα Κάτω" Τ.Θ. 8161 - 100 10 Αθήνα

Κεντρική διάθεση: ΜΑΡΞΙΣΤΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ, Αναξαγόρα 14Α, Ομόνοια, Τηλ. 52.47.584

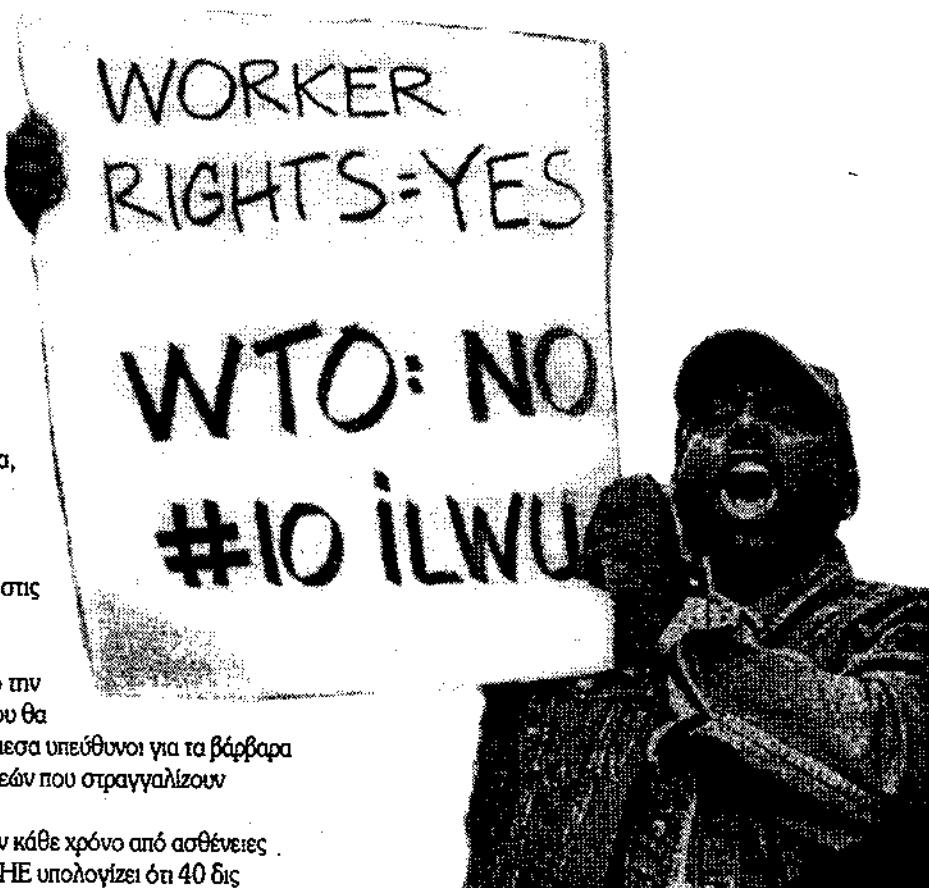
Να κάνουμε την ΠΡΑΓΑ ένα νέο ΣΙΑΤΑ

Εμείς στην Ευρώπη μπορούμε να ακολουθήσουμε το δρόμο των μαζικών αντικαπιταλιστικών διαδηλώσεων που είδαμε και πανηγυρίσαμε στο Σάτλ των Νοέμβρη και στην Ουάσιγκτον τον Απρίλιο.

Δέκα χρόνια μετά τις επαναστάσεις στην Ανατολική Ευρώπη οι τραπεζίτες και οι αντιπρόσωποι του πολυεθνικού κεφαλαίου από όλο τον κόσμο θα συγκεντρωθούν στην Πράγα για να πάρουν μέρος στην Σύνοδο του ΔΝΤ και της Παγκόσμιας Τράπεζας.

Το ΔΝΤ είναι υπεύθυνο για τα μέτρα λιτότητας που έχουν βιθίσει στη φτώχεια πολλές χώρες της Ανατολικής Ευρώπης και την Ρωσία, που έχουν στράξει την Γιουγκοσλαβία στην άρντη του εθνικισμού και του πολέμου. Οι απαιτήσεις του ΔΝΤ για περικοπές στις κοινωνικές δαπάνες καταστρέφουν καθημερινά τις ζωές εκατομμυρίων ανθρώπων σε όλο τον πλανήτη από την Ακρα μέχρι την Τσακάρτα. Αυτοί που θα συνεδριάσουν στην Πράγα είναι άμεσα υπεύθυνοι για τα βάρβαρα προγράμματα αποπληρωμής των χρεών που στραγγαλίζουν δεκάδες χώρες.

17 εκατομμύρια παιδιά πεθαίνουν κάθε χρόνο από ασθένειες που μπορούν να θεραπευτούν. Ο ΟΗΕ υπολογίζει ότι 40 δις

δολλάρια μπορούν να εξασφαλίσουν στους κατοίκους όλου του πλανήτη την πρόσβαση στην υγειονομική φροντίδα, σε καθαρό νερό, στα βασικά είναι διατροφής, στην εκπαίδευση και σε όλα απαραίτητα αγάθα. Τόσα ακριβώς ξόδεψε το NATO για τον πόλεμο στην Γιουγκοσλαβία.

Η φτώχεια δεν περιορίζεται μόνο στις αναπτυσσόμενες χώρες. Το 21% των παιδιών στις ΗΠΑ ζουν σε συνθήκες φτώχειας. Στην Βρετανία το 20%. Ομως, η προσωπική περιουσία του Μπλ Γκέιτς, του αφεντικού της Microsoft, φτάνει τα 85 δις δολάρια, παραπάνω από την συνολική περιουσία του 40% του πληθυσμού των ΗΠΑ.

Περίπου 40.000 άνθρωποι ελέγχουν το 80% του παγκόσμιου εμπορίου. 20.000 απ' αυτούς θα συμμετέχουν στην Σύνοδο της Πράγας. Ο στόχος τους, όπως στο Σιάτλ, είναι η ακόμα μεγαλύτερη "απελευθέρωση" του παγκόσμιου εμπορίου για να παραμερίσουν κάθε εμπόδιο για τον καπιταλισμό των μεγάλων επικειρήσεων.

Τον ίδιο στόχο υιοθετούν οι κυβερνήσεις του Μπλε στην Βρετανία, του Σρέντερ στην Γερμανία, του Ζοσπέν στην Γαλλία, του Σπρίτ στην Ελλάδα, του Αθνάρ στην Ισπανία, όπως επίσης και οι κυβερνήσεις της Ανατολικής Ευρώπης, είτε

πρόκειται τυπικά για σοσιαλδημοκρατικές είτε για συντριπτικές. Γ' αυτό η Πράγα δίνει στην εργατική τάξη της Ευρώπης την ευκαιρία να δώσει ένα κτύπημα σε όλη αυτή την συναίνεση της "ελεύθερης αγοράς".

Να κινητοποιηθούμε, σε όλη την Ευρώπη, για να μετατρέψουμε την Πράγα σε Σιάτλ. Οπως και στο Σιάτλ ο στόχος μας πρέπει να είναι να εμποδίσουμε τα αφεντικά του πλανήτη να πραγματοποίουν τη Σύνοδο τους.

Δεσμευόμαστε να οργανώσουμε την μεγαλύτερη δυνατή κινητοποίηση για την Πράγα. Ο καπιταλισμός είναι ικανός με τους πολέμους και την οικολογική καταστροφή να αφανίσει την ανθρωπότητα και τον πλανήτη. Ας ενωθούμε για να απαλλάξουμε τον κόσμο από ένα σύστημα που ωφελεί τους λίγους φορτώνοντας ένα τόσο μεγάλο κόστος στους πολλούς.

Socialisticka Solidaridita (Σοσιαλιστική Άλληλεγγύη) - Τσεχία
Pracownicza Demokracja (Εργατική Δημοκρατία) - Πολωνία
Socialist Workers Party (Σοσιαλιστικό Εργατικό Κόμμα) - Βρετανία

Socialisme par en Bas (Σοσιαλισμός από τα Κάτω) - Γαλλία

Linksruck (Αριστερή Στροφή) - Γερμανία

Internationale Socialister (Διεθνείς Σοσιαλιστές) - Δανία

Σοσιαλιστικό Εργατικό Κόμμα (ΣΕΚ) - Ελλάδα

Socialist Workers Party (Σοσιαλιστικό Εργατικό Κόμμα) - Ιρλανδία

Εργατική Δημοκρατία - Κύπρος

Internasjonale Socialisterr (Διεθνείς Σοσιαλιστές) - Νορβηγία

Internationale Socialisten (Διεθνείς Σοσιαλιστές) - Ολλανδία

Izquierda Revolucionaria (Επαναστατική Αριστερά) - Ισπανία

Ουάσιγκτον - Απρίλις 2000

Μια μάχη με συνέχεια

Μια αντιρατσιστική καμπάνια με μεγάλη ανταπόκριση. Αυτή είναι η εικόνα για την εκστρατεία που ξεκίνησε από την "Πρωτοβουλία Stop Χάιντερ" και κορυφώθηκε με τα αντιρατσιστικά συλλαλητήρια σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη στις 4 Ιούλη. Για πρώτη φορά έχουν δηλώσει τόσο πολλά συνδικάτα τη συμμετοχή τους στην καμπάνια και τα συλλαλητήρια. Η ΑΔΕΔΥ, η ΟΛΑΜΕ, το ΕΚΑ, η ΠΟΕΔΗΝ, η ΕΙΝΑΠ και πλήθος πρωτοβάθμια συνδικάτα δηλώνουν αλληλέγγυοι.

Ο πρόεδρος του σωματείου της Σόφτεξ είναι πολύ καθαρός του τι σημαίνει ρατσιστική πολιτική όταν λέει σε δήλωσή του στην Εργατική Αλληλεγγύη ότι: "Οι ίδιοι που μειώνουν τα εισοδήματα, αυξάνουν την ανεργία και χτυπούν όλους τους εργαζόμενους, πρόσπαθουν να εκμεταλλευτούν τους μετανάστες".

Πάνω από 300 ακαδημαϊκοί, καλλιτέχνες, συνδικαλιστές υπογράφουν την κοινή διακήρυξη που καλεί σε συλλαλητήρια, ζητάνε να σταματήσουν οι ρατσιστικές επιθέσεις, δηλώνουν ότι είναι καλοδεχούμενοι όλοι οι μετανάστες και εκφράζουν την αντίθεσή τους με τα μαύρα συλλαλητήρια του Χριστόδουλου και των επίδοξων Χάιντερ.

Η ανταπόκριση είναι μεγάλη σε όλους τους χώρους. Χιλιάδες κόμματος σταματούσε στις γειτονιές, στους εργατικούς χώρους, στις σχολές, να υπογράψει, να δώσει χρήματα και να ρωτήσει πώς μπορεί να βοηθήσει.

Μόνο έτσι μπορούσαν να οργανωθούν συλλαλητήρια σε 4 πόλεις μέσα σε μια βδομάδα, με μεγάλη συμμετοχή σε όλες τις πόλεις.

Αυτή είναι η δύναμη για να δώσουμε συνέχεια. Θέλουμε να μετατρέψουμε τη συμπάθεια σε οργανωμένη δύναμη που θα σταματήσει την ρατσιστική πολιτική της κυβέρνησης του Σημίτη.

Στις 19 Ιουνή βρέθηκαν νεκροί από ασφυξία 58 μετανάστες στο Ντόβερ. Τους είχε απελάσει το Βέλγιο και προσπάθησαν να περάσουν στη Βρετανία. Εκεί βρήκαν τραγικό θάνατο, γιατί ο Μιλερ έχει κάνει ακόμα πιο δύσκολη την είσοδο στη χώρα. Το ίδιο θέλουν να συμφωνήσουν και τα 15 κράτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Στη σύνοδο κορυφής στη Φέιρα της Πορτογαλίας, όταν ανακοινώθηκε ο θάνατος των 58, η συζήτηση των 15 ήταν στη πώς να υψώσουν τα τείχη του φρουρίου. Να περιορίσουν το άσυλο, ζητώντας απ' αυτούς που ζητάνε άσυλο, να κάνουν αίτηση πριν έρθουν, από τη

ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΟ ΡΑΤΣΙΣΜΟ

Αφρική και Βαλκάνια μαζί, στην εκδήλωση "Η πάλη ενάντια στο Ρατσισμό" στην ΑΣΟΕΕ στις 28/6

χώρα τους ή από γειτονική χώρα. Φανταστείτε να ζητάνε από τον κόσμο που έφευγε την περίοδο των νατοϊκών βομβαρδισμών της Σερβίας να γράφουν αιτήσεις και όχι να διαφεύγουν για να οωθούνε. Μίλησαν οκόμα και για "λίστα ανεπιθύμητων χωρών" και για "κλειστό αριθμό μεταναστών για κάθε χώρα".

Αυτοί που φτάνε για τους πολέμους, την πείνα και την κατάπιεση παίρνουν τώρα μέτρα για να αποκλείσουν τα θύματά τους.

Tο 1951 η Συνθήκη της Γενεύης για τους Πρόσφυγες δηλώνει ότι: "πρόσφυγας είναι οποιοσδήποτε είναι έξω από τη χώρα του και δεν μπορεί να γυρίσει γιατί διατρέχει τον κίνδυνο να διωχτεί" και στη συνέχεια συμπληρώνει ότι: "κάθε πρόσφυγας έχει το δικαίωμα του ασύλου". Επίσης, προσδιορίζει ότι κάθε πρόσφυγας πρέπει να έχει δουλειά, δικαίωμα διαμονής, ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, χαρτί για να κινείται μέσα και έξω απ' τη χώρα κλπ.

Αντί γι' αυτό σε όλη την Ευρώπη και στην Ελλάδα, οι πρόσφυγες βρίσκονται σε κατάσταση ημιπαρανομίας, διωγμών, φυλακίσεων και απελάσεων.

Η δεκαετία του '90 είναι περίοδος που οι πόλεμοι και η αστάθεια απλώθηκαν παγκόσμια. Από την Ανατολική Ευρώπη μέχρι την Αφρική, τη Μέση Ανατολή και την Ασία ένας κόσμος ψάχνει για καταφύγιο.

Στο Ιράκ δέκα χρόνια μετά τους βομβαρδισμούς, τα μικρά παιδιά πεθαίνουν από έλλειψη τροφής και φαρμάκων λόγω του εμπάργκο. Στην Αφρική η πείνα, οι αρρώστιες και οι εμφύλιοι θερίζουν μια από τις πλουσιότερες σε κοιτάσματα ηπείρους. Η αρπαγή του πλούτου από τις Μεγάλες Δυνάμεις είναι στο κέντρο αυτής της δυστυχίας. Οι πόλεμοι για τον έλεγχο των πετρελαίων έχουν μεγαλώσει το τόξο της αστάθειας από τη Μέση Ανατολή και το Κουρδιστάν μέχρι τα Βαλκάνια και την Τσετσενία. Για να γλιτώσουν χιλιάδες φεύγουν, ελπίζοντας ότι θα βρουν μια καλύτερη ζωή στη Δύση.

Αντί να αναγνωρίσουν αυτή την κατάσταση τα μέσα μαζικής ενημέρωσης χύνουν όλο το ρατσιστικό τους δηλητήριο, ενώντας σ' αυτό τον κόσμο. Προβάλουν απλόχερα κάθε Καρατζαφέρη και Ανδρεουλάκο που παίζει το χαρτί του ρατσισμού. Κάι ενισχύονται από την κυβέρνηση του Σημίτη.

Στην Ελλάδα έχουν ουμβεί μια σειρά από τα πιο απάνθρωπα ρατσιστικά εγκλήματα των τελευταίων ετών. Ο Καζάκος δολοφόνησε εν ψυχρώ 2 μετανάστες και πυροβόλησε άλλους 6, αλλά ακόμα δεν έχει δικαστεί και καταδικαστεί ενώ οι διασυνδέσεις του παραμένουν στο σκοτάδι. Το ίδιο ισχύει για μια σειρά αστυνομικούς που δολοφόνησαν μετανάστες γιατί δήθεν "βρέθηκαν σε άμυνα"

ή λόγω "τυχαίας εκπυρωκρότησης". Πριν λίγες μέρες ο αστυνομικός που δολοφόνησε στη Θεσσαλονίκη πέρα έναν μαθητή από τη Σερβία, έφυγε ελεύθερος από το δικαστήριο.

Η κυβέρνηση του Σημίτη όπως η κυβέρνηση του Μπλερ, καταγγέλει για υπεύθυνους των δολοφονιών αυτούς που μεταφέρουν τους μετανάστες αντί γι' αυτούς που κλείνουν τα σύνορα.

Οσο πιο ερμητικά κλειστά κρατάνε τα σύνορα, τόσο περισσότερος κόσμος θα πνίγεται στον Εβρο και στο Αιγαίο ή θα καίγεται στα αμπάρια, όπως οι 14 Κούρδοι το περασμένο φθινόπωρο στο Σούπερ Φασ Φέρυ που έκανε το δρομολόγιο Πάτρα - Ιταλία.

Ο ρατσισμός δεν είναι μια πολιτική που ασκείται ταυτόχρονα από τους πάνω και τους κάτω. Το αντίθετο. Η ρατσιστική πολιτική είναι κάτι που το ασκούν οι κυβερνήσεις και αυτές είναι υπεύθυνες. Από τη μια οι άρχοντες τάξις χρειάζονται τους μετανάστες για να κρατάνε τα μεροκάματα χαμηλά, ενώ από την άλλη χρησιμοποιούν όλα τα ιδεολογήματα ότι τάχα οι μετανάστες είναι βάρος για την οικονομία.

/Παρόλα αυτά, είναι εντυπωσιακό ότι υπάρχει τεράστια αντίδραση σ' αυτή την πολιτική. Οσοι μιλάνε για "κοινωνικό" ρατσισμό λες και οι εργάτες έχουν τίποτα να κερδίσουν από μια τέτοια πολιτική, χάνουν από τα μάτια τους τη μεγάλη αλληλεγγύη που δείχνει ο κόσμος.

Το είδαμε με την πρόσφατη καμπάνια, το βλέπουμε στην πράξη κάθε φορά που ένα σαπιοκάραβο αράζει σε ένα μέρος, πως ο κόσμος βγαίνει έξω να τους δώσει βοήθεια και να τους προσφέρει φυλδενία. Ακόμα και ο κόσμος που επηρεάζεται από ρατσιστικά επιχειρήματα, μπορεί εύκολα να καταλάβει και να κερδίσει.

Στο πογκρόμ ενάντια στους τοιγγάνους της Νέας Κίου δεν πρωτοστατούν οι απλοί κάτοικοι, αλλά οι κερδοσκόποι γης που με την υποστήριξη της δημοτικής αρχής, θέλουν να διώξουν τους τοιγγάνους και να πάρουν τη γη τους.

Αυτή η πολιτική ανοίγει την πόρτα για μεγάλωμα των ρατσιστι-

κών οργανώσεων και των φασιστών. Η συμμαχία Χριστόδουλου και δεξιάς ππέρυγας της ΝΔ, άνοιξε τα περιθώρια για τους Χρυσαυγίτες που μέχρι τώρα ήταν κρυμμένοι, να ξαναβγούνε και να αρχίσουν τις επιθέσεις. Τον τελευταίο μήνα έγιναν επιθέσεις της Χρυσής Αυγής σε μετανάστες, στους συντρόφους μας στην Κυψέλη και στην Ομόνοια, στο Μαρξιστικό Βιβλιοπωλείο.

Γ' αυτό χρειάζεται να οργανώσουμε μια τεράστια μόνιμη καμπάνια υποστήριξης των μεταναστών και των πολιτικών προσφύγων. Σε κάθε γειτονιά, σε κάθε σχολή υπάρχει κόσμος που θέλει να δουλέψει γι' αυτό το θέμα. Χρειάζεται να προχωρήσουμε στη μονιμοποίηση Επιτροπών που διεκδικούν ανοιχτά σύνορα, καλοδεχούμενοι οι μετανάστες, όχι στους επίδοξους Χάιντερ.

Αυτή είναι μια ενιαίομετωπική κοινή δράση της αριστεράς που μπορούμε να κερδίσουμε μαζί τους εργάτες που ψηφίζουν το ΠΑΣΟΚ αλλά είναι αντίθετοι με την πολιτική του Σημίτη.

Ταυτόχρονα χρειάζεται να παλέψουμε για τη σο-

Κούρδος πρόσφυγας δείχνει τα στημάδια του από την ελληνική αστυνομία

σιαλιστική εναλλακτική προσποτική. Ο ρατσισμός είναι δεμένος με τον καπιταλισμό. Αυτό το σύστημα είναι που φέρνει την ανεργία, τη φτώχεια, την υποβάθμιση στις εργατογειτονίες και ύστερα γυρνάει να φορτώσει τις αποτυχίες του στις πλάτες των μεταναστών. Γ' αυτό η πάλη ενάντια στο ρατσισμό πάει χέρι-χέρι με τη δράση ενάντια στους κερδοσκόπους, τις πολυεθνικές και το σύστημά τους. Μόνο έτσι μπορούμε να έχουμε μια κοινωνία χωρίς πολέμους, χωρίς ανεργία, χωρίς την αθλιότητα και τη μιέρια που σπέρνει ο καπιταλισμός.

Μαρία Στύλλον

Πρωτοβουλία Ομοφυλόφιλων Ενάντια στην Καταπίεση

Εμπνέομαστε από τις μάκες που έδιναν οι ομοφυλόφιλοι σε όλο του κόσμο.

Πριν 31 χρόνια από την 27 Ιούνη του '69 στην πόλη της gay bar Stonewall της Νέας Υόρκης. Οι ομοφυλόφιλοι και οι λεσβιακοί της περιοχής απέντυσαν μετατρέποντας την περιοχή σε πεδίο μάχης για 3 ημέρες. Η αυτονομία αναγκάστηκε να φύγει από την περιοχή όπου πουλούνταν προστασία. Όλο το υπόλοιπο καλοκαίρι μέχει τη βγαλοφορία του Απελευθερωτικού Μετώπου Ομοφυλόφιλων (GLF) γίνονται παρόμοια μικρότερα επεισόδια. Το GLF ήταν μια έκπληξη για τη Νέα Υόρκη όπος και για την αυτονομία. Μια "φυσική" πρόσβητης καταπίεσης της προκάλεσε μια απόκτηση. Σημερα διαδίλλοετες διεκπεριξεις της υπερπροστασίας των ομοφυλόφιλων γίνονται σ' όλο τον κόσμο για να γιραφούν τις ταροχές στο Stonewall. Στη Νέα Υόρκη και το Σαν Φρανσισκό μπορούν να γραφτούν μέχει και 100.000 διαδηλωτές.

Στα χρόνια που περάσαν βοστικάν κι άλλες μάχες των ομοφυλόφιλων Μάκες που συγχρόνικαν προσφέρουν ή διαδίδουν.

Εμαυτοί έδω για να δοκιμάσμε το στήριγμα μας.

Είμαστε εδώ.

Υπάρχουμε και δεν ανεκόμιστε λιό να αντιμετωπίζομετε με πρόσο και κοκκινοφύρια.

Διαβάλλοντες γιατί ποτέ θύμησαν ότι είναι ΑΔΙΚΟ.

Σ' αυτό το εκπειλαλευτικό ομοτύπιο πι μεγάλη πλειοψηφία των ανθρώπων υπόκειται στην καταπίεση. Ένας ομοφυλόφιλος βιώνει την καταπίεση 2 φορές.

Για τους ναγκόδες είμαστε ανάγκαιοι και αμφοτεροί.

Για το εκπειδευτικό σύστημα, από παράδειγμα προς ομοφυγή σε συντάρκτοι.

Για κάποιους "πάνοικους" επιτρέπουμες με φυσιολογικούς, γενετικά ανόραλοι και οριονικά διαπραγματεύονται.

Για τους "καλούς" οικογενειάρχες, τα παιδιά που δεν θα θέλουν ποτέ να αποκτήσουν ή που ντέρευνται να έχουν.

Για τα ΜΜΕ, το περιθώριο, τη είδηση που θα απέκειται τις ακροστροκάτιες και οι υπεύθυνοι για τη διάδοση του ΕΠΤΖ.

Για τους εργαδότες, Απολιτάνοι.

Για τους μπόρους, μόνιμος στόκος επίθεσης και παρενόχλησης.

Για τους φασίστες, αυτοί που προσβάλλουν την "Αρχή της Φύλλας" και τα υπογεία θύματα ενός μεσο Ολοκαυτώματος.

Θέλουμε να κτίσουμε ένα μονικό, ταϊκό, επανιστοποικό κίνημα σπελεύθερων των ομοφυλόφιλων, των αμφοτυλόφιλων και των transsexual.

Παλεύουμε μαζί με το εργατικό κίνημα, τους μετανάστες, τις εθνικές και θρησκευτικές μετονομασίες κοινωνία στο ραπτόντο και την δροκούλα τούρ που δελειά να μας βιστάσει.

Όλοι στο Αντρατσιτικό Συλλαλητήριο την Τρίτη 4 Ιούνη.

Προστικεύοντας Πρωτοβουλίας Ομοφυλόφιλων Ενάντια στην Καταπίεση 7.00 μ. στα Προπύλαια.

Προκαριτικού κυκλοφόρησε η Πρωτοβουλία

Καλοδεχούμενοι

Ο Νακαπάντα, ο Οστιν, ο Ντέιβιντ και ο Λίμπο ζούνε στον τρίτο όροφο ενός παλιού σπιτιού στο κέντρο της Αθήνας. Οι τρεις πρώτοι είναι από τη Σιέρα Λεόνε και ο τελευταίος από τη Νιγηρία. Βρίσκονται στην Ελλάδα μια εβδομάδα περίπου ο πρώτος, ένα χρόνο περίπου ο τελευταίος. Ήθων μετά τη λήξη της προθεσμίας της καταγραφής για την πράσινη κάρτα. Το νομοσχέδιο που ετοιμάζει η υπουργός Εσωτερικών Παπανδρέου τους αποκλείει - όπως και χιλιάδες άλλους μετανάστες - από οποιαδήποτε νομιμοποίηση. Ο Γιώργος Πίττας μίλησε μαζί τους.

Πώς πάρατε την απόφαση να έρθετε στην Ελλάδα;

Ντέιβιντ: Ηρθα εξαιτίας των προβλημάτων που αντιμετώπιζα στη χώρα μου, για να προστατέψω τον εαυτό μου. Τον πατέρα μου τον οκότωσαν. Τόσοι πολλοί άνθρωποι έχουν οκοτωθεί στη Σιέρα Λεόν, μια χώρα βουτηγμένη στο αίμα.

Νακαπάντα: Έφυγα από τη Σιέρα Λεόνε πριν δύο μήνες. Χθές έφτασα στην Αθήνα. Γίνεται κανονικός πόλεμος ανάμεσα στις αντιμαχόμενες πλευρές. Όλοι έχουν κάποιο φίλο ή συγγενή σκοτωμένο, ακρωτηριασμένο από τη μια ή την άλλη πλευρά, πολλές φορές χωρίς λόγο. Ο κόσμος κρύβεται στη ζούγκλα, κρύβεται όπου μπορεί, αλλά δεν υπάρχει ούτε μια στιγμή που να νοιάθει κανές ασφαλής. Τη νύχτα μπορούν να μπουν οποτεδήποτε στο σπίτι σου. Οταν συγκρούονται μεταξύ τους οι δύο αντιμαχόμενες πλευρές μπορούν να οκοτώσουν τον οποιονδήποτε.

Λίμπο: Οταν έφυγα από τη Νιγηρία, ήμουν στο δεύτερο έτος στη σχολή Οικονομικών. Το όνομα του πατέρα μου είναι Ιμπράημ, το όνομα της μητέρας μου Άννα. Μένανε στο Βόρειο τμήμα της Νιγηρίας. Η Νιγηρία έχει πολλά οικονομικά και πολιτικά προβλήματα. Υπάρχει δικτατορία. Το χάσμα ανάμεσα στους πλούσιους και τους φτωχούς είναι τεράστιο. Η οικονομική κατάσταση είναι άθλια, σίμασταν μια 7μελής οικογένεια και έτσι κι αλλιώς δύσκολα μπορούσαμε να τα βγάλουμε πέρα.

Ο πατέρας μου ήταν μουσουλμάνος και

Είναι έγκλημα να κλείνουν τα σύνορα σ' αυτά τα παιδιά που τρέχουν να γλιτώσουν από τη φρίκη

η μητέρα μου χριστιανή. Υπάρχουν προβλήματα με τη θρησκεία. Στο Βόρειο τμήμα της Νιγηρίας όπου μένανε οι περισσότεροι είναι μουσουλμάνοι. Εμείς μεναλώσαμε σαν χριστιανοί, αλλά η τοπική κυβέρνηση ήθελε να επιβάλλει σε όλους τη Σαριά, τον ισλαμικό νόμο, είτε ήσουν καθολικός, είτε μουσουλμάνος, είτε ορθο-

δοξος. Η κεντρική κυβέρνηση και πολύς κόσμος δεν ήθελαν κάτι τέτοιο. Ξεκίνησαν σκοτώμοι ανάμεσα στις δύο πλευρές, ήταν ένας κανονικός πόλεμος, άνθρωποι σκοτώνονταν στους δρόμους, άλλοι μαχαιρώνονταν. Ετοι έχασα στην αρχή τους δύο γονείς μου, και μετά τα αδέλφια μου. Η μοναδική μου αδελφή βιάστηκε μπρο-

ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ ΣΤΟ ΦΡΟΥΡΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

στά μου. Μετά τη σκότωσαν. Εγώ είχα τραυματισμούς, έτρεξα για τη ζωή μου και τελικά σώθηκα.

Πώς το σκάσατε;

Λίμπο: Ενας φίλος μου, αξιωματικός του στρατού, με ήξερε γιατί έπαιζα καλό ποδόσφαιρο, με βοήθησε να φύγω για την Ευρώπη. Δεν έχω κανέναν άλλο στον κόσμο, έτσι μπήκα λαθρεπιβάτης σε ένα πλοίο χωρίς να ξέρω πού πηγαίνω. Ήμασταν 6 μαύροι από τη Νιγηρία και άλλοι από άλλα μέρη και μείναμε κρυμένοι στον πάτο του πλοίου, δεν μπορώ να υπολογίσω για πόσο χρονικό διάστημα. Τελικά φτάσαμε σε ένα λιμάνι, είδαμε πολλά φώτα, μας κατεβάσαν, είδαμε λευκούς και καταλάβαμε ότι είμαστε στην Ευρώπη.

Αρχίσαμε να ρωτάμε στο δρόμο, δεν καταλαβαίναμε, τελικά μάθαμε ότι είμαστε στην Ισταμπούλ. Ακόμα και οι μαύροι που βρήκαμε εκεί δεν μπορούσαν να μας βοηθήσουν, γιατί ήταν πολύ φτωχοί, δεν υπήρχε μέρος να μείνουμε, κάπου, ένα καταφύγιο. Κοιμόμασταν στις πιάτσες των ταξι. Ενας που μέναμε μαζί, κρυολόγηρε όσχημα και έτσι πέθανε. Κάποιος από την Τουρκία μας είπε ότι μπορεί να είχαμε καλύτερο μέλλον στην Ελλάδα. Ετοι, 126 άτομα έκεινης μέσα σε ένα μικρό πλοίο για να έρθουμε στην Ελλάδα. Κούρδοι, ιρακινοί και τέσσερις μαύροι που ταξίδεύαμε για τρεις μέρες χωρίς φαγητό.

Ντέιβιντ: Εφυγά από τη Σιέρα Λεόνες και τους πρωτους τρεις μήνες έμεινα στο Μαρόκο. Ενας φίλος μου εκεί, με βοήθησε να φύγω από εκεί με ένα πλοίο λαθρεπιβάτης. Ήθω στην Ελλάδα χωρίς να βρω καμιά υποδοχή για πράσφυγες. Βρήκα τον Λίμπο στο δρόμο, γνωριστήκαμε και τώρα μένουμε μαζί.

Έχει π Ευρώπη ευθύνη για την κατάσταση στην Αφρική;

Νακαπάντα: Στη Σιέρα Λεόνες γίνεται ένας πόλεμος για τα διαμάντια. Οι αντιμαχόμενες πλευρές παλεύουν για τα ποιός θα έχει τον έλεγχο των διαμαντιών. Είναι ένας πόλεμος που δεν αφορά μόνο τις αντιμαχόμενες μεριές στο εσωτερικό, αλλά και έξω από τη χώρα. Πού βρίσκουν όλο και περισσότερα όπλα; Υπάρχουν χώρες που τους τα προμηθεύουν. Οι αξιωματικοί αγοράζουν μυστικά τα όπλα από αυτές.

Η πολιτική των κλειστών συνόρων που ακολουθεί η Ευρώπη είναι άδικη. Οι ευρωπαϊκές χώρες έχουν συμφέροντα μέσα στη χώρα μου για τα οποία προκαλούν καταστροφή στους ανθρώπους σε ολό-

κληρη την Αφρική, αλλά όταν αυτοί πάνε να φύγουν τους αρνούνται να περάσουν τα σύνορα. Δεν μας δίνουν χαρτιά. Μας αναγκάζουν έτσι να γίνομαστε παράνομοι - και κανείς δεν θέλει να είναι πιοράνομος.

πέδες σαν να είμαι εγκληματίας και με πήγαν στο αστυνομικό τμήμα. Τους έδειξα την μοναδική ταυτότητα που είχα από τη χώρα μου. Είδαν Σιέρα Λεόνες, τους είπα ότι αντιμετωπίζω προβλήματα στη χώ-

Η πάλη ενάντια στο ρατοισμό είναι η κοινή ελπίδα ενάντια στην "Ευρώπη Φρούριο"

Λίμπο: Ανταλλάσσουν τα όπλα με διαμάντια και το εμπόριο γίνεται μέσα από τις γειτονικές χώρες. Τα διαμάντια καταλήγουν σε μεγάλες εταιρίες στην Ευρώπη. Τα όπλα έρχονται από την Ευρώπη. Ερχονται σαν "ανθρωπιστική επέμβαση" στη Σιέρα Λεόνες και λένε "σταματήστε τον πόλεμο", αλλά πίσω στη χώρα τους αυτό το εμπόριο συνεχίζεται. Ο κόσμος πεθαίνει στην Σιέρα Λεόνες. Οι αξιωματικοί βγάζουν λεφτά, οι ευρωπαϊκές χώρες βγάζουν λεφτά, αλλά οι μάζες υποφέρουν.

Οι πολιτικοί και οι στρατιωτικοί της Σιέρα Λεόνες βγάζουν λεφτά και τα κρύβουν στις τράπεζες στην Ελβετία. Οταν έρχονται στην Ευρώπη οι ηγέτες τους παραχωρούν άσυλο να μείνουν στις ευρωπαϊκές χώρες, παρόλο που είναι δικτάτορες και εγκληματίες. Οι πλούσιοι εγκληματίες γίνονται δεκτοί στην Ευρώπη. Άλλα στον κόσμο, στις μάζες που υποφέρουν, αρνούνται να δώσουν άσυλο. Γιατί;

Ποια προβλήματα αντιμετωπίσατε φτάνοντας στην Ελλάδα και οι θα ζητούσατε από την κυβέρνηση;

Ντέιβιντ: Οταν έφτασα στην Αθήνα, δεν είχα πού να μείνω και κοιμόμουν στο δρόμο. Για μια ολόκληρη εβδομάδα κοιμόμουν έξω κοντά στο σιδηροδρομικό σταθμό Λαρίσης, χωρίς λεφτά. Κρυφόμουν συνέχεια για να μη με δει η αστυνομία. Κάποια στιγμή με βρήκαν, μου έβαλαν χειρο-

ρα μου και αν θα μπορούσαν να μου δώσουν χαρτιά. Με αφήσαν, αλλά δεν μου έδωσαν τίποτα. Το ίδιο βράδυ με βρήκε ο Λίμπο, του είπα τα προβλήματα που αντιμετωπίζω και με έφερε στο σπίτι.

Λίμπο: Φτάσαμε στην Κύμη στις 21 Σεπτεμβρίου όπου μας βρήκαν η ελληνική αστυνομία και το λιμενικό, ήρθαν κάμερες, μας έφεραν φαγητό και η αστυνομία πήρε καταθέσεις. Μετά από τρεις μέρες ελεύθερωσαν όλους τους άλλους Κούρδους, Ιρακινούς, εκτός από εμάς τους τέσσερις μαύρους. Μας πήγαν στο αστυνομικό τμήμα Χαλκίδας όπου μείναμε σε ένα μικρό δωμάτιο για τρεις μήνες, μέχρι και τον Δεκέμβρη. Μας ταίζαν μια φορά τη μέρα, το απόγευμα. Κάναμε απεργία πείνας γιατί μας αντιμετωπίζαν με αυτόν τον τρόπο. Μας δώσαν φαγητό όπως φορές τη μέρα και νερό - γιατί αναγκάζμασταν να πίνουμε από αυτό που ήταν στην τουαλέτα - και σταματήσαμε. Χριστούγεννα και Πρωτοχρονιά κάναμε εκεί μέσα. Μια κοπέλα που δούλεψε στην τροχαία μου έκανε δώρο μια Βίβλο στα αγγλικά.

Τον Γενάρη μας έφεραν στην Αλεξάνδρα, όπου μείναμε όλη μια εβδομάδα. Από εκεί μας πήγαν στον Πειραιά για να μας απελάσουν. Τους λέγαμε "θέλετε να μας απελάσετε, αν γιρίσουμε πίσω θα πεθάνουμε", τους παρακαλούσαμε να μας αφήσουν. Μας είπαν θα σας πάμε στον πρόξενό σας, μας πήγαν σε αυτόν του

ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ ΣΤΟ ΦΡΟΥΡΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

Σουδάν, τους λέμε δεν είμαστε από το Σουδάν. Μετά μας πήγαν στον πρόξενο της Γκάνας, του λέμε δεν είμαστε από τη Γκάνα και αυτός μας λέει "η αστυνομία λέει ότι είστε!" Ήθελαν σώνει και καλά να μας απελάσουν. Τελικά τον Φλεβάρη μας άφησαν ελεύθερους στην Αθήνα. Μας έδωσαν ένα μικρό όστρο χαρτί και μας είπαν να φύγουμε από τη χώρα μέσα σε μια εβδομάδα με δικά μας έξοδα!

Ετσι έφτασα στην Αθήνα, πήγα στη Γερανίου, βρήκα και άλλους μαύρους και με φιλοξένησαν. Τρεις εβδομάδες μετά άρχισα να δουλεύω και να πουλάω μικροπράγματα. Πηγαίνω στον Πειραιά, την Γλυφάδα, περπατώ όλη τη μέρα, μέχρι της 12 το βράδυ για να μπορέσω να ζήσω.

Νακαπάντα: Εφτασα στην Ελλάδα από το Μαρόκο με πλοϊο και χθές στην Αθήνα. Αρχισα ζάνα περπατώ στους δρόμους της πόλης χωρίς να ξέρω πού πηγαίνω, ελπίζοντας να δω κάποιον μαύρο, να τον ρωτήσω αλλά δεν μπορούσα να βρω κανένα. Ρώταγα τους έλληνες που έβρισκα στο δρόμο αλλά δεν μπορούσαν να με καταλάβουν. Τελικά βρήκα ένα μαύρο, μου είπε ότι ξέρει κάποιον που μπορεί να με βοηθήσει και έτσι βρέθηκα εδώ. Μέσα από την αλληλεγγυή, βοηθάει ο ένας τον άλλο.

Οστιν: Εφυγα από τη Σιέρα Λεόνε για να είμαι ασφαλής. Ούτε στην Ευρώπη νοιώθω ασφαλής. Προσπαθώ να βρω μια δουλειά, αλλά δουλειά δεν βρίσκω πουθενά. Δεν βγαίνω έξω από το σπίτι παρά μόνο για να φάω, δεν θέλω να πέσω σε κάποιον έλεγχο. Στη Σιέρα Λεόνε ήμουν φοιτητής. Θέλουμε απλά πράγματα: Να προσφέρουμε με την εργασία μας, αλλά παίρνοντας κανονικά τον μισό μας, να μπορέσουμε έτοινα να τελειώσουμε τις σπουδές μας.

Ντέιβιντ: Στη χώρα μου ήμουν φοιτητής, οπούδαν Χτηνικός, αλλά εδώ δεν έχω δουλειά - ένα από τα βασικά προβλήματα. Αντιμετωπίζουμε και πρόβλημα με την αστυνομία, δεν μας δίνουν χαρτί εδώ. Αν η κυβέρνηση θελήσει να ακούσει τα προβλήματά μας και μας δώσει χαρτί, να μπορούμε κάτι να κάνουμε, μια δουλειά, τα πράγματα θα είναι καλύτερα.

Λίμπο: Τι ζητάω; Εχω ένα πρόβλημα στη χώρα μου, δεν έχω άλλη οικογένεια, ούτε θείους δεν έχω εκεί. Τώρα εδώ είναι το σπίτι μου. Βλέπω τους φίλους από τη Σιέρα Λεόνε σαν αδελφούς μου. Βλέπω δύο υποψίες ανθρώπους μαύρους ή λευκούς σαν αδελφούς μου. Θέλω να γίνω νόμιμος εδώ, ώστε μια μέρα, όταν θα έχει ειρήνη και δημοκρατία να γυρίσω στην

πατρίδα μου. Θέλω να γυρίσω στη Νιγηρία. Θέλουμε να έχουμε χαρτιά, να περπατάμε στο δρόμο και να νοιάθουμε ελεύθεροι, να μπορούμε να δουλέψουμε. Αυτό θέλουμε. Είμαι οικονομολόγος. Είμαστε έξυπνοι άνθρωποι, αλλά φοβόμαστε ότι ποτέ δεν θα τελειώσουμε τις σπουδές μας, ότι δεν έχουμε μέλλον μπροστά μας. Θα μπορούσα να παίξω πόδοσφαιρο σε μια ομάδα αλλά δεν μπορώ. Παντού το ίδιο πρόβλημα "δεν έχετε χαρτιά, δεν έχετε χαρτιά".

Πώς βλέπετε το μέλλον;

Λίμπο: Ο ρατσισμός δεν είναι κάτι που απλά αφορά μαύρους και λευκούς. Εχει να κάνει με ουμφέροντα. Η ελληνική κυβέρνηση δεν θέλει να μας δώσει χαρτιά γιατί εξηπρετεί συμφέροντα. Αν μας δώσουν χαρτιά θα μπορούμε να δουλεύουμε εδώ και να έχουμε ασφάλιση, ισά δικαιώματα, θα απαιτούμε να μας πληρώνουν όπως πληρώνουν και τους άλλους εργάτες. Αν είμαστε πιαράνομοι, μας δίνουν "ελάχιστα" ενώ δουλεύουμε για 10-12 ώρες τη μέρα χωρίς να πούμε κουβέντα. Δεν θέλουν να μας δώσουν, αλλά πρέπει να μας δώσουν. Γιατί εμείς δεν θέλαμε να έρθουμε στην Ευρώπη, εδώ μας έφερε ο πόλεμος. Γ'αυτό η Ελλάδα και οι άλλες χώρες της Ευρώπης αν είναι δημοκρατικές πρέπει να μας νομιμοποιήσουν.

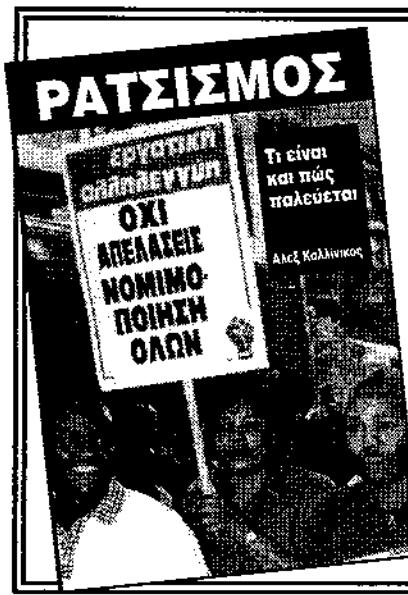
Νακαπάντα: Θα πρέπει να βοηθήσουμε τους εργάτες να καταλάβουν πώς δικαιαίειναι τα αιτήματά μας. Να μας δεχθούν, να συναντηθούμε και να μιλήσουμε στην κυβέρνηση. Οταν είσαι μόνος είσαι αδύναμος. Γ'αυτό να γίνουμε όλοι ένα μπλόκ, έτσι μπορούμε να αλλάξουμε τα

πράγματα.

Ντέιβιντ: Πρέπει να οργανωθούμε. Κάναμε ένα καλό βήμα. Ενας μαύρος αδελφός μας, μας είπε ότι υπάρχει ένα κόμμα που είναι ενάντια στο ρατσισμό και παλέψει για ίσα δικαιώματα όλων των ανθρώπων, το Σοσιαλιστικό Εργατικό Κόμμα, και έτσι ήρθαμε στο Μαρξιστικό Βιβλιοπωλείο στην Ομόνοια.

Λίμπο: Το Σοσιαλιστικό Εργατικό Κόμμα κάνει αυτό που είναι σωστό. Θα πρέπει να ενώσει τις δυνάμεις του και να παλέψει μαζί με άλλα κόμματα, με τα σωματεία, να έρθουν κι άλλοι μαζί, πολλοί, να μπει έτσι πίεση στην κυβέρνηση, να γίνει γνωστό, να το μάθουν οι οργανώσεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα, να το πουν τα ΜΜΕ και οι τηλεοράσεις. Αν γίνει έτσι, η κυβέρνηση θα μας νομιμοποιήσει, γιατί αλλιώς θα φανεί ότι είναι ενάντια στα ανθρώπινα δικαιώματα. Το πρόβλημα τώρα αφορά τις μάζες. Αν δεν μπορέμε όλοι μαζί να παλέψουμε δεν πρόκειται να κερδίσουμε ποτέ. Αν έρθουμε όλοι μαζί θα είναι πού εύκολο.

Ο τρόπος για να πετύχουμε τη νομιμοποίηση είναι να ουζητήσουμε με τον κόσμο και να τον πείσουμε γιατί πρέπει οι μετανάστες να είναι νόμιμοι. Θα δουν τα πλεονεκτήματα που θα έχει η νομιμοποίηση των μεταναστών και έτσι θα καταλάβουν ότι είμαστε και εμείς εργαζόμενοι και άνθρωποι σαν και αυτούς. Με ειρηνικές διαδηλώσεις, δίνοντας προκηρύξεις, καλώντας τον ελληνικό λαό, τις μάζες να κατεβούν μαζί μας στη διαδήλωση, να δουν τι περνάμε, να ενωθούμε, να παλέψουμε μαζί.

Αλεξ Καλλίνικος
"Ρατσισμός
Τι είναι
και πώς
παλεύεται"

Β' Έκδοση
Εκδόσεις Μαρξιστικό
Βιβλιοπωλείο

Ιντερνετ και "Νέα Οικονομία"

Οι απολογητές του καπιταλισμού υποστηρίζουν ότι η νέα τεχνολογία έχει αλλάξει τη δομή της οικονομίας και οδηγεί σε μια νέα ευημερία.

Ο Σωτήρης Κοντογιάννης απαντάει.

"Νέα οικονομία: 1650 δις για το διοδίκτυο". Με αυτόν τον πρωτοσέλιδο τίτλο έφερε η Καθημερινή, στα μέσα του Μάη, στη δημοσιότητα τα νέα σχέδια του υπουργείου Ανάπτυξης για την "ταχεία ενσωμάτωση" των υπολογιστών και του Ιντερνετ στην ελληνική οικονομία. Λιγες βδομάδες νωρίτερα οι εφημερίδες είχαν υποδεχτεί με παρόμοιους πανηγυρικούς τίτλους μια αντίστοιχη απόφαση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η στροφή στη νέα τεχνολογία, έλεγε η εισηγητική έκθεση του Ρομάνο Πρόντνι, του προέδρου της Κομισιόν -έκθεση που αποδέχτηκε σχεδόν ομόφωνα η σύνοδος κορυφής της Λισαβώνας στα τέλη του Μάρτη- θα εξασφαλίσει στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης γρήγορους ρυθμούς ανάπτυξης, χαμηλή ανεργία και δραστικό περιορισμό της φτώχειας. Οι υπολογιστές και το Ιντερνετ έχουν γίνει σήμερα τα αγαπημένα φετίχ των κάθε είδους απολογητών της "ελεύθερης αγοράς". Ο καπιταλισμός, μας λένε, έχει μπει, χάρη στην υψηλή τεχνολογία, σε ένα ανώτερο, ποιοτικά διαφορετικό στάδιο. "Στην καινούργια εποχή που ανατέλει" γράφει ο πρώην γκουφρού του νεοφιλελευθερισμού και τώρα γκουφρού της "νέας οικονομίας" Ανδρέας Αδριανόπουλος, "το εισόδημα και η εργασία δεν θα περιγράφονται με τα μέσα της απομακρυσμένης βιομηχανικής εποχής. Τότε η έννοια της "δουλειάς" ταυτίζοταν με την μετακίνηση αγαθών επάνω ή κοντά στην επιφάνεια της Γης. Και η "παραγωγή" μπορούσε να μετρηθεί σε ποσοτικές κλίμακες, να αποθηκευθεί σε γιγάντιες αποθήκες, να εκ-

φορτωθεί σε μεγάλες αποβάθρες και να φορτωθεί σε καρβουνοκίνητα ή ηλεκτροκίνητα σιδηροδρομικά βαγόνια. Στα χρόνια της νέας οικονομίας που αρχίσαμε να διανύουμε, οι πολίτες συναλλάσσονται, συγγράφουν, σχεδιάζουν, συζητούν, συνθέτουν και κυρίως δημιουργούν. Οι "εργαζόμενοι" της νέας οικονομίας σπάνια κατασκευάζουν κάτι..."

"Νέα εποχή";

Δεν είναι πρώτη φορά που οι απολογητές του καπιταλισμού μιλάνε για "νέα εποχή", "νέα περίοδο" ή "νέα οικονομία". Κάθε φορά που η πρόσδος της επιστήμης και της τεχνολογίας προσέφερε ένα καινούργιο προϊόν ή μια καινούργια διαδικασία παραγωγής οι "ειδικοί" έτρεχαν να μιλήσουν για "ποιοτικό όλμα" που θα απαλλάξει την ανθρωπότητα από όλα τα δεινά -την ύφεση, τη φτώχεια, την ανεργία, τους πολέμους. Ποτέ δεν επιβεβαιώθηκαν. Στα τέλη του 19ου αιώνα η ηλεκτρική ενέργεια άρχισε να μπαίνει για τα καλά στην καθημερινή ζωή των ανθρώπων. Ηλεκτρικές λάμπες άρχισαν να φωτίζουν τις βιτρίνες των καταστημάτων. Στους δρόμους έκαναν την εμφάνισή τους τα πρώτα τράμ -ηλεκτρικά τρένα που γλυστρώσαν απαλά, χωρίς θόρυβους στις ράγες. Στα εργοστάσια οι ηλεκτρικοί κινητήρες άρχισαν να παραγκωνίζουν τις παραδοσιακές ατμομηχανές με τους ατέλειωτους ωμάτες. Οι επιστήμονες και οι μηχανικοί περιέγραφον με τα πιο λαμπερά χρώματα τον "νέο κόσμο του εξηλεκτρισμού" που είχε μόλις ανατείλει: "Θα έκανε τις πολιτείες πράσινες, θα γε-

φύρωνε το χάσμα ανάμεσα στις κοινωνικές τάξεις, θα γεννούσε πληθώρα νέων προϊόντων, θα έκανε τη νύχτα μέρα, θα θεράψει ασθένειες της προχωρημένης ηλικίας και θα έφερνε αρμονία και ειρήνη σε ολόκληρο των κόσμο". (Τζ.Ρίφκιν -Το τέλος της Εργασίας και το Μέλλον της) Ο ηλεκτρισμός έγινε μόδα.

Η εποχή του εξηλεκτρισμού συνοδεύτηκε από μια έκρηξη της τεχνολογία, σε όλα τα επίπεδα. Πολλοί ιστορικοί μιλάνε ακόμα-και-για "δεύτερη βιομηχανική επανάσταση". Ήταν η εποχή του τηλέγραφου, του τηλέφωνου, του ραδιοφώνου που επιπλάχυναν, με τρόπο πρωτόγνωρο, την επικοινωνία ανάμεσα στα πιο απομακρυσμένα σημεία του "πολιτισμένου" κόσμου. Ήταν εποχή του κινητήρα-εσωτερικής καύσης, του αυτοκινήτου, της κινούμενης γραμμής παραγωγής και της "επιστημονικής οργάνωσης" της εργασίας που άλλαξε ριζικά την μορφή των εργοστασίων. Οι αλλαγές εκείνες ήταν ασύγκριτα πιο βαθιές και πιο σημαντικές από την οποιεσδήποτε "έκρηξη" του Ιντερνετ και της υψηλής τεχνολογίας. Παρόλα αυτά δεν κατάφεραν ούτε να εξαλείψουν την φτώχεια, ούτε να ξεπεράσουν τις κρίσεις, ούτε βέβαια να κάνουν τον "πλανήτη πράσινο" και να "γεφυρώσουν το χάσμα ανάμεσα στις κοινωνικές τάξεις". Το αντίθετο μάλιστα. Η περίοδος της "δεύτερης βιομηχανικής επανάστασης" έκλεισε, στις αρχές του 20ου αιώνα, με τη μεγαλύτερη κοινωνική κρίση που γνώρισε ποτέ ο καπιταλισμός: με τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο -με το μεγαλύτερο σφαγείο στην μέχρι τότε ιστορία της ανθρωπότητας και με μια σειρά επα-

Η μεγαλύτερη αλλαγή που έφερε η ηλεκτρονική τεχνολογία είναι η έκρηξη της κερδοοκοπικής μανίας στα Χρηματιστήρια

ναστάσεις με επίκεντρο τον Ρώσικο Ο-κτώβρη του 1917.

Νέα οικονομία - παλιές απολύσεις

Οι θιασώτες της Νέας Οικονομίας ισχυρίζονται ότι η σημερινή "επανάσταση" του Ιντερνετ και της πληροφορικής είναι ποιοτικά διαφορετική από τις προηγούμενες. Και προβάλλουν τρία επιχειρήματα για να στηρίξουν αυτή την άποψη. Το πρώτο είναι το "ηλεκτρονικό εμπόριο": η παραγγελία διαφόρων προϊόντων "από βιβλία και δίσκους μέχρι πίτσες και αυτοκίνητα- μέσω του Ιντερνετ. Στις ΗΠΑ το ηλεκτρονικό εμπόριο έχει κάνει πραγματικά άλματα τα τελευταία χρόνια: Το 1997 οι λιανικές πωλήσεις μέσω του Ιντερνετ ήταν 2,4 δισεκατομμύρια δολάρια. Το 1999 είχαν τινάχτει 3,5 φορές πάνω, στα 7,8 δισεκατομμύρια. Παρά την θεαματική άνοδο, όμως, το ηλεκτρονικό εμπόριο δεν αντιπροσωπεύει πάρα μόνο ένα μηδαμινό ποσοστό στις συνολικές λιανικές πωλήσεις των ΗΠΑ. Το 1999 το λιανικό εμπόριο στην Αμερική ξεπέρασε τα 1,7 τρισεκατομμύρια δολάρια - 278 φορές δηλαδή περισσότερο από τις πωλήσεις μέσω Ιντερνετ. Δύσκολα μπορεί να δικαιολογήσει το 0,45% ένα "ποιοτικό άλμα".

Ακόμα χειρότερα το ηλεκτρονικό εμπόριο δεν διαφέρει επί της ουσίας σε τίποτα από την παλιά μέθοδο του τυπωμένου καταλόγου και της τηλεφωνικής παραγγε-

λίας -μια "επαναστατική εφεύρεση" που πρωτοεμφανίστηκε το 1888! Παρά τις ανοησίες για την δουλειά που έχει πάψει να ταυτίζεται "με την μετακίνηση αγαθών επάνω ή κοντά στην επιφάνεια της Γης", το ηλεκτρονικό εμπόριο συνεχίζει να στηρίζεται σε εκατοντάδες χιλιάδες εργάτες που πακετάρουν τα δέματα, τα φορτώνουν και τα ξεφορτώνουν σε φορτηγά και αεροπλάνα και τα μοιράζουν σπίτι-σπίτι με το αυτοκίνητο, το μηχανάκι ή το ποδήλατο.

Το δεύτερο επιχείρημα που προβάλλουν οι θιασώτες της "Νέας Οικονομίας" είναι η επιτάχυνση των συναλλαγών ανάμεσα στις επιχειρήσεις. Σήμερα, στις ΗΠΑ ένα μεγάλο ποσοστό των παραγγελιών για πρώτες ύλες ή έτοιμα προϊόντα από τη μια επιχειρηση προς την άλλη περνάει από το Ιντερνετ. Οι ειδικοί προβλέπουν ότι μέσα στα επόμενα χρόνια το 20% των συναλλαγών ανάμεσα στις επιχειρήσεις θα γίνονται μέσω του δικτύου.

Το Ιντερνετ δίνει πραγματικά στις επιχειρήσεις τη δυνατότητα να οργανώσουν πιο ορθολογικά την λειτουργία τους. Οι έρευνες έχουν δείξει, για παράδειγμα, ότι το 40% των φορτηγών που κυκλοφορούν στους δρόμους της Βρετανίας είναι κενά - έχουν παραδώσει το φορτίο τους και επιστρέφουν άδεια. Αν είχαν τη δυνατότητα οι επιχειρήσεις να γνωρίζουν την κάθε στιγμή που υπάρχουν άδεια φορτηγά -κά-

τι που μπορεί να γίνει εύκολα μέσω του Ιντερνετ- θα μπορούσαν να εξοικονομήσουν χιλιάδες δρομολόγια.

Όμως ούτε αυτή η εξέλιξη δεν φέρνει αυτόματα την "ανάπτυξη". Το αντίθετο μάλιστα. Το Φλεβάρη η Unilever, μια από τις μεγάλες πολυεθνικές που παράγει απορρυπαντικά, τρόφιμα, καλυντικά κλπ, ανακοίνωσε την απόφασή της να υιοθετήσει το Ιντερνετ για τις συναλλαγές της, που υποτίθεται ότι θα της εξοικονομήσει πολλές εκατοντάδες εκατομμύρια δολάρια. Ταυτόχρονα η διοίκηση της εταιρίας ανακοίνωσε το κλείσιμο 100 από τα 380 εργοστάσιά της στον κόσμο και την απόλυτη 25.000 εργαζόμενων. Η πραγματικότητα καθόλου δεν θυμίζει τις ροζ εικόνες που ζωγραφίζουν οι απολογητές της "νέας οικονομίας".

Το "αμερικάνικο θαύμα"

Κανένα από τα επιχειρήματα που προβάλλουν οι θιασώτες της "νέας οικονομίας" δεν μπορεί να δικαιολογήσει τις προσδοκίες τους. Το ίσχυει και για το αγαπημένο τους παράδειγμα: την αμερικάνικη οικονομία. Η άνθηση της δεκαετίας του '90 δεν είναι ούτε τόσο σημαντική όσο υποστηρίζουν, ούτε οφείλεται στο Ιντερνετ και την νέα τεχνολογία.

Η αμερικάνικη οικονομία κατάφερε πραγματικά, από τα μέσα της δεκαετίας του '90, να ξεπεράσει τους παλιούς ρυθμούς ανάπτυξης: την περίοδο 1995-2000 ο μέσος ρυθμός ανάπτυξης ήταν 3,25% - μια "εντυπωσιακή" επίδοση αν την συγκρίνει κανείς με το 2,0 - 2,5% των χωρών της ΕΕ.

Το 3,25%, όμως, παύει να είναι "εντυπωσιακό" μόλις συγκρίθει με τους ρυθμούς ανάπτυξης της περιόδου πριν από την κρίση του 1973: την περίοδο 1961-1970 η οικονομία των ΗΠΑ μεγάλωνε με ρυθμούς 5,25%. Είκοσι πέντε χρόνια μετά την "πετρελαϊκή έκρηξη" η αμερικάνικη οικονομία -με το Ιντερνετ, τους υπολογιστές, την κινητή τηλεφωνία κλπ- έχει καταφέρει να μπαλώσει ένα μικρό μόνο κομμάτι της τρύπας που άνοιξε η κρίση. Ακόμα χειρότερα, η σχετική αυτή ανάκαμψη δεν έχει στηριχτεί στην νέα τεχνολογία αλλά σε δυο, καθόλου νέους, παράγοντες.

Ο πρώτος είναι η πολύ κλασική μέθοδος της αύξησης της εκμετάλλευσης. Οι εργάτες στις ΗΠΑ, πολύ απλά, δουλεύουν σήμερα πολύ περισσότερες ώρες με πολύ χαμηλότερες αμοιβές. Το 1997 ο μέσος εργαζόμενος στις ΗΠΑ εργάζοταν 215 ώρες -η 52 μέρες- περισσότερες κάθε

χρόνο από ότι το 1983! Την ίδια στιγμή το βασικό μεροκάμπτο έχει πέσει 22% κάτω από τα επίπεδα της δεκαετίας του '70. Το αποτέλεσμα, κάθε άλλο παρά "θαύμα" είναι: παρά την αύξηση στις ώρες δουλιάς η συντριπτική πλειοψηφία των εργαζομένων στις ΗΠΑ ζει ίδια ή και χειρότερα από ότι 5 χρόνια πριν. Σύμφωνα με τις στατιστικές το 60% των αμερικανικών οικογενειών δεν έχει γνωρίσει κανένα όφελος από τη "άνθηση", ενώ το κατώτερο 20% έχει δει τη θέση του να χειροτερεύει. Μόνο το ανώτερο 5% έχει λόγους να είναι ικανοποιημένο -τα εισοδήματά του τινάχτηκαν την τελευταία πενταετία 64% πάνω.

Ο δεύτερος παράγοντας που κρύβεται πίσω από το "νέο αμερικανικό θαύμα" είναι η έκρηξη της υπερχρέωσης και της κερδοσκοπίας. Τη δεκαετία του '90 οι επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά στις ΗΠΑ έδευαν κατά μέσο όρο, κάθε χρόνο, περίπου 5% περισσότερα από όσα κέρδιζαν. Μέσα στα δυο μόνο τελευταία χρόνια τα χρέη της αμερικανικής βιομηχανίας αυξήθηκαν πάνω από 1000 δισεκατομμύρια δολάρια. Η Αμερική, συνολικά, χρωστάει φέτος την παραγωγή της 16 μηνών στις τράπεζες -ένα ποσοστό που ξεπερνάει όλα τα μέχρι σήμερα ιστορικά ρεκόρ. Αυτός ο εξωφρενικός δανεισμός έχει καταφέρει να στρέψει την ζήτηση, τόσο για καταναλωτικά προϊόντα, όσο και για "κεφαλαιουχικά αγαθά" -βιομηχανικά κτήρια, μηχανήματα κλπ- που συντηρούν την άνθηση της αμερικανικής οικονομίας. Πού βρίσκεται η αμερικανική οικονομία όλα αυτά τα δισεκατομμύρια δολάρια;

Η πρώτη πηγή είναι η ίδια η κεντρική τράπεζα των ΗΠΑ, η περιβόητη FED. Για να αποφύγει μια ανώμαλη προσγείωση της αμερικανικής οικονομίας ο Άλαν Γκρίνσπαν, ο διοικητής της FED έχει κυριολεκτικά βάλει μπροστά τα πιεστήρια και έχει ρίξει χιλιάδες φρέσκα δισεκατομμύρια στην αγορά. Το φθινόπωρο του 1997 μόνο, όταν η κατάρρευση της Νοτιοανατολικής Ασίας απειλούσε να συμπαρασύρει τον κόσμο ολόκληρο σε μια νέα "μεγάλη ύφεση" ο Γκρίνσπαν τύπωσε 400 δισεκατομμύρια νέα δολάρια και έριξε τρείς απανωτές φορές τα επιτόκια για να τροφοδοτήσει με εύκολο χρήμα την οικονομία: ήταν η μεγαλύτερη "ένεση ρευστότητας" στην ιστορία. Το αποτέλεσμα της πολιτικής του "φτηνού χρήματος" ήταν η έκρηξη στα χρηματιστήρια. Στα τέλη της δεκαετίας του '90 ο δείκτης Dow Jones του χρηματιστήριου της Νέας Υόρκης έσπαγε κάθε τόσο και ένα νέο ρεκόρ: 8.000 μονάδες, 9.000 μονάδες, 10.000

μονάδες, 11.000 μονάδες! Η έκρηξη των τιμών των μετοχών τράβηξε γρήγορα τους κερδοσκόπους από ολόκληρο τον κόσμο σαν μαγνήτης. Εκατοντάδες δισεκατομμύρια φεύγουν κάθε χρόνο από την Ευρώπη και την Ιαπωνία για να τοποθετηθούν στις μετοχές της Microsoft, της Intel ή της General Electric στα χρηματιστήρια της Νέας Υόρκης.

Έκρηξη Κερδοσκοπίας

Kαι αυτό είναι το σημείο όπου η "νέα τεχνολογία" συναντίται πραγματικά με τη "νέα οικονομία". Για την ακριβεία δεν συναντίται η ίδια η νέα τεχνολογία, αλλά η μόδα της. Μέχρι σήμερα, σχεδόν όλες οι επιχειρήσεις του Ιντερνετ έχουν να επιδειξουν, αντί για κέρδη, μόνο ζημιές. Τα έσοδα των διαφόρων μεγάλων εταιριών του Ιντερνετ, σαν την Yahoo.com ή την Lycos.com (μηχανές αναζήτησης στο διαδίκτυο) προέρχονται σχεδόν αποκλειστικά από τις διαφήμισεις που προβάλλουν στις οθόνες των χρηστών που συνδέονται μαζί τους. Ακόμα και η America On Line -η μεγαλύτερη αμερικανική εταιρία πρόσβασης στο διαδίκτυο (internet provider) που βρέθηκε στα φώτα της δημοσιότητας στις αρχές του χρόνου με την εξαγορά της Time-Warner-

στηριζεται στις συνδρομές που πληρώνουν τα μέλη της κάθε μήνα -ένα έσοδο που κινδυνεύει να εκμηδενιστεί στο άμεσο μέλλον καθώς όλο και περισσότεροι ανταγωνιστές της τείνουν να προσφέρουν τις ίδιες υπηρεσίες όχι μόνο φτηνότερα αλλά ακόμα και δωρεάν.

Οι εταιρίες της υψηλής τεχνολογίας, παρά τα μηδαμινά τους κέρδη, σέρνουν, κυριολεκτικά, τον χωρό της κερδοσκοπίας στις ΗΠΑ. Το 1998 η μετοχή της Amazon.com -του μεγαλύτερου διαδικτυακού βιβλιοπωλείου του κόσμου- τινάχτηκε 966% πάνω. Στις αρχές του 1999 η Amazon.com άξιζε στο χρηματιστήριο 30 δισεκατομμύρια δολάρια -δηλαδή περισσότερο από την Texaco. Η Yahoo.com 25 δισεκατομμύρια δολάρια -περισσότερα δηλαδή από ό,τι η Boeing.

Η μόδα, η φιλολογία για τη "νέα οικονομία" έχει κάνει τις μετοχές των εταιρειών του Ιντερνετ κυριολεκτικά ανάρπα-

στες. Η μετοχή της theglobe.com "κέρδισε" 600% την πρώτη μέρα της διαπραγμάτευσής της. Η broadcast.com, η eartweb.com πάνω από 200%. Τον Γενάρη ο δείκτης Nasdaq -ο δείκτης του χρηματιστήριου υψηλής τεχνολογίας της Νέας Υόρκης- έσπερασ τις 5.000 μονάδες. Παρά την κρίση που ακολούθησε ο Nasdaq πορεύεται σήμερα 30% πάνω από ότι ήταν ένα χρόνο πριν.

Η "νέα οικονομία" δεν είναι στην πραγματικότητα τίποτα άλλο παρά μια νέα έκρηξη της κερδοσκοπίας. Αυτό είναι, στην πραγματικότητα, το όραμα του Πρόντι και των υπουργών της ΕΕ. Ο Χριστοδούλης ο δήλωσε ανοιχτά: ο στόχος μας, έλεγε στην Καθημερινή, είναι η δημιουργία ενός ελληνικού Nasdaq. Πίσω από τα μεγάλα λόγια της Κομισιόν και των υπουργών της ΕΕ για "ανάπτυξη", "εξαγόρηση" της φτώχειας και της ανεργίας" κλπ κρύ-

Τα αφεντικά της "παλιάς" και της "νέας" οικονομίας έχουν κάθε λόγο να χαρογελούν με τις κυβερνητικές εξαγγελίες

βεται ένα πακέτο από νέες επιθέσεις σε βάρος της εργατικής τάξης, που έχει σαν στόχο να κάνει τις ευρωπαϊκές εταιρίες υψηλής τεχνολογίας "ανταγωνιστικές" με τις αμερικανικές.

Στην Λισαβόνα οι υπουργοί της ΕΕ υποσχέθηκαν μείωση της ανεργίας από το 10% στο 4% και μείωση του ποσοστού των "φτωχών" από το 18% στο 10% το 2010. Για να πετύχουν αυτούς τους στόχους προτείνουν την "απελευθέρωση" της αγοράς ενέργειας, τηλεπικοινωνιών, αερομεταφορών, κίνησης κεφαλαίων κλπ μέσα σε ένα-δυο χρόνια! Με άλλα λόγια, προτείνουν ένα νέο άγριο πακέτο άμεσων ιδιωτικοποιήσεων με αντάλλαγμα σαθρές υποσχέσεις σε 10 χρόνια! Οι εργαζόμενοι δεν έχουν να περιμένουν τίποτα από την "νέα οικονομία". Πίσω από τα μεγάλα λόγια κρύβονται οι παλιές, κλασσικές συνταγές του "νεοφιλελευθεριομού" και η πιο παρανοίακή στροφή προς την κερδοσκοπία.

Ταξικά παιχνίδια

Ξέρουμε από τώρα ποιοι θα απολαύσουν τον χρυσό και ποιοι θα υποστούν τον πόνο της Ολυμπιάδας του 2004, υποστηρίζει ο Νάσος Μπράτσος. Το άρθρο αυτό στηρίχτηκε στην αντίστοιχη εισήγηση στο τριήμερο Μαρξισμός 2000

Ο σημίτης επανήλθε, έκανε ένα come back για να χρησιμοποιήσω ένα όρο αθλητικό, κι έβαλε πάλι στο παιχνίδι την Γιάννα Αγγελοπούλου Δασκαλάκη, γνωστή πρώην βουλευτίνα της Ν.Δ. και μέλος του ομίλου της Χαλυβουργικής - που έχει χρυσό μετάλλιο στην αντεργατική συμπεριφορά. Ενα παιχνίδι στο οποίο είναι, έτοι κι αλλιώς, μέσα σι κατασκευαστικές εταιρίες με τα έργα της Ολυμπιάδας και έχουμε και τις δηλώσεις Λαλιώτη "ομάδα που κερδίζει, δεν αλλάζει".

Ηδη έχει γίνει και μια εκτίμηση του κόστους, 1,5 τρις δρ., για οργάνωση και έργα υπόδομής και άλλο τόσο για διάφορα άλλα ζητήματα, ασφάλειας, τεχνολογίας κ.λ.π. Είναι ένα κόστος που δεν πρόκειται φυσικά να το πληρώσουν οι Σημίτης και η Δασκαλάκη από τις οικονομίες τους. Θα το ρίξουν πάνω στους εργαζόμενους.

Είναι αθλητισμός αυτή η αποθέωση των χορηγών (sponsoring) 4 εκ. δολλάρια το 1984 στο Λος Αντζελες και 40 εκ. δολλάρια το 1996 στην Ατλάντα για να μπορεί μια εταιρία να βάλει το σήμα της μέσα στους ολυμπιακούς κύκλους; Είναι αθλητισμός αυτή η ιστορία με το ντοπάρισμα; Προσέξτε τί λέει η ίδια η ΔΟΕ. Διοπιστώνει τρομερή εξάπλωση του ντοπάρισματος και ο Σάμαρανκ λέει ότι το αντίδοτο είναι να περικοπεί η λίστα των απαγορευμένων ουσιών και οι ποινές να περιοριστούν στις περιπτώσεις που έχουμε άμεσο κίνδυνο για την υγεία του αθλητή! Το που οδηγεί το ντοπάρισμα αρκεί να θυμηθούμε τον πρόσφατο θάνατο της Φλόρενς Γκριφίθ, πρωταθλήτριας και ρεκορντγούμαν.

Οι Ολυμπιάδες γίνονται πλέον πάνω στο "πιέδαφος" τρομερών ταξικών αντιθέσεων. Το '96 στην Ατλάντα μετακομίσαν με το ζόρι τους αστέγους της περιοχής για να μην χαλάει η Βιτρίνα. Το ίδιο

πράγμα μεθοδεύεται και στο Σίδνεϋ. Εχουμε το φαινόμενο να στέλνει το Κογκρέσο των ΗΠΑ διαμαρτυρία στην ΔΟΕ γιατί χρησιμοποιούνται αθλητικά είδη που κατασκευάζονται με παιδική εργασία σε χώρες του Τρίτου Κόσμου. Ή ένα ζευγάρι παπούτσια διάστημου αθλητή να ισοδυναμεί με το επήσιο εισόδημα εργάτη που τα κατασκευάζει.

Υπάρχει μια μελέτη του ΕΜΠ, που είναι αρνητική ως προς την Ολυμπιάδα του 2004 στην Αθήνα διότι τα έργα που θα γίνουν όχι μόνο δεν βελτώνουν το φυσικό περιβάλλον αλλά καταστρέφουν και αυτό που υπάρχει. Όλα τα έργα που προβλέπονται είναι στην αντίθετη κατεύθυνση απ' αυτά που χρειάζεται το Λεκανοπέδιο. Οι οικονομικοί όροι που είναι ιδιαίτερα ασύμφοροι για το δημόσιο και υπέρμετρα χαριτοκοί για τους ιδιώτες και οι ισολογισμοί από τέτοιες

διοργανώσεις αφήνουν τεράστια ελλείμματα και σε χώρες με πολύ πιο αναπτυγμένες οικονομίες από την ελληνική. Το πράσινο είναι στο Λεκανοπέδιο 10 φορές λιγότερο από το αναγκαίο και οι χώροι για σχολεία, νοσοκομεία και παιδικές χαρές είναι 60% λιγότεροι απ' όσο απαιτείται.

Υπάρχουν τα ερωτηματικά σχετικά με την χρήση των εγκαταστάσεων μετά τους αγώνες. Θα μείνουν στην διάθεση του κόσμου; Η απάντηση είναι όχι. Θα αναλάβουν την εκμετάλλευσή τους οι ιδιώτες που τα κατασκεύασαν. Μήπως όμως έτοι μπορεί να ωφεληθεί ο ερασιτεχνικός αθλητισμός; Και πάλι όχι. Ο ερασιτεχνικός αθλητισμός είναι εντελώς εγκαταλειμένος από το αστικό κράτος. Για παράδειγμα στο δήμο της Αθήνας, που στην αθλητική επιτροπή συμμετέχει και ο ίδιος ο Αβραμόπουλος, υπάρχουν δύο γήπεδα ποδοσφαίρου για 35 ερασιτεχνικά σωματεία και πριν λίγες μέρες είχαμε θανάτους ερασιτεχνών αθλητών γιατί δεν υπάρχουν γιατροί στους ερασιτεχνικούς αγώνες, στα γυναικεία πρώταθλήματα και στα λεγόμενα μικρά σπορ. Ετοι πέθανε ένας αθλητής στο Καλλιμάρμαρο, ένας δεύτερος θάνατος σε γήπεδο 5 επί 5, πριν λίγους μήνες τρίτος στα βοηθητικά της Καλογρέζας, και τέταρτος σε εφβητικό ερασιτεχνικό πρωτάθλημα στην Κρήτη. Μια αθλήτρια σώθηκε στο παρά πέντε στο τελικό του μπάσκετ γυναικικών.

Οι επιχορηγήσεις που δίνει το κράτος στα μικρά σωματεία δεν φτάνουν αύτες για τις μετακινήσεις με τα πούλμαν. Στα παιδικά τμήματα πληρώνουν οι γονείς από την τσέπη τους τα λειτουργικά έξοδα και το αθλητικό υλικό. Οι αθλητικοί χώροι ιδιωτικοποιούνται σιγά - σιγά.

Πρέπει να πας πια σε ιδιωτικό γυμναστήριο και να πληρώνεις. Άλλα και οι δημοτικοί χώροι λειτουργούν με ιδιωτικοοικονομικά κριτήρια. Για να πας στο κολυμβητήριο του Ολυμπιακού Σταδίου

Οι νικητές στο αγώνισμα των 200 μέτρων χαιρετούν με τη γροθιά των Μαύρων Πανθήρων στους Ολυμπιακούς του 1968

ου πρέπει να πληρώνεις 15.000 το μήνα. Στου δήμου Ηρακλείου 10.000, στην Αθήνα 8.000. Πλήρης εμπορευματοποίηση.

Ας δούμε το μεγάλο ψέμα των θέσεων εργασίας. Οταν πήρες η Ελλάδα την Ολυμπιάδα η δήλωση Λαλιώτη ήταν ότι μέχρι το 2004 θα δημιουργηθούν 120 με 130.000 νέες θέσεις εργασίας. Σήμερα τρία χρόνια μετά έχει μεγαλώσει η ανεργία, φτάνει στο 12% με τα επίσημα στοιχεία. Οταν μιλάμε για αθλητισμό πρέπει να το συνδέουμε με ζητήματα που αφορούν τον εργαζόμενο, ο οποίος όταν θέλει να καταναλώσει τον ελεύθερο χρόνο του είτε σαν θεατής είτε σαν αθλούμενος, αυτή η ανάγκη έρχεται να ενσωματωθεί από τον κοπιταλισμό στους μηχανισμούς της αγοράς. Γι αυτό πρέπει να βάζουμε ζητήματα μείωσης του χρονού εργασίας, αύξηση των αποδοχών για να μην χρειάζονται δεύτερες δουλιές, δημιουργία χώρων αθλησης με ελεύθερη πρόσβαση.

Εδώ μπαίνει άλλο ένα ερώτημα. Το αντίδοτο στην εμπορευματοποίηση του αθλητισμού είναι όλα τα παραπάνω, αλλά υπάρχει και κόσμος που ασχολείται επαγγελματικά με τον αθλητισμό. Εχει να πει κάτι για αυτούς η Αριστερά; Μιλάμε για εργαζόμενους σε αθλητικούς χώρους που κινδυνεύουν από τα επεισόδια, που δουλεύουν με τρελά ωράρια και απεργούν με τα σωματεία τους για αυξήσεις και εργασιακά δικαιώματα. Μιλάμε για γυμναστές, φυσικοθεραπευτές, μασέρ, προπονητές που δουλεύουν μια εδώ, μια εκεί και μια πουθενά - και δεν μιλάμε για τους ελάχιστους με τα μεγάλα συμβόλαια - είτε μιλάμε για αθλητές με πολύ μικρή διάρκεια επαγγελματικής ζωής, έρμαια των προέδρων των σωματείων για το πότε πληρώνονται, και οποίοι πολύ συχνά περνούν στα άζητα μετά από ένα τραυματισμό.

Αν γυρίσουμε πίσω στην ιστορία θα δούμε ότι οι Ολυμπιακοί Αγώνες ποτέ δεν ήταν αυτό που λέμε αθλητισμός ανοιχτός πραγματικά στον κόσμο. Από την αρχαία εποχή μέχρι σήμερα, για να πάρει κανείς μέρος σ' αυτούς τους αγώνες έπρεπε να πληρώνει για προπόνηση. Αν κατατούσε το δάφνινο στεφάνι σήμαινες για την αρχαιότητα, εφαλτήριο για πολιτικά αξιώματα. Από κείνη την εποχή ήταν σγάνος με αποκλεισμός. Απαγορευόταν η συμμετοχή στις γυναικείες και τους δούλους. Στην πραγματικότητα ήταν η εξέλιξη της προπόνησης που έκαναν οι στρατιώτες πριν από την μάχη, ένα είδος πολεμικών ασκήσεων.

Κάποια στιγμή, στο Βιζαντίο, καταργήθηκαν. Θεωρήθηκαν ειδωλολατρικοί. Επα-

νέρχονται πλέον στην σύγχρονη εποχή, το 1896 στην Αθήνα, από τον Βαρώνο Πιερ ντε Κουμπερντέν, ο οποίος ήταν γνωστός για τις αντιδραστικές του απόψεις. Ήταν ενάντια στην συμμετοχή γυναικών στους αγώνες, οι οποίες έλαβαν μέρος για πρώτη φορά το 1928. Ο ίδιος δεν πήγε σε κανένα την Ολυμπιάδα σε ένδειξη διαμαρτυρίας!

"Ο σύγχρονος Ολυμπιονός" έλεγε ο ντε Κουμπερντέν σε ομιλία του μπροστά στον Χίτλερ το 1936, "πρόκειται για μια αριστοκρατία, μια ελίτ, που καθορίζεται από την σωματική ανωτερότητα και τις μικές δυνατότητες κάθε ατόμου... Στην ίδια της αλληλοβοήθειας που είναι η βάση της συντροφικότητας, ο ιππότης (αθλητής) αντιπαρέθεται πήδη της κατάκτησης και της προσπάθειας".

Στην περίοδο των Ολυμπιακών Αγώνων ο αθλητισμός χρησιμοποιείται για να προβάλει ιδέες όπως ο ρατσισμός, ο σωβινισμός κ.λ.π. Δεν είναι καθόλου ποράξινο που η εξέλιξη της ΔΟΕ, των "αθάνατων" της Ολυμπιακής Επιτροπής, είναι ένα συνοδύλευμα από φιλομοναρχικούς, βασιλιάδες, εμιρήδες, φασίστες. Ο πρόεδρος της ο Σάμαρανκ είναι δηλωμένος φασίστας που στο φασιστικό καθεστώς του Φράνκο στην Ισπανία κατείχε διάφορα κυβερνητικά αξιώματα.

Βέβαια για να μην "αδικήσουμε" και τα άλλα σπορ, πέρα από τους Ολυμπιακούς Αγώνες, πρέπει να πούμε ότι η κατάσταση δεν είναι καλύτερη σε επίπεδο διοίκησης των ποδοσφαιρικών ομάδων π.χ. στην Ελλάδα. Ο Βαρδινογιάννης και ο Κόκκαλης είναι γνωστοί μεγαλοκαπιταλιστές. Αν δει κανείς τους υπόλοιπους είναι ο ένας χειρότερος απ' τον άλλο. Το κατώφλι της φυλακής το έχουν περάσει οι Κοοκωτάς, Σαλιαρέλης, Σταματελάτος, Γούκος, Ψωμιάδης, Καράς, Μελισανίδης, ενώ ο Κούγιας έχει καταδικαστεί από την Επιτροπή Φιλάθλου Ιδιότητας, ο Τροχανάς είναι γνωστός μεγαλοαπατέωνας, ο Λάκης Ιωαννίδης ήταν την δεκαετία του '60 πρωτοπαλλήκαρο της ακροδεξιάς ΕΚΟΦ και εδερνες φοιτητές μαζί με τους μπάσους, ο Καρατζούνης λαθρέμπορος... Αυτό είναι το προφίλ των αθλητικών παραγόντων στην Ελλάδα σήμερα. Ο πρόεδρος της ΕΠΙΑΕ Μητρόπουλος έχει βαριά ποινικά μητρώα.

Το τελευταίο "φρούτο" που έχει μπει στο παιχνίδι είναι ο Κυριακού, το αφεντικό του Αντέννα. Εχει αγοράσει τον

Ποιος θα πληρώσει;

● 125 δις θα κοστίσει η κατασκευή του Ολυμπιακού Χωριού. Την κατασκευή του πρέπει να πλαστίζεται με θυγατρικά εποικισμούς του ΟΕΚ που δημιουργήθηκε για αυτό το ρόλο. Μετά τους Ολυμπιακούς οι εγκαταστάσεις θα ενοικιάζονται η θα παραχωρούνται για εκμετάλλευση σε ιδιώτες. Για τον ΟΕΚ αυτό το "

"εργό" θα σημανεί ότι το κατασκευαστικό του πρόγραμμα εργατικές κατοικίες θα παίξει τελεσφρούτσα πάσια. Άντι για φτηνές και ασφαλείς κατοικίες για τους εργάτες, υπερπολυτελή συγκροτήματα για τους πλούσιους. Αυτό φέρνει την Ολυμπιάδα.

● Ο νόμος για τους Ολυμπιακούς Αγώνες που ψηφιστήκε πρόσφατα από τη Βουλή, δίνει οκληρούς πειροδιαίους στην ελεύθερη πολιτική εκφραστή. Από τον Μάρτιο του 2003 μέχρι τον Σεπτέμβριο του 2004 απαγορεύεται οποιοδήποτε διακινητή πολιτικών ιδεών ύστορο από τους τοπικούς διεξαγωγής των αγωνιστών και τους "περιβόλλοντες χώρους". Δηλαδή σχεδόν σε όλο το Ασκανόνεδιο.

● Τα νοσοκομεία, τα σχολεία, οι δημοικίες, η ΙΚΑ στενάζουν από την ελλειψη προσωπικού. Όμως, η κυβερνηση με προβούλημα την "σοφάλεια" των Ολυμπιακών ενισχύει ακόμα περισσότερο την Αστυνομία. 150 δις θα σπαταλήσουν για την ενίσχυση της διοικητικούς πολιτικές της φρουράς από τους 3.000 αστυνομικούς, 1.000 "ειδικούς φρουρού", 50.000 αστυνομικούς θα υπάρχουν στο λεκονέδιο. Από την άλλη, η κυβερνηση πραγώνει την κατασκευή και την εκπτώλλευση του "κουτσουρεμένου"- τραμ σε ιδιώτες επειδή "δεν μπορεί" να δρει περισσότερο.

● Οι Ολυμπιακοί είναι πανηγύρι για τα "διαπλεκόμενα". Ενα παράδειγμα, από τα πολλά, ερχεται: ο νεας διεθνων συμβουλος της "Αθήνα 2004 Α.Ε." είναι ο Α. Συναδίνος. Πριν παίσε στην θέση, ήταν γενικός γραμματεας του Υπουργειου Εμπορικης Ναυτιλίας όλων και μελας του Δ.Σ. της INTRASOFT της θυγατρικης της INTRAKOM της Κοκκαλή.

ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ

Πανελλήνιο Γ.Σ. Το κρυφό του όνειρο είναι να γίνει κι αυτός μέλος της ΔΟΕ. Στο Πεδίο του Αρεως όπου είναι οι σγκαστάσεις του Πανελλήνιου χρίζει αυθαίρετα καταπατώντας το πάρκο.

Το ερώτημα λοιπόν είναι: Άμα τον αθλητισμό τον διαχειρίζονται τέτοιοι τύποι υπάρχει δυνατότητα εναλλακτικής λύσης; Ένός αθλητισμού που θα κινείται στον αντίποδα της εμπορευματοποίησης, του σωβινισμού, του ανταγωνισμού; Αθλητισμός σαν ψυχαγωγία και κοινωνική ανάγκη; Η απάντηση είναι ναι.

Αν πάμε πάλι πίσω στην ιστορία, μετά την επανάσταση του 1917 στην Ρωσία, στα πλαίσια της Γ Διεθνούς, έγινε η λεγόμενη "Κόκκινη Αθλητική Διεθνής" (Sporisintern). Η άποψη αυτής της διοργάνωσης ήταν ότι απέναντι στις προσπάθειες της αστικής τάξης να τραβήξει μέσω του αθλητισμού κομμάτια της νεολαίας στις ιδέες του σωβινισμού και του μιλιταρισμού, εμείς φτιάχνουμε εργατικές αθλητικές ομάδες στα εργοστάσια και τις συνοικίες, που βάζουν τον αθλητισμό σαν ψυχαγωγία και κοινωνική ανάγκη. Εγίναν τότε ακόμη και διεθνείς συναντήσεις. Όλα αυτά πήραν τέλος με την επικράτηση του σταλινισμού, ο οποίος επανήλθε στην λογική του ανταγωνισμού: "στις εθνικές ομάδες των άλλων χωρών απαντάμε με τις δικές μας εθνικές ομάδες".

Η προσπάθεια του εργατικού αθλητισμού εμφανίστηκε και στην Ελλάδα. Η ντόπια αστική τάξη μετά από μια περίοδο πολέμων - Α' Παγκόσμιος, Βαλκανικοί, Μικρασιατική εκστρατεία - ήθελε να ξανακερδίσει την νεολαία μέσω του αθλητισμού στις ιδέες της που είχαν ξεφύσει. Τότε εμφανίστηκε ο εργατικός αθλητισμός, που οργανώθηκε από την OKNE (Ομοσπονδία Κομμουνιστικών Νεολαίών), σαν απάντηση. Ο πρώτος αγώνας έγινε το 1926 στην Θεσσαλίη μεταξύ δύο ομάδων με τα ονόματα "Λένιν" και "Νεολαία". Το 1928 ιδρύεται η Ομοσπονδία Εργατικού Αθλητισμού Ελλάδας, και την επόμενη χρονιά μετονομάζεται σε Ομοσπονδία Εργατοαγροτικού Αθλητισμού και γίνεται μέλος της ΓΣΕΕ. Εχει τουλάχιστον 65 αθλητικούς συλλόγους όλων των αθλημάτων και βγάζει δύο εφημερίδες, τα "Εργατικά Σπόρ" με 3.000 φύλλα κυκλοφορία, καντα "Αθλητικά Χρονικά". Ενδεικτικά είναι τα ονόματα των συλλόγων, όπως "Εργατικός Πειραιερίου", "Εργατικός Αστήρ Κυψέλης", "Ενωση Μετάλλου", "Εργατική Θύελλα Αμπελοκήπων", "Αγροτική Σπίθα", "Προλετάριος Λάρισσας" κ.α.

Σ' αυτές τις αθλητικές διοργανώσεις πέφτει χοντρό ξύλο! Οχι όμως μεταξύ των οπαδών των ομάδων. Το αστικό κράτος μισεί τόσο πολύ αυτό το αθλητικό κίνημα που στέλνει την αστυνομία να τις διαλύει. Και οι επίσημες ομάδες νοιώθουν πάρα πολύ εχθρικά απέναντι σ' αυτούς τους περιέργους ανταγωνιστές.

Το κίνημα αυτό έχει διεθνείς διαστάσεις, π.χ. η Σπαρτακιάδα στην Γερμανία. Όμως ας σταθούμε στο 1936. Γίνεται τότε η Ολυμπιάδα στην χιτλερική Γερμανία - εκεί ξεφτιλίστηκε ο Χίτλερ που αναγάπτηκε να φύγει από τους αγώνες για να μην χαιρετίσει τον Οουεν, τον μαύρο αθλητή που πήρε 4 χρυσά μετάλια. Το ελληνικό κράτος είχε στείλει κανονικά ομάδα. Οι σοσιαλιστές και κομμουνιστές απ' όλο τον κόσμο αποφασίζουν σαν αντίβαρο στην χιτλερική ολυμπιάδα να κάνουν την "Λαϊκή Ολυμπιάδα" στην Δημοκρατική

Χέρι - χέρι στο πιο μεγάλο σκάνδαλο

Ισπανία. Μαζεύτηκαν 3.000 αθλητές από 25 χώρες, αλλά οι αγώνες δεν γίνονται. Μετά την τελετή έναρξης, την επόμενη μέρα ξεσπά το πραξικόπτημα του Φράνκο και το πρώτο πράγμα που κάνει είναι να βομβαρδίσει το στάδιο όπου θα γίνονταν οι αγώνες. Λίγο μετά γίνεται και στην Ελλάδα η δικτατορία του Μεταξά. Οι σύλλογοι διαλύονται και οι αθλητές που είχαν πάει στην Βαρκελώνη στέλνονται στην εξορία.

Ο εργατικός αθλητισμός επανέρχεται στην περίοδο της κατοχής. Δημιουργούνται δύο σημαντικές αθλητικές ενώσεις. Η Ενωση Ελλήνων Αθλητών με πρόεδρο τον Γρηγόρη Λαμπράκη, ήταν στην ουσία η αθλητική ΕΠΟΝ. Οπως θυμάται ο παλέμαχος ποδοσφαιριστής του Παναθηναϊκού Γαβρήλος Γαζής (εφημ. Αθλητική Ηχώ, 25/5/2000): "Ήταν στην περίοδο της

κατοχής σ' ένα φίλικό με την ΑΕΚ στη Λεωφόρο. Το γήπεδο γεμάτο, αλλά οι παικτες και εμείς και της ΑΕΚ, τολμήσαμε να ζητήσουμε από τις διοικήσεις να μας δώσουν ένα μέρος των εισιτηρίων για να μπορέσουμε να επιβιβωθούμε. Μιλάμε για μεγάλη πείνα. Θυμάμαι πήγε ο Μαρόπουλος και τους ξεκαθάρισε ότι αν δεν μας δώσουν χρήματα, δεν θα παίξουμε. Οι διοικήσεις αρνήθηκαν και ο Μαρόπουλος βγήκε στο γήπεδο και πήγε στην εξέδρα λέγοντας στους φίλαθλους τι συμβαίνει. Σε λίγη ώρα το γήπεδο είχε γίνει γης μαδιάμ. Από αυτό το επεισόδιο φτάχτηκε η Ενωση Ελλήνων Αθλητών. Επειδή δεν μας έδιναν κανένα γήπεδο να παίξουμε, πηγαίναμε στην Καισαριανή αφού ως αντιπασιακή περιοχή, οι υπεύθυνοι μας το παραχωράουσαν".

Η δεύτερη είναι η Ομοσπονδία Ποδοσφαιρικών και Αθλητικών Σωματείων Αθήνας (ΟΠΑΣΑ) και διοργανώνει μια σειρά από αθλητικές εκδηλώσεις. Το κίνημα αυτό απλώνεται εκτός Αθήνας. Να τί έλεγε ένας αθλητής της "Αχαΐκης": "Μαζευτήκαμε και κλείσαμε ένα παιχνίδι με τους καραμπινιέρους. Ήταν ιταλοί αστυνομικοί που δεν πείραζαν κανένα μέχρι τότε. Όμως στον αγώνα πλακωθήκαμε στις μπουνιές! Την άλλη μέρα φύγαμε όλοι για το αντάρτικο". Όλες αυτές οι ομάδες διαλύονται από τις μεταπολεμικές και εμφυλιακές κυβερνήσεις.

Υπάρχει μια πολύ μεγάλη κληρονομά. Μια κληρονομά από τις διεθνείς εργατικές αθλητικές συναντήσεις των αρχών του αιώνα μέχρι τους Ολυμπιακούς του '68 στο Μεξικό όπου υπήρξαν 100 νεκροί διαδηλωτές στην πόλη και δύο μαύροι αθλητές - μέλη των μαύρων πανθήρων να σηκώνουν πην χροθιά τους μέσα στο γήπεδο όταν πήραν τα μετάλλια. Από το Μουντιάλ του Μεξικού που ο κόσμος διαδήλωνε και φώναζε δεν θέλουμε γκολ, θέλουμε φασόλια μέχρι την Ολυμπιάδα του '88 στην Ν. Κορέα με τις τρομερές διαδηλώσεις φοιτητών και εργατών και τις συγκρούσεις με την αστυνομία του δικτατορικού καθεστώτος. Από την Ατλάντα του '96 και τις διαδηλώσεις των αστέγων, μέχρι τους Ολυμπιακούς του Σίδηνεύ όπου πριν αρχίσουν οι αθλητικοί αγώνες έχουν αρχίσει οι διαδηλώσεις. Είναι μια κόκκινη σκυτάλη που περνάει στα χέρια μας για το 2004, για να μην αφήσουμε αναπάντητες τις προκλήσεις του Σημίτη, της Δασκαλάκη, των φασιστόμουτρων της ΔΟΕ αλλά και των καπιταλιστών που βλέπουν τους Ολυμπιακούς Αγώνες σαν αυτό που πράγματι είναι: το μεγάλο φαγοπότι.

Διαδήλωση έξω από το συνέδριο του Εργατικού Κόμματος, στο Σίδνεϋ της Αυστραλίας ενάντια στα δρακόντια αστυνομικά μέτρα που έχει πάρει η τοπική κυβέρνηση για τους Ολυμπιακούς. Τα νέα μέτρα επιτρέπουν στην αστυνομία και τους φύλακες ασφαλείας να απομακρύνουν οποιονδήποτε θεωρούν ότι είναι ύποπτος για "παρενόχληση" ή "απειθεία".

Οι διαδηλώσεις στο Σίδνεϋ

Για βδομάδες τώρα τα ΜΜΕ μιλάνε ασταμάτητα για το γύρο της Ολυμπιακής φλόγας, καλώντας μας να ανταποκριθούμε στο "πνεύμα των αγώνων" και να θυμάσουμε το "σύμβολο του έθνους". Οι εφημερίδες προβάλουν την αθλήτρια Νοβά Πέρις Νιμπόνε να κουβαλάει την Ολυμπιακή Φλόγα για να μας πείσουν ότι δεν υπάρχει ρατσισμός σε βάρος των ιθαγενών, των Αμπορίτζινες.

"Ο κόσμος στο εξωτερικό θα τα βλέπει αυτά και θα νομίζει ότι οι Αμπορίτζινες περνάνε μια χαρά και στηρίζουν την Ολυμπιάδα" λέει ο Ουρλς Βάρτελιν ανταποκριτής γερμανικών και ελβετικών εφημεριδών στο Σίδνεϋ. "Άν δείτε πώς ζουν, η πραγματικότητα αποδεικνύεται πολύ διαφορετική". Ο Τζοελ Μπρέη, εκπρόσωπος των ιθαγενών φοιτητών στην Εθνική Φοιτητική Ένωση, εκφράζει με δυο λόγια τα αισθήματα των Αμπορίτζινες για τη φιέστα της Ολυμπιακής Φλόγας. "Είναι σκέτη βρωμιά. Οι τηλεοπτικές καμέρες κρύβουν τις μεγάλες ανισότητες και την καταπίεση όλου αυτού του κόσμου. Δεν δείχνουν τα παιδιά των ιθαγενών που υποφέρουν από αρρώστιες που θεραπεύονται εύκολα, δεν δείχνουν τις παραγκουπόλεις, τον κόδομο που πετιέται από τα σπίτια του για να φτιαχθούν ολυμπιακά έργα".

"Παράδοση" του Γκέμπελς

Ο "γύρος" της Ολυμπιακής Φλόγας δεν είναι παράδοση που έρχεται από τα βάθη του χρόνου. Για πρώτη φορά οργανώθηκε το 1936 για τους Ολυμπιακούς Αγώνες στο Βερολίνο. Ήταν ακόμα ένα προπαγανδιστικό τρικ των Ναζί και συγκεκριμένα του υπουργού Προπαγάνδας, Γκέμπελς. Ήταν μια τελετή σχεδιασμένη για να στηρίξει τις "θεωρίες" του Χίτλερ περί "φυλετικών δεσμών" ανάμεσα στην "ανώτερη Αρία Φυλή" και τους αρχαίους έλληνες.

Η προπαγάνδα του εθνικισμού δεν λείπει και από αυτή την περιφορά της Ολυμπιακής Φλόγας στην Αυστραλία. Μια στάση θα γίνει για παραδειγμα σε ένα από τα πεδία των μαχών του Β' Παγκόσμιου Πόλεμου στη Παπούα-Νέα Γουϊνέα. Είναι κομμάτι της εθνικιστικής εκστρατείας του πρωθυπουργού Τζον Χόγουαρντ, για τις "διξιασμένες ένονπλες δυνάμεις".

Στους ομηρινούς Ολυμπιακούς Αγώνες τη προβολή της "λευκής ανωτερότητας" έχει αντικαταστήσει η προβολή της κυριαρ-

χίας των πολυεθνικών. Οπως και η ίδια η Ολυμπιάδα, ο γύρος της Ολυμπιακής Φλόγας δεν είναι τίποτα περισσότερο από ευκαιρία μεγάλων κερδών για τους σπόνσορες, 26.500 χιλιόμετρα θα τρέξουν οι διάφοροι αθλητές, με παπούτσια της NIKE. Πρόσφατα το Συνδικάτο των Εργαζόμενων στην Κλωστούφαντουργία και τον Ιματισμό μήνυσε αυτή την εταιρεία γιατί επιβάλει άθλιες συνθήκες δουλειάς στους εργαζόμενους που δουλεύουν φασόν γι' αυτήν. Το συνδικάτο και άλλες οργανώσεις οργάνωσαν μια κινητοποίηση ενάντια στη NIKE στα τέλη του Ιούνη.

Επίσης οι αθλητές φοράνε πουλόβερ με το λόγο της Βισύ, της εταιρείας που ιδιοκτήτης της είναι ο τρίτος πλουσιότερος άνθρωπος της Αυστραλίας. Στους Ολυμπιακούς του Λος Αντζελες το 1984 ο επίσημος χορηγός της Ολυμπιακής Φλόγας ήταν η αμερικανική πολυεθνική των τηλεποιονιών η AT&T. Τώρα χορηγός είναι η αντίστοιχη Αυστραλιακή Εταιρεία AMP.

"Όχι στην ολυμπιακή απληστία"

Ευτυχώς, υπάρχει και η άλλη είκόνα, αυτή των κινητοποιήσεων ενάντια στους Ολυμπιακούς. Σε πολλά σημεία της διαδρομής της Ολυμπιακής Φλόγας οργανώνονται διαδηλώσεις, όπως έγινε έξω από το ορυχείο ουρανίου στο Ρόδημπο Ντάουνς. Καθώς η Φλόγα περνούσε από το Μπρισμπέιν, εκατοντάδες αντικαπιταλιστές διαδηλωτές ξεδιπλώναν πανό με το σύνθημα "Ναι στις ανθρώπινες ανάγκες, όχι στην Ολυμπιακή απληστία".

Στις αρχές του Ιούνη οργανώθηκαν διαδηλώσεις ενάντια στην νομοθεσία που δίνει έκτακτες εξουσίες στην αστυνομία ενάντια σε άσσους -δηλαδή τους διαδηλωτές- "παρενοχλούν" την Ολυμπιάδα και τις δραστηριότητες που σχετίζονται με αυτήν. "Παρενόχληση" είναι η ίδια η Ολυμπιάδα" έγραφαν τα πανό.

"Δεν θα τους αφήσουμε να θάψουν την πραγματικότητα" συνέχιζε ο Τζοελ Μπρέη. "Κάποιος πρέπει να δείξει στο έξω κόσμο το πραγματικό πρόσωπο της Αυστραλίας. Για αυτό θα οργανώσουμε κινητοποιήσεις και πάνω στην επίσημη τελετή έναρξης των Σεπτέμβρη. Θα είναι μαζικές και θα ακουστούν σε όλον τον κόσμο."

Το κείμενο αυτό προέρχεται από την εφημερίδα της Διεθνωτικής Σοσιαλιστικής Οργάνωσης (ISO) της Αυστραλίας

Ο Λένιν στον 21ο αιώνα

Ο Λένιν ήταν ο κορυφαίος Μαρξιστής του αιώνα που έφυγε. Ο Πάνος Γκαργκάνας εξηγεί πόσο πολύτιμη κληρονομιά μας άφησε για τον αιώνα που αρχίζει

Μιώντας για την προσφορά του Λένιν στην ανάπτυξη του Μαρξισμού στον 20ο αιώνα έχουμε να κάνουμε με τον κορυφαίο επαναστάτη που μπόρεσε να προχωρήσει το Μαρξισμό στη θεωρία και την πράξη μέσα στα πιο συγκλονιστικά γεγονότα, στην κορυφή του εργατικού κινήματος, στη Ρώσικη Επανάσταση.

Ο Λένιν και οι αύτοροι του, ο Τρότσκι, η Ρόζα Λούξεμπουργκ, ο Γκράμα, η γενιά των επαναστατών που βρέθηκε ακριβώς στην εποχή των εργατικών επαναστάσεων, είχαν τη δυνατότητα να πατήσουν πάνω στον Μαρξ και τον Ενγκελάδη για να συνεχίσουν και να φέρουν τον Μαρξισμό στον 20ο αιώνα.

Για να το πετύχουν αυτό χρειάστηκε να αντιμετωπίσουν τρία βασικά ζητήματα: Το πρώτο ήταν το πώς λειτουργεί ο καπιταλισμός. Ασφαλώς η ανάλυση πατάει στο Κεφάλαιο και στον Ενγκελάδη και στη θεωρία της δοτλικής αντεπανάστασης. Επομένως το "Κράτος και Επανάσταση" δεν είναι ένα φυλλάδιο, είναι οι τεράστιες εμπειρίες που έδειξαν ότι οι εργάτες πάριντον την εξουσία και προσπαθούν να την εδραιώσουν.

Δεν είναι απλή υπόθεση το πάρσμα της πολιτικής εξουσίας. Είναι το ξεκίνημα, είναι μάχη για να ανατραπούν οι καπιταλιστικές σχέσεις στην παραγωγή, στην καθημερινή ζωή, στην ιδεολογία, στην απελευθέρωση των καταπιεσμένων, στις σχέσεις με τα άλλα έθνη και όχι μόνο σαν πολιτικές και ιδεολογικές μάχες, αλλά κυριολεκτικά σαν μάχες. Με τον εμφύλιο πόλεμο, με τον διεθνισμό και την προσπάθεια να χτιστεί η Τρίτη Διεθνής και να εξαπλωθεί η επανάσταση και στις άλ-

Το σοβίέτ των οπρατιστών και των εργατών της Πετρούπολης τον Οκτώβρη του '17

λες χώρες. Αρα, ο δεύτερος τομέας του θέματος στην Επανάσταση του Φεβράρη και την επανάσταση του Οκτώβρη. Η Κομμούνα ήταν τρεις μήνες, η Οκτωβριανή Επανάσταση έφτιαξε ένα κράτος που πάλεψε για δέκα χρόνια, μέχρι να γνωρίσει την ήττα στα χέρια της δοτλικής αντεπανάστασης. Επομένως ο Μαρξ, στο μεταξύ ο καπιταλισμός έχει προχωρήσει και ο Λένιν μάζι με τον Μπουσάριν δίνουν την εικόνα του τι σημαίνει καπιταλισμός στον 20ο αιώνα. Εχει φύγει από τις μικρές επιχειρήσεις, έχει περάσει στα μονοτόνα, έχει περάσει στο στάδιο του υπεριαλισμού. Επομένως ένα τέραστο κομάτι του που σημαίνει Λένιν, σημαίνει η ανάλυση του καπιταλισμού στον 20ο αιώνα, η ανάλυση του καπιταλισμού στη φάση του ιμπεριαλισμού.

Δεν είναι απλή υπόθεση το πάρσμα της πολιτικής εξουσίας. Είναι το ξεκίνημα, είναι μάχη για να ανατραπούν οι καπιταλιστικές σχέσεις στην παραγωγή, στην καθημερινή ζωή, στην ιδεολογία, στην απελευθέρωση των καταπιεσμένων, στις σχέσεις με τα άλλα έθνη και όχι μόνο σαν πολιτικές και ιδεολογικές μάχες, αλλά κυριολεκτικά σαν μάχες. Με τον εμφύλιο πόλεμο, με τον διεθνισμό και την προσπάθεια να χτιστεί η Τρίτη Διεθνής και να εξαπλωθεί η επανάσταση και στις άλ-

λές χώρες. Αρα, ο δεύτερος τομέας του θέματος στην Επανάσταση του Φεβράρη και την επανάσταση του Οκτώβρη. Η Κομμούνα ήταν τρεις μήνες, η Οκτωβριανή Επανάσταση έφτιαξε ένα κράτος που πάλεψε για δέκα χρόνια, μέχρι να γνωρίσει την ήττα στα χέρια της δοτλικής αντεπανάστασης. Επομένως ο Μαρξ, στο μεταξύ ο καπιταλισμός έχει προχωρήσει και ο Λένιν μάζι με τον Μπουσάριν δίνουν την εικόνα του τι σημαίνει καπιταλισμός στον 20ο αιώνα. Εχει φύγει από τις μικρές επιχειρήσεις, έχει περάσει στα μονοτόνα, έχει περάσει στο στάδιο του υπεριαλισμού. Επομένως ένα τέραστο κομάτι του που σημαίνει Λένιν, σημαίνει η ανάλυση του καπιταλισμού στον 20ο αιώνα, η ανάλυση του καπιταλισμού στη φάση του ιμπεριαλισμού.

Δεύτερος τομέας είναι το Κράτος και Επανάσταση. Με την Κομμούνα του Παρισιού, ο Μαρξ γράφει ότι επιτέλους ανακαλύφθηκε ο

φτιαξε ένα θεωρητικό κατασκεύασμα με βάση τις ιδιαιτερές συνθήκες της Ρωσίας. Τσαρισμός, απολυταρχία, ελλειψη ελευθεριών, συνθήκες παρανομίας, δεν υπάρχουν μαζικά συνδικάτα, δεν υπάρχει κοινοβουλευτισμός. Αρα τι είναι το επαναστατικό κόμμα; Μια συνωμοτική οργάνωση. Με βάση τις συνθήκες της Ρωσίας, λένε, ο Λένιν έχει μια αντίληψη συνωμοτική για το κόμμα.

Αλλη πλευρά αυτής της κριτικής είναι ότι λόγω των συνθηκών το κόμμα είναι υποκαταστατικό. Στο συνωμοτικό κόμμα του Λένιν και οι επαγγελματίες επαναστάτες κινούνται για λογαριασμό των εργατών, κι όταν έφτασαν στην επανάσταση στο τέλος τους υποκαταστήσαν, ισχυρίζεται αυτή τη κριτική.

Στην πραγματικότητα η θεωρία του Λένιν μιλάει για επαναστατικό κόμμα της εργατικής τάξης. Πρόρχεται, είναι σάρκα της εργατικής τάξης αλλά με μια αντίληψη ότι είναι κόμμα παρεμβατικό, δεν είναι κόμμα παθητι-

κού που έρχεται να βάλει σαν θεμέλιο της θεωρίας του το ζήτημα της παρέμβασης, το ζήτημα των επιλογών. Οι ανθρώποι που φτιάχνουν την ιστορία αλλά όχι μέσα σε συνθήκες που είναι της δικής τους επιλογής και επομένως για να φτιάξουν την ιστορία χρειάζεται να δραστηριοποιηθούν ενεργά, συνειδητά. Το επαναστατικό κόμμα της εργατικής τάξης είναι το εργαλείο με το οποίο συνειδητά παρεμβαίνουν στην πορεία της ιστορίας. Παίρνουν τις επιλογές στα χέρια τους και αποφασίζουν έτσι ή αλλιώς. Σε όλες τις διχάλες που δημιουργεί η ιστορία. Από τις μεγάλες: Σοσιαλισμός ή Βαρβαρότητα, μέχρι τις καθημερινές επιλογές. Απεργία: ναι ή όχι; Εξέγερση: ναι ή όχι; Μας παίρνει ή δεν μας παίρνει;

Επιλογές

Αυτά είναι ζητήματα που δεν είναι καθόλου αυτόματα, είναι πολιτικές επιλογές των ανθρώπων που φτιάχνουν ιστορία, δηλαδή των εργατών στις σημερινές συνθήκες. Η θεωρία του Λένιν για το κόμμα σπρίζεται ακριβώς σ' αυτή την αντιπαράθεση με τη νομιτελειακή αντίληψη της ιστορίας. Σε αντίθεση με τους αυτόματους, ο Λένιν επιμένει ότι κάθετι το παλέύουμε και ότι από την πάλη μας κρίνεται η έκβαση. Και γι' αυτό, έχοντας αυτό σαν θεμέλιο, μιλάει για επαναστατικό κόμμα της εργατικής πρωτοπορίας.

Η εργατική τάξη δεν είναι ομοιόμορφη. Δεν κινείται σαν μονομηλός όπου ο ρόλος του απόμου στην ιστορία είναι εξαφανισμένος. Στον Λένιν ο ρόλος του απόμου στην ιστορία είναι κεντρικός. Κάθε ένας συνειδητός εργάτης είναι ένα πολύτιμο, αναντικαταστατό κομάτι της τάξης του. Το τι κάνει στο χώρο δουλειάς του, στη γειτονιά του, στην καθημερινή ζωή κάνει διαφορά για το αν τα πράγματα θα γίνουν από μόνα τους. Απορρίπτει ότι οι σιδέρεινοι νόμοι της ιστορίας οδηγούν προς τον σοσιαλισμό όπως υποστήζουν η Β' Διεθνής, ο Κάουτσκι, οι ρεφορμιστές της εποχής που ισχυρίζονται ότι "έχουμε μαζί μας την ιστορική πρόοδο, η πρόοδος θα λύσει τα προβλήματα και εμείς το μόνο που χρειάζεται είναι να ακολουθήσουμε το ρεύμα". Αυτή είναι η παθητική αντίληψη ότι τα πράγματα θα γίνουν από μόνα τους τα ρεύματα. Επομένως οι συνειδητοί εργάτες πρέπει να έχουν τη δική τους οργάνωση για να λειτουργούν συλλογικά.

Ο Λένιν επειδή καταλαβαίνει πόσο πολύτιμα είναι να διαμορφώνονται κομάτια τα οποία προχωράνε πιο μπροστά και ότι αυτά τα κομάτια χρειάζονται τη δική τους οργάνωση για να μπορέσουν να λειτουργήσουν, μιλάει για κόμμα της εργατικής πρωτοπορίας. Τρομερά παρεξηγημένη έννοια. Είναι ελιτιστικό, λένε. Μιλάτε για πρωτοπορίες, μιλάτε για φωτισμένους, γι' αυτούς που θα ξυπνήσουν τους υπόλοιπους. Τελείωνες αντιδιαλεκτικές αντιλήψεις σε σχέση με την ιστορία και την πλήρη της εργατικής τάξης. Ο Λένιν είναι από πού έρχεται η εργατική πρωτοπορία και της δίνει το εργαλείο να γιρίσει πιο νάνω να επιδράσει πάνω σ' αυτό απ' το οποίο προέρχεται. Η εργατική πρωτοπορία και της δίνει το εργαλείο να γιρίσει πιο νάνω να επιδράσει πάνω σ' αυτό απ' το οποίο προέρχεται. Η εργατική

25 Μάρτιος 1919 -
Ο Λένιν μιλάει στους
εργάτες στην Κόκκινη
Πλατεία της Μόσχας
από την πλατφόρμα
ενός φορτηγού

μας λένε είναι ο προθάλαμος του σταλινισμού.

Κόμμα του δημοκρατικού συγκεντρωτισμού σημαίνει κόμμα το οποίο είναι αποφασισμένο να στρίξει όλη την επαναστατική θεωρία πάνω στη δράση της εργατικής τάξης. Δημοκρατικός συγκεντρωτισμός είναι η σχέση που έχει το επαναστατικό κόμμα με ολόκληρη την εργατική τάξη. Δεν μπορεί το επαναστατικό κόμμα να λειτουργήσει σε υποκατάσταση. Πρέπει να είναι σε θέση να πάρει πρωτοβουλίες οι οποίες ουσιερώνουν την εργατική τάξη, βοηθάνε την εργατική τάξη να δώσει πολιτικές μάχες. Τα πρωτοπόρα κομμάτια βοηθάνε τα πιο καθυστερημένα να συγκεντρώνουν την ενεργητικότητά τους πάνω στον ταξικό αντίπαλο.

Δοκιμή, έλεγχος, διόρθωση

Για να το πετύχει αυτό το επαναστατικό κόμμα πρέπει να έχει ένα συνεχή διάλογο με την εργατική τάξη. Πρέπει οι πρωτοβουλίες του να δοκιμάζονται, να έχει προτάσεις τις οποίες η εργατική τάξη αποφασίζει τελικά αν είναι σωστές ή λάθος. Η εργατική τάξη είναι το υποκείμενο που θα κάνει την επανάσταση. Ακόμα και τον Μαρξ και τον Λένιν να έχει ένα κόμμα στην Κεντρική Επιτροπή, δεν είναι κατοχυρωμένο ότι οι πρωτοβουλίες που θα παίρνουν θα είναι οι σωστές. Οι σωστές πρωτοβουλίες μετριούνται στην πράξη. Ο Λένιν είναι ο θεωρητικός που υποστήριξε με πάθος ότι η ορθότητα μιας θεωρίας δεν υπάρχει στα μαλά των ανθρώπων, υπάρχει έχω στην πραγματικότητα, μετριέται στην αντικειμενική πραγματικότητα.

Στην πολιτική, στην πάλη για την κοινωνική αλλαγή, η πραγματικότητα είναι το τι κάνει η εργατική τάξη και επομένως χρειάζεται ένα κόμμα που να μπορεί να οργανώνει αυτό το διάλογο με την εργατική τάξη. Δοκιμή, έλεγχος, διόρθωση. Για να λειτουργεί αυτό το σχήμα, για να μπορεί να βγαλει τις πρωτοβουλίες σου έχω και να μπορείς να γυρίσεις πίσω να τις κουβεντιάσεις χρειάζεσαι μια λειτουργία

πρωτοπορία δεν είναι έξω από την εργατική τάξη, είναι κομμάτι της εργατικής τάξης, διαμορφώνεται από την κίνηση της εργατικής τάξης, αλλά ξαναπαίζει ρόλο πάνω στην κίνηση της εργατικής τάξης και γι' αυτό χρειάζεται τη δική της ξεχωριστή οργάνωση.

Ο Λένιν δεν ήταν εργατίστας, ποτέ δεν υποκλίνεται στις προκαταλήψεις που μπορεί να κουβαλάει μαζί του ο μαχητικός αυθορμητισμός. Μιλάει για τους συνειδητούς εργάτες, μιλάει για το ότι το επαναστατικό κόμμα πρέπει να είναι εξοπλισμένο με επαναστατική θεωρία. Χωρίς επαναστατική θεωρία δεν υπάρχει επαναστατική πράξη. Αυτή η φράση είναι του Λένιν και την εννοούσε κυριολεκτικά.

Οταν μπαίνεις στη διαδικασία και τοποθετείς τον εαυτό σου σαν πρωτοπόρο κομμάτι της τάξης, πρωτοπόρο σημαίνει σε σχέση και αντιπαράθεση με ό,τι άλλες τάξεις υπάρχουν στην κοινωνία. Δεν συγκρίνεις τον εαυτό σου μονάχα με τους συναδέλφους σου μέσα στο εργοστάσιο, δεν είσαι πρωτοπόρος επειδή είσαι ο συνδικαλιστής που σε εκλέξανε για γραμματέα του συνδικάτου. Είναι καυστικός ο Λένιν όταν συγκρίνει τον επαναστάτη με τον γραμματέα του συνδικάτου. Λέει ότι επαναστάτης είναι αυτός που καταγγέλει κάθε μορφή καταπίεσης. Είναι αυτό το επα-

ναστατικό βήμα, το μεγάφωνο της επαναστατικής έκρηξης ενάντια στην καταπίεση. Καταπίέζονται οι ομοφυλόφιλοι; Ο επαναστάτης θα μιλήσει γι' αυτό, ακόμα κι αν οι εργάτες μέσα στο εργοστάσιο νομίζουν ότι το να είσαι ομοφυλόφιλος είναι βρισιά. Καταπίέζονται οι εβραίοι; Ο επαναστάτης θα πρέπει να μιλήσει γι' αυτό ακόμα κι αν κυκλοφορούν αντισιμιτικές ιδέες μέσα στο εργοστάσιο. Καταπίέζονται οι γυναίκες; Δέρνουν οι εργάτες τις γυναίκες τους; Ο επαναστάτης είναι αυτός που θ' ανοίξει το ζήτημα ότι η καταπίεση των γυναικών είναι πρόβλημα του καπιταλισμού και πρέπει να το παλέψουμε και δεν θα υποκλιθεί ούτε μια στιγμή για να γίνει δημοφιλής. Αυτό είναι επαναστατική πρωτοπορία. Δεν είναι μια αφηρημένη, ελγίστικη φωτιάμενη πρωτοπορία, τα ανήσυχα πνεύματα, οι ξύπνιοι άνθρωποι, αλλά είναι μια προστάθεια του Λένιν να βάλει ότι το επαναστατικό κόμμα δεν είναι συνδικαλιστικό ούτε αναρχοσυνδικαλιστικό. Εχει επαναστατική πολιτική και αυτή έχει απαντήσεις στα κάθε είδους κοινωνικά φαινόμενα και απέναντι σε όλες τις τάξεις που υπάρχουν στην κοινωνία.

Κόμμα της εργατικής πρωτοπορίας, κόμμα της επαναστατικής θεωρίας, κόμμα του δημοκρατικού συγκεντρωτισμού. Ομως, ο δημοκρατικός συγκεντρωτισμός

που να κατοχυρώνει αυτή τη διαδικασία. Αυτό είναι ο δημοκρατικός συγκεντρωτισμός. Μαζεύομαστε και συζητάμε. Ο πι αποφασίσαμε είναι αποφασιστικό για όλους. Το επαναστατικό κόμμα της εργατικής τάξης είναι εθελοντική οργάνωση. Οι αποφασίσεις το κόμμα στο οποίο έχεις ενταχθεί, είσαι υποχρεωμένος να τα εφαρμόσεις. Γιατί μόνο έτοι θα μπορέσεις να δοκιμάσεις τα αποτελέσματα. Είναι σαν να είσαι μηχανικός. Αν τα σπίτια που φτιάχνεις είναι σχέδια που μένουν στο σχεδιαστήριο, δε σημαίνουν τίποτα. Πρέπει να πας στο Μενίδι να τα χτίσεις, να γίνει ο σεισμός, να δεις αν άντεξε το κτίριο. Αυτή είναι η δοκιμή. Αν δεν άντεξε είσαι αποτελώνας. Αυτό ισχύει και για τους επαναστάτες. Η δοκιμή είναι στην πράξη. Στο δημοκρατικό συγκεντρωτισμό οι αποφάσεις είναι δεσμευτικές για να δοκιμαστούν και τα αποτελέσματα της δοκιμής συζητιούνται για να δούμε αν χρειάζεται διόρθωση ή όχι.

Επειδή δημιουργεί αυτή τη διαλεκτική σχέση με την εργατική τάξη, το κόμμα του Λένιν είναι ό,τι πιο δημοκρατικό υπάρχει. Ο Λένιν ήταν φοβερά αντίθετος στους παράγοντες. Τα παραγοντιλίκια το πολεμούσε με νύχια και με δόντια. Οπου έβλεπε τέτοιου είδους φαινόμενα έλεγε ότι πρέπει να γυρίσουμε στη βάση του κόμματος, στους εργάτες για να τους κατεβάσουμε τη μύτη. Είναι ψηλομύτηδες γιατί είναι διανοούμενοι, ξέρουν να γράφουν ενώ οι εργάτες δεν ξέρουν; Βάλτε τους χέρι. Είναι ψηλομύτηδες επειδή είναι εκλεγμένοι συνδικαλιστές ενώ οι σύντροφοι οι υπόλοιποι δεν είναι; Βάλτε τους χέρι. Είναι δημοσιογράφοι σε εφημερίδες και έχουν ακροατήριο, έχουν τη δική τους στήλη κάθε βδομάδα; Βάλτε τους χέρι. Τους έχουμε εκλέξει βουλευτές και έτοι έχουν τη δυνατότητα να πηγαίνουν οι δημοσιογράφοι να τους παίρνουν συνέντευξεις ενώ στο σύντροφο μας που πουλάει την εφημερίδα έχω απ' το σταθμό δεν πάρνει κανένας συνέντευξη; Βάλτε τους χέρι.

Στέλεχος του επαναστατικού κόμματος δεν είναι ούτε οι βουλευτές, ούτε οι συνδικαλιστές, ούτε οι δημοσιογράφοι της εφημερίδας του κόμματος. Όλοι αυτοί είναι μεγάφωνα του κόμματος, είναι εργαλεία με τα οποία η φωνή του κόμματος ακούγεται πλατιά. Στους πυρήνες είναι τα στελέχη του κόμματος, οι σύντροφοι οι οποίοι μπορούν να εμπνέουν τα μέλη και τους φίλους καθημερινά, ότι ναι θα πάμε το Σάββατο να πουλήσουμε την εφημερίδα και θα μαζέψουμε υπογραφές διότι όνοιξε το ζήτημα αυτό. Εκεί είναι τα στελέχη

του κόμματος. Μπορείς να πείσεις τους συντρόφους να βγουν το Σάββατο στην πλατεία; Είσαι στέλεχος.

Ο Λένιν ορίζει την ηγεσία και τα στελέχη μέσα στο κόμμα σαν αυτούς που μπορούν να μεταφράζουν τις γενικές αρχές του κόμματος σε συγκεκριμένες πρωτοβουλίες για ολόκληρο το κόμμα. Οι Λενινιστές είμαστε άπειρα πιο δημοκρατικοί από τις άλλες μορφές οργάνωσης. Το ΣΕΚ είναι το μόνο κόμμα που υπάρχει μέσα στην Ελλάδα -στις άλλες χώρες είναι τα αδελφά μας κόμματα- που έχει επήρια Συνδιάσκεψη. Δεν υπάρχει κανένα άλλο κόμμα που να κάνει συνέδριο κάθε χρόνο. Τα μεγάλα κοινοβουλευτικά κόμματα κάνουν κάθε τέσσερα χρόνια, με τον κύκλο της Βουλής. Χάσαμε ή κερδίσαμε τις εκλογές; Αυτό είναι που έχουν να συζητήσουν. Τα υπόλοιπα δεν έχουν σημασία. Τα δε κόμματα της αριστεράς είτε επειδή έχουν προσαρμοστεί στον κοινοβουλευτισμό, είτε επειδή έχουν την κληρονομιά του σταλινισμού ακολουθούν παρόμοιες διαδικασίες. Η λενινιστική αντίληψη είναι πολύ πιο δημοκρατική. Κάθε χρόνο συνδιάσκεψη, κάθε βδομάδα συνεδρίαση του πυρήγα. Η συνεδρίαση του πυρήγα είναι η δυνατότητα για τα μέλη αυτού του κόμματος κάθε βδομάδα να συζητάνε.

Πολιτικές μάχες

Oλα αυτά ασφαλώς δεν μείνανε ένα θεωρητικό σχήμα. Αν δούμε τον Λένιν από το 1900 έως το 1923 στη φωτιά της επανάστασης πώς τα έβαλε στην πράξη, θα δούμε ότι η λενινιστική αντίληψη οδηγεί στην πολύ βασική άποψη ότι η πρωτοπορία δεν αυτοπροσδιορίζεται. Τι είναι εργατική πρωτοπορία, τι είναι αυτό το κομάτι πάνω στο οποίο οργανώ-

νει το επαναστατικό κόμμα; Ποιος το ορίζει; Βαφτίζεται μόνο του;

Ο Πλεχάνοφ θεωρούσε ότι ο ίδιος είναι απαραίτητο κομμάτι της επαναστατικής πρωτοπορίας επειδή έφερε τον Μαρξ στη Ρωσία. Δεν είναι, όμως, έτσι. Στην πορεία και την σξέλιξη των πραγμάτων έγιναν φοβερές μάχες στις οποίες κρίθηκε το τι είναι πρωτοπορία και τι δεν είναι. Οι επαναστάτες, τα στελέχη του επαναστατικού κόμματος, η εργατική πρωτοπορία διαμορφώνονται μέσα από τις πολιτικές μάχες που δίνει το επαναστατικό κόμμα και τη τάξη από στροφή σε στροφή.

Ο Λένιν το 1920 προσπαθούσε να διάδει αυτά τα πράγματα στα υπόλοιπα επαναστατικά κόμματα, τα οποία βλέπαν τους μπολσεβίκους σαν μοντέλο. Η ιδρυση της Γ' Διεθνούς σήμανε ότι μετά τη Ρώσικη Επανάσταση υπήρχαν χιλιάδες επαναστάτες που προσπαθούσαν να φτιάξουν κόμματα σαν τους Μπολσεβίκους. Ο Λένιν γράφει το "Αριστερισμός - η παιδική αρρώστια του κομμουνισμού" και προσπαθεί να εξηγήσει πώς οι μπολσεβίκοι έγιναν μπολσεβίκοι. Δεν πέσανε από τον ουρανό, ούτε από το κεφάλι του Λένιν. Πώς διαμορφώθηκε όλο αυτό το κομμάτι της εργατικής τάξης; Μέσα από τις πολιτικές μάχες. Το γερμανικό προλεταριάτο για πολλές δεκαετίες δεν γνώρισε παρά μόνο εκλογικές μάχες. Τεράστιο το SPD με τα συνδικάτα και τους ομίλους του, αλλά είχε μάθει να οργανώνει μόνο κοινοβουλευτικές μάχες. Στη Γαλλία, αντίθετα, υπήρχε μια παράδοση οδοφραγμάτων, συγκρούσεων, ανατροπών κτλ. Ο Λένιν λέει ότι στη Ρωσία οι εργάτες και οι επαναστάτες έμαθαν να δουλεύουν και αλά Γερμανικά και αλά Γαλλικά. Μία έτσι, μία αλλιώς, στροφές και γυρίσματα που αυτά

αποσάλωσαν το επαναστατικό κόμμα μέσα στην εργατική τάξη της Ρωσίας. Ετοιμάζονται οι Μπολσεβίκοι μοντέλο για όλους.

Γιατί στις στροφές και τα γυρίσματα είναι που κάνεις λάθη, που δοκιμάζεται ο δημοκρατικός συγκεντρωτισμός και μαθαίνεις. Αν έχεις αυτοχριστεί πρωτόπορος έχεις σταματήσει τον εαυτό σου από τη διαδικασία ότι θα βγεις, θα δοκιμάσεις, θα κάνεις λάθη, θα σπάσεις τα μούτρα σου. Αυτό, όμως είναι πολύτιμο για να πας παρά πέρα.

1903: Τι να κάνουμε, τι είναι μέλος του επαναστατικού κόμματος. Ο Λένιν συγκρούεται με τους ρεφορμιστές της εποχής του πάνω στα ζήτημα τι είναι μέλος. Ο Λένιν λέει ότι μέλος του επαναστατικού κόμματος είναι αυτός ο οποίος αποδέχεται τις αρχές και το πρόγραμμά του και δουλεύει πρακτικά κάτω από τη διεύθυνση μιας τοπικής οργάνωσης του κόμματος και των καθοδηγητικών του οργάνων. Αυτό τον ορισμό τον επαναλαμβάνουμε και εμείς. Λέμε ότι θέλουμε τα μέλη του επαναστατικού κόμματος να μην θεωρούν τον εαυτό τους υπεράνω του τοπικού τους πυρήνα. Το ότι είσαι ένας σύντροφος που μπορεί να έχει 20 χρόνια στο κόμμα, που μπορεί να έχει οργανώσει το συνδικάτο στο χώρο του, το ότι συμμετείχες στις φοιτητικές καταλήψεις δεν σημαίνει ότι δεν πουλάς την εφημερίδα, δεν πηγαίνεις στις συνεδριάσεις, δεν κάνεις απολύτως τίποτα και κοιτάς τους συντρόφους αφ' υψηλού. Αυτό λέει ο Λένιν και έδωσε μάχη το 1903. Οι Μενσεβίκοι έγιναν ένα παθητικό κομμάτι ενώ οι Μπολσεβίκοι το ενεργητικό κομμάτι της εργατικής τάξης. Με βάση αυτό τον καυγά, του τι είναι μέλος.

Δεύτερη πολιτική μάχη. Υπάρχει πρόβλημα συντριπτισμού μέσα στους επαναστάτες; Από πρώτη άποψη, φαίνεται αντίφαση όρων. Είναι δυνατόν να είσαι επαναστάτης και να είσαι συντριπτικός; Ο Λένιν το 1905 αναγκάζεται να δώσει μάχη με τους επαγγελματίες επαναστάτες όταν ο ίδιος πριν από δύο χρόνια έλεγε στον Μαρτόφ κάτω τα χέρια από τα μέλη που θεωρούν τον εαυτό τους επαγγελματίες επαναστάτες, είναι ότι πολυτιμότερο. Δυο χρόνια αργότερα γίνεται η επανάσταση του 1905 και λέει ανοίξτε τις πόρτες, κάθε εργάτης που ήταν στα οδοφράγματα της Πετρούπολης και της Μόσχας είναι μέλος του Μπολσεβίκικου κόμματος. Η οι επαγγελματίες επαναστάτες θα οργανώσουν αυτούς τους εργάτες ή διαφορετι-

κά είναι συντριπτικοί.

Στην αλληλογραφία του Λένιν με τους γραμματείς των τοπικών οργανώσεων στη Μόσχα και την Πετρούπολη τους βομβαρδίζει κυριολεκτικά. Μην φτιάχνετε καταστατικά και οργανωτικά σχήματα. Συνδεθείτε μαζί τους, φέρτε τους δίπλα και ανοίξτε τη συζήτηση. Αν κάτσετε να συζητάτε για τρεις μήνες το καταστατικό αυτοί θα έχουν φύγει από τα οδοφράγματα και εσείς θα έχετε πάει στη φυλακή και έτσι θα τελειώσει η σχέση.

Αρα κόντρα στο συντριπτισμό το 1905 αλλά και το 1917. Η επανάσταση, τα σοβιέτ, η προσωρινή κυβέρνηση. Τα στελέχη του κόμματος είναι συντριπτικά, όχι μόνο ο Στάλιν. Ο πιο διάσημος που είχε λάθος τον Απρίλη του 1917 είναι ο Στάλιν που έλεγε ότι η επανάσταση είναι αστικοδημοκρατική και άρα υποστηρίζουμε την Προσωρινή Κυβέρνηση απ' έω. Κάτι σαν "στηρίζουμε την αλλαγή, ελέγχουμε την εξουσία". Αυτή η φόρμουλα έκανε θραύση. Δεν ήταν μόνο ο Στάλιν, πολλά στελέχη των μπολσεβίκων την είχαν. Η πλειοψηφία της Κεντρικής Επιτροπής την είχε, η πλειοψηφία των μπολσεβίκων όχι. Ανοίξε πην κόντρα ο Λένιν και γρήγορα άλλαξαν. Σοσιαλιστική επανάσταση, τέρμα οι φόρμουλες περί αστικοδημοκρατίας. Ο Τσάρος έφυγε, οι καπιταλιστές τρέμουν, οι εργάτες έχουν φτιάξει σοβιέτ, όλη η εξουσία στα σοβιέτ. Οταν ο Λένιν έβγαλε αυτή τη φόρμουλα, η κραυγή απ' όλη την Ευρώπη, της συντριπτικής πτέρυγας σε όλη τη σοσιαλδημοκρατία, ήταν ότι ο Λένιν έγινε οναρχικός. Μετά από σκληρή μάχη, στην ίδια τη φωτιά της επανάστασης, αποδείχτηκε ότι είχε δίκιο.

Aπέδεις οι τεράστιες μάχες διαμορφώσαντες το μπολσεβίκικο κόμμα και μας αφήσανε αυτή την κληρονομία. Μ' αυτή τη διαλεκτική αντίληψη ο Λένιν μπόρεσε να διαμορφώσει επαναστάτες εργάτες, κομάτι της εργατικής τάξης που ήταν σε θέση να φτάσουν την έφοδο στους ουρανούς, να κάνουν πραγματικότητα την κατάληψη των χειμερινών αγαπτόρων. Οι ωραιότερες εικόνες της ιστορίας πατάνε πάνω στη λενινιστική αντίληψη του επαναστατικού κόμματος. Είναι πολύτιμη κληρονομιά, δεν θα αφήσουμε κανέναν σταλινικό, κανένα αστόνιμο να συκοφαντεί και να αμαρώνει τον Λένιν ότι το κόμμα του είναι εργαλείο αντεπανάστασης. Εχει αποδειχθεί στην πράξη ότι είναι το πολυτιμότερο εργαλείο της επανάστασης.

Η βιογραφία του Λένιν γραμμένη από τον Τόνι Κλιφ

Tόνι Κλιφ

1893 - 1914

Τα χρόνια της συγκρότησης των Μπολσεβίκων

ΕΚΔΟΣΙΣ ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Όποι η εξουσία στα Σοβιέτ

Tόνι Κλιφ

ΛΕΝΙΝ

1914-1917

Πολιορκημένη επανάσταση

Tόνι Κλιφ

ΛΕΝΙΝ

1917-1923

Ποιος καταστρέφει τον πλανήτη;

Υπερβολικός καύσωνας το καλοκαίρι, καταστροφικές καταιγίδες το χειμώνα, το κλίμα μοιάζει να "τρελάθηκε". Η Ιωάννα Λουβρού αναλύει τις αιτίες και προτείνει φιλικές λύσεις.

Τα τεράστια προβλήματα του περιβάλλοντος έχουν επιπτώσει πλέον όχι σε τοπικό επίπεδο, δεν αφορούν μια περιοχή, αλλά σε παγκόσμιο, πλανητικό επίπεδο. Από τα πιο σημαντικά είναι το φαινόμενο του θερμοκηπίου. Στην ατμόσφαιρα υπάρχουν διάφορα αέρια, όπως το διοξείδιο του άνθρακα, που λειτουργούν ακριβώς όπως ο γυαλίνος θόλος ενός θερμοκηπίου. Αφήνουν την ακτινοβολία να περάσει και στη συνέχεια δεν αφήνουν τη θερμότητα να φύγει. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα την αύξηση της θερμοκρασίας της γης. Τα κυριότερα αέρια είναι το διοξείδιο του άνθρακα που παραγεται κύρια από τις καύσεις που κάνουν οι μηχανές των αυτοκινήτων και οι βιομηχανίες. Άλλα αέρια είναι οι χλωροφθοράνθρακες που είναι διάφορες ενώσεις που αποτελούνται από χλώριο, φθόριο και άνθρακα, είναι συνθετικές ενώσεις και χρησιμοποιούνται σε πολλές εφαρμογές: στα ψυγεία και τις ψυκτικές μηχανές, στα διάφορα σπρέι, στα προωθητικά μέσα, στα διαλυτικά μέσα και στα μονωτικά υλικά.

Οι μελέτες που έχουν γίνει δείχνουν ότι αν τα πράγματα συνεχιστούν έτοις όπως στις μέρες μας, η θερμοκρασία του πλανήτη μπορεί να αυξηθεί έως και 8 βαθμούς Κελσίου μέχρι το τέλος του οιώνα. Να δούμε τι σημαίνει όταν λέμε ότι αυξάνεται η μέση θερμοκρασία του πλανήτη κατά ένα βαθμό, για να καταλάβουμε το μέγεθος αυτής της διαφοράς. Αν πάρουμε υπόψη μας την τελευταία παγετώδη περίοδο που έληξε πριν 12.000 χρόνια, σ' αυτή την περίοδο η θερμοκρασία ήταν μό-

νο 3-4 βαθμούς χαμηλότερη απ' ότι είναι σήμερα. Εστω κι αν σαν νούμερο φαίνεται μικρό, τότε οι πάγοι έφταναν γύρω στα δύο με τρία χιλιόμετρα ύψος στη βόρεια Ευρώπη και στο βόρειο τμήμα της Αμερικής και η στάθμη της θάλασσας ήταν χαμηλότερη κατά 100-150 μέτρα. Αφού μπορούμε να φανταστούμε τι θα σημάνει μια αλλαγή 8 βαθμών Κελσίου εάν συνεχιστεί το φαινόμενο του θερμοκηπίου. Οι συνεπειες θα είναι πολύ καταστροφικές.

Καταστροφή

Πολύ σημαντικό είναι ότι αυτές οι διακυμάνσεις στη θερμοκρασία είναι κάτι που συντελείται μέσα σε ορισμένες δεκαετίες. Οι προηγούμενες θερμοκρασίες που είχαμε στην περίοδο των παγετώνων ήταν θερμοκρασίες που χρειάστηκαν χιλιετίες για να συντελεστούν. Αρι αυτός ο ρυθμός αύξησης είναι εντυπωσιακά μεγάλος και επομένως πολύ επικίνδυνος γιατί οι δυνατότητες προσαρμογής των διάφορων ειδών, ζώων, φυτών σ' αυτές τις θερμοκρασίες είναι πάρα πολύ περιορισμένες έως και αδύνατες και το ίδιο ισχύει για την προσαρμογή των ανθρώπινων κοινωνιών. Τα αποτελέσματα από την αύξηση της θερμοκρασίας είναι πρώτα το λιώσιμο των πάγων στους πόλους. Αυτό όχι μόνο καταστρέφει τα οικοσυστήματα που υπάρχουν στους πόλους αλλά βάζει σε κίνδυνο πάρα πολλές περιοχές του πλανήτη, όπως η Ολλανδία και το Μπαγκλαντές που είναι κάτω από το επίπεδο της θάλασσας.

Το φαινόμενο του θερμοκηπίου έχει ε-

πιπτώσεις και στις εντάσεις των ρευμάτων του αέρα αλλά και των θαλάσσιων ρευμάτων. Αυτές οι μεταβολές στις εντάσεις προκαλούν γρήγορες και ξαφνικές μεταβολές του κλίματος: τυφώνες, φοβερές βροχοπτώσεις και ξηρασία. Για παράδειγμα η Βενεζουέλα το 1999 είχε τεράστιες βροχοπτώσεις που είχαν σαν αποτέλεσμα ολόκληρες πόλεις και χωριά να οκεπαστούν από λάσπη, 30.000 άνθρωποι έχασαν τη ζωή τους και 200.000 έμειναν άστεγοι. Άλλο παράδειγμα; οι φοβερές καταιγίδες στη Δυτική και Κεντρική Ευρώπη που είχαν σαν αποτέλεσμα στη Γαλλία να πεθάνουν περίπου 100 άνθρωποι.

Ενα άλλο πολύ σημαντικό πρόβλημα είναι η τρύπα του ζόντος. Το ζόνον βρίσκεται στην στρατόσφαιρα που είναι ένα τμήμα της ατμόσφαιρας. Στα 15-50 χιλιόμετρα βρίσκεται το στρώμα του ζόντος που λειτουργεί σαν φίλτρο και μας προστατεύει από τις επικίνδυνες υπεριώδεις ακτινοβολίες του ήλιου. Ήδη στην Ανταρκτική το πρόβλημα με την τρύπα του οζόντος είναι τεράστιο. Εκεί το ζόνον είναι κατά 97% αραιώμενο. Οι ενώσεις που ευθύνονται για την καταστροφή του ζόντος είναι και πάλι κύρια οι χλωροφθοράνθρακες. Οι άμεσες επιπτώσεις της τρύπας του ζόντος είναι οι καρκίνοι του δέρματος που έχουν αυξηθεί πάρα πολύ τον τελευταίο καιρό, η εμφάνιση του καταρράκτη, η μείωση της ανθεκτικότητας του ανοσοποιητικού συστήματος. Το πλανήτον είναι οι μικροοργανισμοί που βρίσκονται στο βυθό της θάλασσας και είναι πάρα πολύ ευαίσθητοι στις υπεριώδεις α-

ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΤΟΥ ΘΕΡΜΟΚΗΠΙΟΥ

κτινοβολίες. Είναι πολύ επικίνδυνες οι υπεριώδεις ακτινοβολίες γιατί μπορούν να καταστρέψουν το DNA τους και το πλαγκτόν βρίσκεται στη βάση της πυραμίδας. Απ' αυτό προέρχονται πάρα πολύ οργανισμοί και η καταστροφή του σημαίνει τεράστια οικολογικά προβλήματα στη θάλασσα.

Οι Πράσινοι υποστηρίζουν ότι η ευθύνη βρίσκεται στον άνθρωπο, γιατί όλοι μαζί εκμεταλλεύμαστε το περιβάλλον και άρα όλοι μαζί φταιμε. Το θέμα είναι να δούμε ποιος πραγματικά φταιεί. Στη βιομηχανία τον έλεγχο δεν τον έχουν οι εργάτες, αυτοί παράγουν απλά τον πλούτο των καπιταλιστών. Δεν είναι αυτοί που ελέγχουν τα μέσα παραγωγής. Τα μέσα παραγωγής τα ελέγχουν οι καπιταλιστές και όρα αυτοί είναι οι κύριοι υπεύθυνοι μαζί με το κράτος που τους δίνει όλες τις δυνατότητες να ανταγωνιστούν μεταξύ τους και να κάνουν οτιδήποτε τους συμφέρει ώστε να βγάλουν περισσότερα κέρδη εις βάρος του περιβάλλοντος.

Αν δούμε... το ποιος υποφέρει, κύρια αυτοί που υποφέρουν είναι οι εργάτες. Οι περιοχές που είναι βιομηχανικές και έχουν πρόβλημα από υψηλή ρύπανση, αυτές κατοικούνται από εργαζόμενους π.χ. Ελεύσινα.

Έπειδη όλα αυτά που γίνονται σε σχέση με το περιβάλλον έχουν σαν αποτέλεσμα ότι ο κόσμος αγανακτεί, οι διάφορες κυβερνήσεις -η Αγγλία το Ξεκίνησε αυτό- θέσπισε ένα νόμο στο οποίος λέει ότι όσοι ρυπαίνουν θα πληρώνουν. Αυτός ο νόμος όμως δίνει τη δυνατότητα στους καπιταλιστές πληρώνοντας να τη βγάζουν καθαρή, τους δίνει τη δυνατότητα να ρυπαίνουν. Ταυτόχρονα, οι καπιταλιστές και η σχέση τους με τον κρατικό μηχανισμό τους δίνει τη δυνατότητα να ορθίσουν τα πρόστιμα, όπως π.χ. έγινε πέρσι όταν η αγγλική κυβέρνηση υποχώρησε στις πιέσεις των βιομηχάνων και ανέστειλε πρόστιμα 700 εκατομμυρίων λιρών. Και τέλος, ακόμα κι αν φτάσει ο καπιταλιστής να πληρώσει, αυτός που ουσιαστικά πληρώνει είναι ο καταναλωτής που θα αγοράσει το προϊόν του οποίου η τιμή θα είναι αυξημένη,

λόγω του πρόστιμου που πλήρωσε ο καπιταλιστής.

Μπλοκάρουν τα μέτρα

Αρα, αυτός που φταιεί δεν είμαστε όλοι μαζί. Η κοινωνία μας είναι ταξική. Αυτός που φταιεί είναι οι καπιταλιστές που έχουν τον έλεγχο και είναι οι "νόμοι της αγοράς" αυτοί που τους δίνουν τις δυνατότητες. Αυτό μπορούμε να το δούμε και στις διάφορες συνδιασκέψεις που έχουν γίνει για το περιβάλλον. Εξαιτίας της πίεσης της κοινής γνώμης έγινε μια συνδιάσκεψη κορυφής στο Rio της Βραζιλίας το 1992 αλλά σ' αυτό που τελικά κατέληξε είναι ότι δεν πήρε κανένα νομοθετικό δεσμούτικο μέτρο, κανένα σχέδιο που να απομακρύνει τις βιομηχανικές χώρες από την προστήλωσή τους στις συγκεκριμένες μηχανές, στα αυτοκίνητα. Όλα τα προγράμματα που προτάθηκαν για τη μείωση των ρυπών απορρίφηκαν από τις ΗΠΑ, την Αγγλία και την Ιαπωνία που είναι και οι πιο πλούσιες χώρες και οι οποίες ρυπαίνουν περισσότερο.

Στη συνέχεια στη συνδιάσκεψη που έγινε στο Κιότο της Ιαπωνίας το 1997, η γραμμή του Κλίντον ήταν ότι δεν θα υ-

πάρχει καμία περικοπή στις εκπομπές αερίκων του θερμοκηπίου για τα επόμενα 20 χρόνια. Οι ΗΠΑ ευθύνονται για το 25% των εκπομπών του διοξειδίου του άνθρακα, η Δυτ. Ευρώπη για το 20%. Δηλαδή και οι δυο μαζί ευθύνονται για το 50% των αερίων που προκαλούν το φαινόμενο του θερμοκηπίου. Ενώ υποτίθεται ότι έβαλαν κάποια μέτρα έτσι ώστε να σταματήσει σε κάποια ποσοστά η ρύπανση, αυτό που έκαναν ήταν ότι έδωσαν τη δυνατότητα στις διάφορες χώρες να αγοράσουν το ποσοστό άλλων χωρών οι οποίες επειδή είναι λιγότερο αναπτυγμένες εκπέμπουν μικρότερα ποσοστά αερίων. Για παράδειγμα η Αμερική αντί να μειώσει τα ποσοστά εκπομπής αερίων αγόρασε τα ποσοστά της Ρωσίας.

Γιατί υπάρχει όλη αυτή η προσπάθεια να κρύψουν τις εισθύνες τους; Οι καπιταλιστές έχουν επενδύσει σε διάφορες τεχνολογίες που προκαλούν μεγάλες εκπομπές αερίων. Κύρια τα αυτοκίνητα, η καύση του άνθρακα για τις βιομηχανίες, η χρήση του πετρελαίου. Αυτές οι βιομηχανίες έχουν πάρα πολλά συμφέροντα έτσι ώστε να συνεχίζεται η λειτουργία τους μ' αυτό τον τρόπο. Γι' αυτό το λόγο πιέζουν και αρνούνται να κάνουν επενδύσεις σε άλλες μορφές ενέργειας όπως η ηλιακή ενέργεια, η αιολική, γιατί αυτές έχουν κόστος. Οι έλληνες εφοπλιστές αποτελούν ένα πολύ δυνατό διεθνές λόμπι, που κάθε φορά που γίνονται συνδιάσκεψεις συνεργάζονται με τις μεγάλες πολυεθνικές πετρελαϊου και να προσπαθούν με κάθε τρόπο να μπλοκάρουν ωποιοδήποτε μέτρο ελέγχου.

Εποι, ενώ η επιστήμη δίνει όλη τη δυνατότητα να παρθούν μέτρα έτσι ώστε να μειωθούν αυτά τα προβλήματα - π.χ. το να σταματήσει η χρησιμοποίηση της πυρηνικής ενέργειας θα είχε σαν αποτέλεσμα να μειωθούν τα αέρια και με τα ίδια καύσιμα να παράγουν περισσότερη ενέργεια ή να χρησιμοποιηθούν και άλλες τεχνολογίες παρόλα αυτά δεν τα κάνουν. Αντίστοιχα πράγματα γίνονται σε όλα τα θέματα που αφορούν το περιβάλλον. Υπάρχουν τρόποι "κλεισμάτος" της τρύπας του ζόντος εάν αντί να

Καταστροφή στο Δουύναβη

ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΤΟΥ ΘΕΡΜΟΚΗΠΙΟΥ

χρησιμοποιούν χλωροφθοράνθαρκες, χρησιμοποιήσουν αμμινία για τα συστήματα ψύξης ή διοξειδίο του άνθρακα για την παραγωγή πλαστικών ή αλκοόλες εστέρες για τις φιαλίδες κτλ. Παρόλα αυτά δεν το κάνουν.

Το 1978 εξαιτίας των πιέσεων που είχαν δημιουργηθεί για τη χρήση των χλωροφθοράνθρακων η ΕΟΚ και οι ΗΠΑ είχαν πει ότι θα προσπαθήσουν να χρησιμοποιήσουν προγράμματα που να μειώνουν αυτές τις ζημώσεις. Ομως, μέσα σε δυο-τρία χρόνια τα προγράμματα πήγαν περίπατο γιατί το κόστος για τους βιομηχανία να αντικαταστήσουν αυτό το υλικό με κάποιο άλλο ήταν ασύμφορο. Και έτσι μπορούσε να βγαίνει προκλητικά ο υπουργός Εσωτερικών των ΗΠΑ και να λέει ότι αντί να έχουμε αλλαγές στη βιομηχανία των χημικών είναι πολύ πιο εύκολο να προσέχει ο καθένας να φοράει γυαλιά, καπέλο, αντηλιακά και έτσι δεν θα έχει πρόβλημα από την υπεριώδη ακτινοβολία.

Σαν εξήγηση από διάφορους αντιδραστικούς κύκλους προβάλλεται το επιχειρημα της δημογραφικής έκρηξης. Οτι ο αριθμός των ανθρώπων είναι πάρα πολύ μεγάλος έχει ξεπεράσει τις φυσικές δυνατότητες της γης για να θρέψει τους πάντες. Οτι σήμερα ζουν έξι δισεκατομμύρια ανθρώποι στον πλανήτη και ότι σε 30 χρόνια αυτός ο αριθμός θα έχει διπλασιαστεί. Αυτό δεν στέκει. Κατ' αρχήν είναι ρασιστικό γιατί τις ευθύνες γι' αυτή την αύξηση τις αποδίδουν στον Τρίτο Κόσμο. Είναι υποκριτικό αν οκευφετεί κανείς τι σημαίνει η ψηφειαλιστική εκμετάλλευση που δεχόνται όλες αυτές οι χώρες ενώ η βρώμικη πλευρά αυτού του επιχειρήματος -πέρα απ' το ότι χρησιμοποιούν αυτούς τους χώρους αν οκουπιδότοπους- είναι τα διάφορα πειράματα υποχρεωτικής στειρώσης που έχουν καταστροφικές συνέπειες στον οργανισμό των γυναικών και μοιάζουν τα πειράματα που έκαναν οι Ναζί.

Ποιος ελέγχει;

Η αύξηση της παραγωγής είναι πολύ πιο γρήγορη απ' ότι η αύξηση του πληθυσμού τις τελευταίες δεκαετίες. Αρα για την πείνα ευθύνεται ο έλεγχος των αγαθών. Είναι γνωστό από τον ΟΗΕ ότι υπάρχει τροφή για να τραφεί τρεις φορές ο πληθυσμός του πλανήτη. Παρόλα αυτά βλέπουμε τις εικόνες των παιδιών της Αφρικής με τις προσμένες κοιλιές που πεθαίνουν από την πείνα. Αρα υπεύθυνος για όλα αυτά είναι ο έλεγχος από μια μειοψηφία εκμεταλλευτών στα μέσα παραγωγής, στη διανομή των αγαθών. Τα λεφτά πάνε στα λεφτά και η ζωή,

Η ρύπανση μέσα από την τροφική αλιεσίδα καταλήγει και στο πάτο μας. Στη φωτό, διαδήλωση όταν έσπιασε το σκάνδαλο της διοξίνης

των ανθρώπων δεν μετράει για τους καπιταλιστές.

Οι λιμοί που έχουν υπάρξει τους δυο τελευταίους αιώνες, είχαν αιτία κοινωνικά. Στην Ιρλανδία σταν έγινε ο μεγάλος λιμός από το 1845 έως το 1848 όπου πέθαναν 1 εκατομμύριο άνθρωποι, η χώρα εξήγαγε σιτάρι και βοοειδή. Στην Ουκρανία, αντίστοιχα το 1932-33 όπου πέθαναν 5 εκατομμύρια άνθρωποι, ο Στάλιν εξήγαγε τότε σιτάρι. Η αύξηση του πληθυσμού από μόνη της δεν είναι καταστροφική για το περιβάλλον.

Η βασική διαφορά μέταξύ Πράσινων και επαναστατών είναι ότι οι Πράσινοι ρίχνουν τις ευθύνες σε όλους γενικά και δεν βλέπουν ταξικά το θέμα. Επίσης, αυτό που λένε είναι ότι φταίει η τεχνολογία. Η αλήθεια είναι ακριβώς το ανάποδο. Χρειαζόμαστε περισσότερη εφαρμογή της επιστημονικής έρευνας στην παραγωγή απ' ότι έχουμε σήμερα αλλά αυτό που χρειάζεται είναι η έρευνα να έχει κέντρο τις ανθρώπινες ανάγκες. Το πρόβλημα είναι ότι ιδιο το σύστημα, στις παραγωγικές σχέσεις που υπάρχουν και στο ποιος ελέγχει όλο αυτό τον πλούτο. Αρα, ποιος είναι αυτός που βάζει μπροστά τα συμφέροντά του χωρίς να τον ενδιαφέρουν καθόλου οι ανάγκες της κοινωνίας.

Επομένως, πρέπει να έχουμε καθαρό ότι επεμβάσεις για την προστασία του περιβάλλοντος απαιτούν τη σύγκρουση με τις προτεραιότητες που βάζει το ίδιο το σύ-

στημα και απαιτούν να μπουν οι ανάγκες των ανθρώπων πάνω από τα κέρδη των καπιταλιστών. Βλέπουμε δηλαδή ότι αυτό το σύστημα είναι τυφλό, βασίζεται στον ανταγωνισμό και το κέρδος χωρίς να δίνει δεκάρα για το τι αποτελέσματα έχει.

Γι' αυτό οι δυνάμεις της αγοράς είναι υπεύθυνες για την κρίση. Επειδή οι διαστάσεις που έχει πάρει η καταστροφή του περιβάλλοντος είναι μεγάλες και επικίνδυνες, γι' αυτή και σαν θέμα δεν πρέπει να το μποτιμάμε καθόλου. Το εργατικό κίνημα είναι αυτό που έχει και την ευαισθησία να παλέψει -γιατί αφορά την ίδια του τη ζωή- αλλά είναι κι αυτό που έχει τη δυνατότητα να σταματήσει αυτή την καταστροφή.

Ενας κόσμος με αφορμή τα οικολογικά προβλήματα, ριζοσπαστικοποιείται, θέλει να τα παλέψει, βγαίνει ανοιχτά και παλεύει τις επιπτώσεις του καπιταλισμού, έχει αντικαπιταλιστική διάθεση. Αυτό το είδαμε πολύ έντονα στην Αμερική, στις διαδήλωσεις του Σιάτλ και της Ουάσιγκτον όπου πάρα πολλές οικολογικές οργανώσεις, όπως "Οι φίλοι της γης" και πολλές άλλες κατέβαιναν και διαδήλωναν διπλαδίπλα με τους εργάτες ενάντια σ' αυτό το σύστημα. Βάζοντας τα δικά τους αιτήματα αλλά και το κοινό "Ο άνθρωπος πάνω από τα κέρδη". Υπάρχουν χιλιάδες ανθρώποι που είναι ευαισθητοποιημένοι σε σχέση με αυτά τα ζητήματα και εμείς πρέπει να παλεύουμε μαζί τους.

Ντιέγκο Ριβέρα

Ο Ντιέγκο Ριβέρα γεννήθηκε στο Μεξικό το 1886 και πέθανε το 1957. Υπήρξε ένας από τους μεγαλύτερους σύγχρονους ζωγράφους. Ο Ριβέρα-Ζωγράφιζε από 3 ετών. Οταν τέλειωσε την βασική εκπαίδευση μπήκε σε ένα στρατιωτικό κολέγιο όπου έμεινε λίγες μόνο βδομάδες μη μπορώντας να ανεχθεί την στρατιωτική πειθαρχία. Προερχόταν από μια οικογένεια με ριζοσπαστικές πολιτικές οπόψεις. Ο πατέρας του αρ-

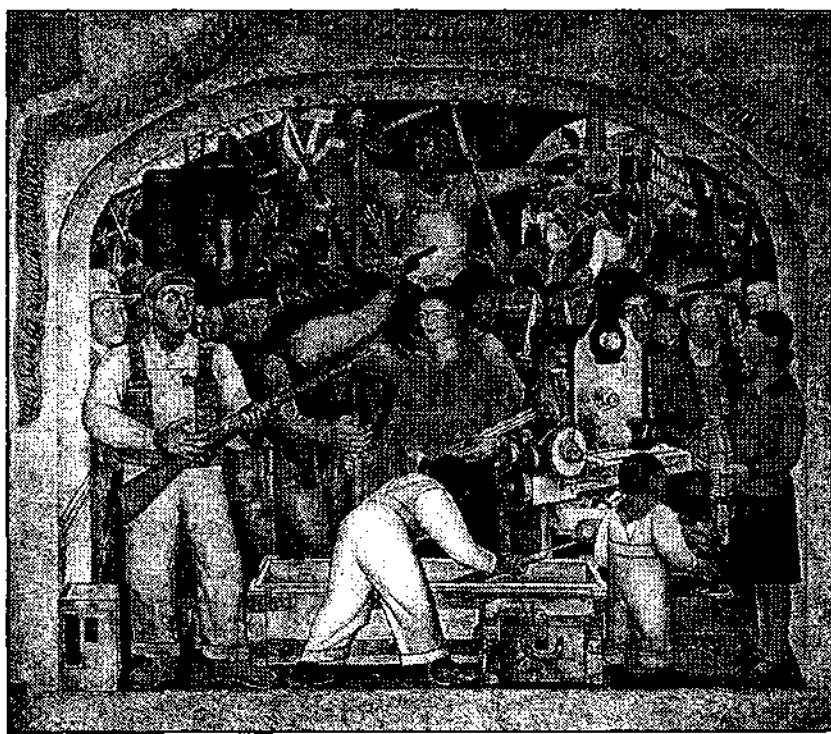
θρογραφούσε στην εφημερίδα "Ελ Νεμοκράτα" μια από τις πιο αριστερές στην περίοδο της επανάστασης στο Μεξικό (1913-1917).

Στα χρόνια των σπουδών του μαθαίνει την ιστορία της τέχνης των πολιτισμών που υπήρχαν πριν την ισπανική κατάκτηση, των Μόγιας και των Αζτέκων και εντυπωσιάζεται από την ομορφιά τους. Αυτές τις επιρροές θα τις χρησιμοποιήσει στο κατόπιν έργο του.

Ηδη από την ηλικία των 20 πάρνει μέρος σε εκθέσεις με μοντέρνους καλλιτέχνες, ιμπρεσιονιστές, συμβολιστές. Στα ταξίδια του στην Ευρώπη από το 1907 έρχεται σε επαφή με τόνις πρωταγωνιστές του κινήματος του Μοντερνισμού στην τέχνη. Πηγαίνοντας σε Ισπανία, Γαλλία και Μεξικό και πάρνει μέρος σε διάφορες πρωτοποριακές εκθέσεις. Ερχεται σε επαφή με τον Κυριολόμο και πειραματίζεται με αυτό το νέο στυλ. Το 1914 γνωρίζεται με τον Πικάσο. Την επόμενη χρονιά η έκθεσή του στην Μαδρίτη θα προκαλέσει τέτοια αντιπαράθεση ώστε οι αρχές την έκλεισαν.

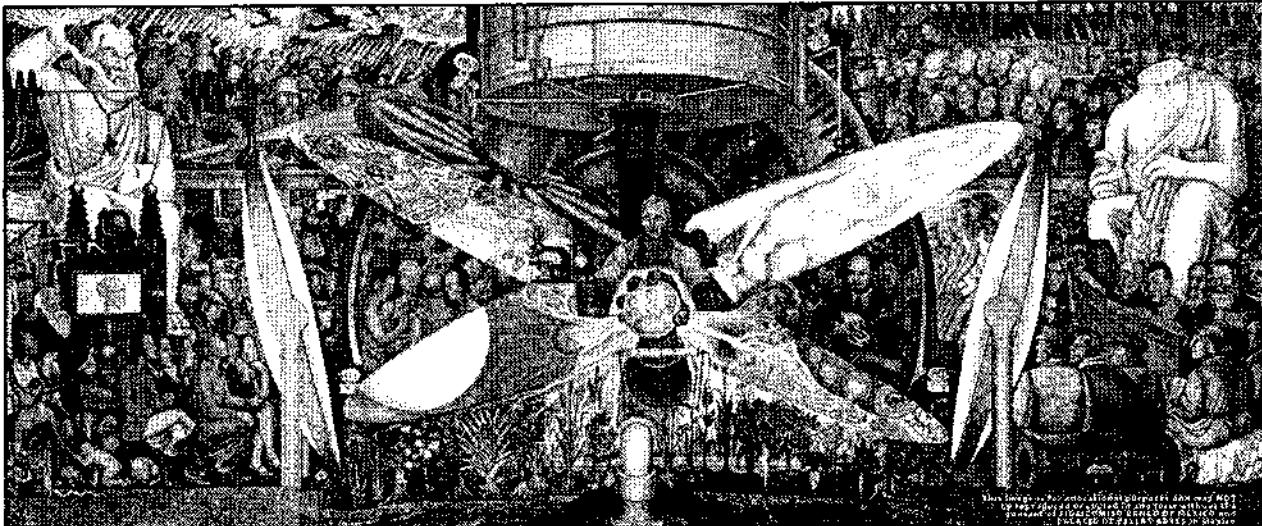
Η επανάσταση του Οκτώβρη του 1917 συγκλονίζει τον Ριβέρα, όπως και πολλούς άλλους μοντερνιστές καλλιτέχνες. Ο Ριβέρα επηρεάζεται από τις σοσιαλιστικές επαναστατικές ιδέες και αυτό φαίνεται στην ζωγραφική του.

To 1921 o Ριβέρα επιστρέφει στο Μεξικό. H ηώη της μεγάλης Μεξικάνικης Επανάστασης (1913-1917) είναι ακόμα ζωντανή και επηρεάζει το κοινωνικό και πολιτικό κλίμα που ξεδιπλώνει το έργο του. Μαζί με δύο άλλους ζωγράφους τον Χοσέ Κλεμέντες Ορόζκο και τον Αλφάρο Σικουέρο γίνονται οι πιο γνωστοί εκπρόσωποι του καλλιτεχνικού κινήματος του Μουραλισμού. Αυτό το κίνημα ήταν από τα σημαντικά στην τέχνη του 20ου αιώνα. Οχι τόσο για τις τεχνικές και τα μέσα που χρησιμοποιούσες. Για παράδειγμα ο Ριβέρα αναγνώριζε ρητά την συνέχεια ανάμεσα στους Μουραλιστές της δεκαετίας του '20 με τους ανώνυμους ζωγράφους του αρχαίου Μεξικό. Οταν ο Ριβέρα γύρισε στο Μεξικό το 1921 ήταν άμεσα επηρεασμένος από την τεχνική των έργων της

"Η διανομή των όπλων", Νοέμβρης 1928, φρέσκο στο υπουργείο Δημόσιας Παιδείας στο Μεξικό, περίπου 2.5μ x 3.5μ.

ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ

"Ο άνθρωπος κυριαρχος του σύμπαντος", φρέσκο του 1934 περίπου 5μ x 12μ. Στην πόλη του Μεξικού.

Ιταλικής Αναγέννησης που είχε μελετήσει εκεί. Το σημαντικό είναι με ποιους στόχους ζωγράφιζε ο Ριβέρα. Το Μανιφέστο που κυκλοφόρησαν οι Μουραλιστές το 1922 -με την υποστήριξη του συνδικάτου των τεχνιτών εργατών, ζωγράφων και γλυπτών, διακρίνεται την αντίθεσή του σε μια τέχνη που κινείται σε κλειστούς κύκλους διανοούμενων και υποστηρίζει μια τέχνη που θα είναι δημόσια παρουσία και σχόλιο.

Το 1923 είναι η αφετηρία της δημιουργικής περιόδου του Ριβέρα. Μόνο οι μεγάλες τοιχογραφίες που διακόσμησαν το κτίριο του υπουργείου Δημόσιας Εκπαίδευσης του παίρησαν τέσσερα χρόνια σκληρής δουλειάς, για να παρουσιάσει τελικά 117 παραστάσεις με την τεχνική του "φρέσκο" -παραστάσεις που αντλούν τα θέματά τους από την ιστορία των "από κάτω" στο Μεξικό. Μερικές ειφημερίδες του επιπλέονται για την ριζοσπαστική ζωγραφική του και κάποια από τα έργα του καταστρέφονται από τα δεξιούς τραμπούκους. Όμως η καλλιτεχνική δραστηριότητα και το έργο του αρχίζει να ξεπερνά τα όρια της χώρας του και προκαλεί το διεθνές ενδιαφέρον.

Παρούσα στα έργα του είναι και η επανάσταση. Στη "Πρωτομαγιά" εργάτες, αγρότες βρίσκονται κάτω από ένα λάβαρο που λέει "Ο πραγματικός πολιτισμός είναι η αρμονία ανάμεσα στον άνθρωπο και την φύση και ανάμεσα στους ανθρώπους". Στο έργο του "Άυτάς που τρώει πρέπει να δουλεύει" βάζει τους καπιταλιστές να σκουπίζουν τα πατώματα.

Το 1930 πηγαίνει στις ΗΠΑ ύστερα από προσκλήσεις λόγω του μεγάλου εν-

διαφέροντος που είχε προκαλέσει η δουλειά του. Εκεί, στο Ντητρόϊτ και στην Νέα Υόρκη, θα κάνει μια σειρά εκπληκτικές τοιχογραφίες σε τεράστιες επιφάνειες. Οι τοιχογραφίες του προσελκύουν δεκάδες χιλιάδες κόσμο. Σ' αυτές μέσα από την περιγραφή του σύγχρονου κόσμου που κυριαρχείται από τις μηχανές και τις τεχνολογικές προόδους έχει αναπαραστήσει την σαπίλα του καπιταλισμού σε αντιπαράθεση με την φωτεινή ελπίδα του Σοσιαλισμού. Στο Ντητρόϊτ, ο μεγιστάνας Ροκφέλερ του ζητά να σβήσει το πρόσωπο του Λένιν από μια τοιχογραφία που είχε κάνει στο μέγαρό του και να την αντικαταστήσει με κάποιου "ανώνυμου". Ο Ντιέγκο Ριβέρα αρνήθηκε να κάνει την παραμικρή υποχώρηση, η Τζένεραλ Μότορς ακυρώνει όλες τις παραγγελίες και στην Ν. Υόρκη τα έργα του καλύπτονται.

Στη δεκαετία του '30 ο Ριβέρα διαγράφεται από το Κομμουνιστικό Κόμμα Μεξικού και συνδέεται με τον Τρότσκι. Στο σπίτι του θα βρει καταφύγιο ο μεγάλος επαναστάτης από το '36 μέχρι το '38. Το Μεξικό ήταν η μόνη χώρα που έδωσε πολιτικό άσυλο στον Τρότσκι, αφού όλες οι χώρες της Ευρώπης και οι ΗΠΑ του είχαν κλείσει την πόρτα. Το 1938 ο Ριβέρα μαζί με τον Τρότσκι και με τον ουρεαλιστική ποιητή Αντρέ Μπρετόν γράφουν το "Μανιφέστο για μια Επαναστατική Τέχνη", που αποτελεί μια πύρινη κριτική στις επεμβάσεις του σταλινισμού στην καλλιτεχνική δημιουργία.

Εφτασε σε αυτές τις πολιτικές ιδέες μέσα από τις καλλιτεχνικές του αναζητήσεις και όχι το αντίστροφο. Τελικά η δου-

λειά του ταυτίστηκε με την εξύμνηση της μεξικάνικης "εθνικής περηφάνειας" που δεν διστάζει να χρησιμοποιεί ακόμα και η παρούσα καταπιεστική κυβέρνηση του Μεξικού που έχει κάνει "αγιό" τον Ζαπάτα και σφάζει τους σημερινούς επαναστάτες που συνεχίζουν τον αγώνα στο όνομά του.

Είναι αλήθεια ότι ο Ριβέρα και η σύντροφός του, η Φρίντα Κάλο, στάθηκαν στο πλευρό του Τρότσκι και ότι η σταλινική γραφειοκρατία τον αποκήρυξε σαν "τροτοκιστή" με όλο τον σχετό των συκοφαντιών που συνόδευαν τότε μια τέτοια "ρετσινία". Όμως ο φυσικός πολιτικός χώρος του Ριβέρα παρέμεινε το Μεξικάνικο Κομμουνιστικό Κόμμα. Παρ' όλο που έφυγε και ξαναγύρισε κάμποσες φορές από τις γραμμές του, σ' αυτό πέρασε τα περισσότερα χρόνια της ενεργούς πολιτικής ζωής του. Οι ιδέες που γίνονται ορατές μέσα από τα έργα του, δεν μπορούν να συμβαδίσουν με τον διεθνισμό του Τρότσκι και την επιμονή του στη βασική μαρξιστική θέση ότι η απελευθέρωση της εργατικής τάξης είναι έργο της ίδιας.

Παρά τις αντιφάσεις της πολιτικής του διαδρομής, τα έργα του Ριβέρα είναι όπλα για μας σήμερα. Είναι πλούσια σε φρίκη και οργή, οι καρικατούρες του Ροκφέλερ, ο εργάτης και ο αγρότης που υποφέρουν, οι επαναστάτες που παλεύουν για έναν καλύτερο κόσμο μέσα σε τεράστια πανοράματα της καθημερινής ζωής των "από κάτω" της κοινωνίας που συνήθως απουσιάζουν από τα περισσότερα έργα τέχνης.

Γιώργος Σαλούνας

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΤΙΚΗ

Ψέματα και εγκλήματα

Ζήσης Παπαδημητρίου
"Ο ευρωπαϊκός ρατσισμός",
Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα
σελ.367, 3550 δρχ

"Οο και αν αντηχεί παράξενο ο Louis Agassiz, ο μεγάλος αυτός επιστήμονας, υποστήριζε στα σοβαρά ότι οι ραφές του κρανίου των μαζύρων παιδών κλείνουν νωρίτερα από αυτές των λευκών, γι'αυτό και δεν θα πρέπει να παραφορτώνονται με γνώσεις, αφού κάτι τέτοιο δεν θα το άντεχαν τα δύσκαμπτα κρανία τους και θα έσκαγαν".

Το βιβλίο "Ο ευρωπαϊκός ρατσισμός, εισαγωγή στο φυλετικό μίσος" του καθηγητή Ζήση Παπαδημητρίου, από όπου προέρχεται και το παραπάνω απόσπασμα είναι ένα χρήσιμο βιβλίο για όσους θέλουν να καταλάβουν πώς γενήθηκε και εξελίχθηκε ο παραλογισμός του ρατσισμού - ο παραλογισμός του ίδιου του καπιταλισμού.

Το βιβλίο ανατρέχει στις ρατσιστικές αντιλήψεις, θεωρίες και φευτοεπιστήμες που χρησιμοποιήθηκαν από την κυριαρχητάξη σαν συμπλήρωμα στις ρατσιστικές διακρίσεις μέχρι σήμερα: Οι "φυλετικές θεωρίες" του 18ου και 19ου αιώνα, ο "κοινωνικός δαρβινισμός", η "Ευγονική" και η "φυλετική υγειείνη", ο αντινεγρισμός, ο αντισημιτισμός, η "κοινωνιοβιολογία", ο "βιολογικός ντετερνισμός".

Ο Ζ.Παπαδημητρίου παρουσιάζει τις προσπάθειες να εξηγηθεί "επιστημονικά" ο ρατσισμός, ξεκινώντας από την "φυλετική ανθρωπολογία" των 18ο αιώνα που υποστηρίζει για πρώτη φορά την άποψη ότι οι άνθρωποι χωρίζονται σε ανώτερες και κατώτερες "ψυλές": Σύμφωνα με τον Carl Von Linne "ο λευκός είναι μεγαλο-

φυής, εφευρετικός, εύθυμος... ο ερυθρόδερμος φιλάρεσκος, απότομος... ο κίτρινος άρπαγας, μελαγχολικός και παρασύρεται εύκολα από την κοινή γνώμη... ο μαύρος τεμπέλης, αδιάφορος, μελαγχολικός και υποκύπτει στην αυθαιρεσία αυτών που τον εξουσιάζουν..." Τέτοιες ρατσιστικές προκαταλήψεις εδακολουθούν να προάγονται και σήμερα με τους άλλες φορές "ζωώδεις υπεραθλητές" και άλλες φορές "υπερσεξουαλικούς" μαύρους άντρες.

Οι "φυλετικές θεωρίες" του 19ου αιώνα έφτασαν να γίνουν πράξη στο Ολοκάυτωμα εκατομμυρίων εβραίων, τοιγάνων, ομοφυλόφιλων και αρνητών του φασισμού. Η θεωρία της "ευγονικής", της απαγόρευσης των "φυλετικών αναμίξεων", η θανάτωση των "ανεπιθύμητων βρεφών" και άλλες δεκάδες απικρουστικές και περιθωριακές "θεωρίες" θα δοκιμαστούν στην πράξη από το ναζιστικό καθεστώς του Χίτλερ. Η θεωρία του "κοινωνικού δαρβινισμού" σύμφωνα με την οποία στην κοινωνία "Θα υπερισχύουν οι πιο δυνατές φυλές" αποτέλεσε και ιδεολογικό υπόβαθρο του ναζισμού.

Το βιβλίο του Ζ.Χατζηδημητρίου όχι μόνο περιγράφει και εξηγεί όλες αυτές τις θεωρίες, αλλά δίνει και άφθονα επιχειρήματα που τις αντικρούουν φθάνοντας στο

σήμερα και τον "επιστημονικό ρατσισμό". Ο συγγραφέας ανατρέπει τις θεωρίες του βιολογικού ντετερνισμού σύμφωνα με τις οποίες όλη η εξέλιξη των ανθρώπων είναι προκαθορισμένη στα γονιδιά τους. Σύμφωνα με αυτές κάθε τι σχετίζεται με το γενετικό κώδικα - υπάρχει, λένε, γονίδιο του "εγωισμού", γονίδιο της "κυριαρχίας": "Ετοι οι άνδρες κυριαρχούν επί των γυναικών γιατί δεν μπορούν να κάνουν διαφορετικά, αφού από τη φύση τους είναι ταγμένοι για την άσκηση κυριαρχίας. Οι εργοδότες εκμεταλλεύονται τους εργάτες γιατί είναι γεννημένοι για το επάγγελμα του επιχειρηματία..."

Στις σελίδες του βιβλίου μπορεί κανείς εύκολα να βρει επιχειρήματα για το γεγονός ότι ο ρατσισμός έχει οικονομική βάση και καλλιεργείται από τα πάνω. "Στόχος του βιολογικού ντετερνισμού είναι η νομιμοποίηση της ταξικής εξουσίας" γράφει ο συγγραφέας και παρακάτω: "Δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι η αναβίωση της θεωρίας του βιολογικού ντετερνισμού συμπίπτει ιστορικά με την εμφάνιση του κινήματος διαμαρτυρίας που έσπασε στα τέλη της δεκαετίας του '60. Ετοι, τα αιτήματα των μαύρων για ισότητα στην Αμερική θεωρήθηκαν παράνομα, αφού για την οικονομική και κοινωνική τους εξαθλίωση ευθύνονται οι ίδιοι στο βαθμό που είναι γενετικά λιγότερο ευφυείς από τους λευκούς".

Το ίδιο και με τους "δείκτες νοημοσύνης", όπου ο Παπαδημητρίου χρησιμοποιώντας ανάμεσα σε άλλους και τον βιολόγο Lewontin απαντάει στις θεωρίες που θέλουν την εξυπνάδα προκαθορισμένη από τα γονίδια: "Δεν υπάρχει τίποτα γνωστό στη βιολογία που να καθορίζει τα όρια της ανθρώπινης κοινωνικής οργάνωσης ή της ατομικής ολοκλήρωσης. Ισχυρίσμαι για το αντίθετο πρέπει να αντιμετωπίζονται με εξαιρετική κοχυποφία, γιατί συνήθως εξυπηρετούν τα συμφέροντα εκείνων που τους προβάλλουν".

Τα κεφάλαια που αφορούν τον "Αντιοπομπό" και τον "Αντινεγρισμό" δίνουν άφθονα ανάλογα παραδείγματα που φτάνουν και στην ανοιχτή χρηματοδότηση των ρατοιστών από την άρχουσα τάξη - ο Φόρντ χρηματοδοτούσε την έκδοση των ρατοιστικών και ψεύτικων "Πρωτόκολλων της Σιών", η γερμανική Κρουπ στήριζε αντίστοιχα τους ναζιστές.

Ο "Ευρωπαϊκός ρατοισμός" έχει αδυναμίες. Η πρώτη είναι ότι ενώ από τη μία το βιβλίο αποδέχεται και συνδέει σε πολλά σημεία την γένηση του ρατοισμού με την επικράτηση του καπιταλιστικού τρόπου παραγωγής, από την άλλη θεωρεί ότι "ο ρατοισμός αν και ιστορικά συνδέεται με την εμφάνιση του καπιταλιστικού τρόπου παραγωγής δεν αποτελεί αποκλειστικά και μόνο φαινόμενο της καπιταλιστικής κοινωνίας". Ψάχνει επίσης να βρει ρατοισικές διακρίσεις σε παλαιότερες ιστορικές περιόδους ονομάζοντας τις προκαταλήψεις και τις κοινωνικές, θρησκευτικές και πολιτικές διακρίσεις προηγούμενων κοινωνιών "οιονεί ρατοισμό, κοινωνικό ρατοισμό" κλπ. Δίνει έτσι την αίσθηση ότι ο ρατοισμός είναι ένας σπόρος ιδεών που υπήρχαν, αλλά άνθισαν με τη γένηση του καπιταλισμού.

Η δεύτερη αδυναμία είναι στον τρόπο με τον οποίο παρουσιάζεται: η ίδια η σχέση καπιταλιστικού τρόπου παραγωγής και ρατοισμού. Ενώ ο συγγραφέας κάνει αναφορές στην συγκεκριμένη ιστορική πορεία του καπιταλισμού που αποτέλεσε οικονομική βάση του ρατοισμού, δηλ. την ανάγκη της πρωταρχικής μυστικώσης του κεφαλαίου για διούλους, την αποικιοκρατία κλπ, από την άλλη αφιερώνει ένα κεφάλαιο στο θέμα "Ευρωπαϊκός πολιτισμός και Ρατοισμός" με πολύ γενικό τρόπο. Η πολιτική και οικονομική συγκυρία του καπιταλισμού σε κάθε φάση χάνεται και απομένει μια πορεία των ιδεών από το Διαφωτισμό μέχρι τις μέρες μας με πολύ αφηρημένο τρόπο.

Παρ'όλα αυτά ο "Ευρωπαϊκός ρατοισμός" είναι ένα πλούσιο σε πληροφορίες και επιχειρήματα βιβλίο που βοηθάει να ανοιχτεί η συζήτηση ενάντια στο ρατοισμό και αξίζει να διαβαστεί από τον κάθε αγωνιστή.

Γιώργος Πίττας

Χωρίς εθνικιστικούς μύθους

**Κ. Ε. Φλέμινγκ,
"Αλή Πασάς, Ο Μουσουλμάνος
Βοναπάρτης",
Εκδόσεις Οδυσσέας
314 σελίδες, 4300 δρχ**

Ποιος ήταν ο Αλή Πασάς των Ιωαννίνων και τι ρόλο έπαιξε στην κρίσιμη για τα Βαλκάνια περίοδο ανάμεσα στα τέλη του 18ου και στις αρχές του 19ου αιώνα; Η πιο συνηθισμένη εικόνα για τον Αλή που συναντάμε στα βιβλία ιστορίας του γυμνασίου, είναι καλυμμένη με εθνικιστικούς μύθους: Ο Αλή Πασάς είναι ο "αιματοβαμένος τύραννος της Ηπείρου", ο "σφάκτης των Σουλιώτων", ο "εχθρός της ελληνικής επανάστασης" κλπ.

Η Κ.Ε. Φλέμινγκ, που είναι καθηγήτρια

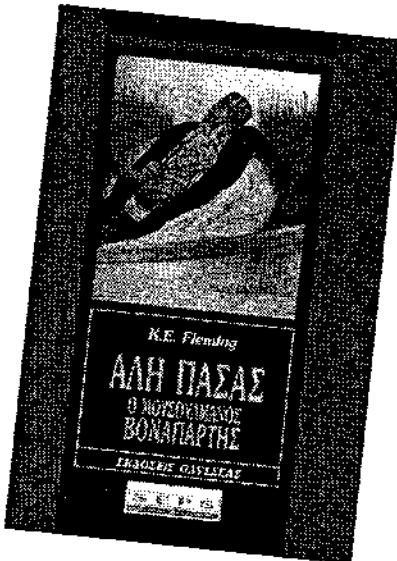
τους μύθους. Εξετάζει την προσωπικότητα και το ρόλο που έπαιξε ο Αλή Πασάς έχοντας σαν αφετηρία την ιστορική περίοδο μέσα στην οποία έδρασε και κυρίως τα δυο πιο σημαντικά γεγονότα που την χαρακτηρίζουν: την κρίση της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας και τις μεγάλες ανακατάτξεις που έφερε η Αστική Επανάσταση στη Γαλλία το 1789.

Η κρίση της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας στα τέλη του 18ου αιώνα, οδήγησε μια οειρά από τοπικούς ηγεμόνες στη σύγκρουση με τον Σουλτάνο και στην χάραξη μιας δικής τους ανεξάρτητης πολιτικής στις περιοχές που αυτοί διοικούσαν. Οι σημαντικότεροι από αυτούς ήταν ο Μωχάμετ Αλή στην Αίγυπτο και ο Αλή Πασάς στο "Πασαλίκι της Ηπείρου" που ουσιαστικά κάλυπτε σχεδόν ολόκληρη την ηπειρωτική Ελλάδα (Ηπειρο, Θεσσαλία, Δυτική Στερεά κλπ). Και οι δύο κατανάησαν ότι ο τρόπος για να αντλήσουν πλούτο και δύναμη βρισκόταν σε τρία πράγματα: στην ανάπτυξη διμερών διπλωματικών σχέσεων με τις Μεγάλες Ευρωπαϊκές Δυνάμεις, στην ισχυροποίηση των οικονομιών που ανήκαν στην επικράτειά τους και στην δημιουργία κοινωνικών ερειπιών που ανάμεσα στους τοπικούς πληθυσμούς.

Μια από τις βασικές πολιτικές του Αλή ήταν η στήριξη κάθε εμπορικής δραστηριότητας δτα Γιάννενα. Το αποτέλεσμα ήταν, γράφει η Φλέμινγκ, "η συστηματική καταστροφή της παλιάς τουρκικής τάξης των γαιοκτημόνων της περιοχής του και η επακόλουθη ανάδυση μιας, κατά κάποιο τρόπο, καινούργιας κοινωνικής τάξης".

Στη πραγματικότητα, η πολιτική του Αλή συνέβαλλε στη δημιουργία μιας αρκετά ισχυρής εμπορικής αστικής τάξης στα τέλη του 18ου αιώνα. Αυτή η "καινούργια κοινωνική τάξη" αποτελείτο στην συντριπτική πλειοψηφία της από ελληνόγλωσσους χριστιανούς εμπόρους που εκμεταλλεύτηκαν τα "ανοίγματα" του Αλή Πασά προς τη Δύση για να απλώσουν τις οικονομικές τους δραστηριότητες σε ολόκληρη σχεδόν την Ευρώπη.

Ομως, δεν ήταν μόνο οικονομικοί οι λόγοι που ευνόησαν μια τέτοια εξέλιξη, αλλά και πολιτικοί: "Βαθειά εντυπωσιασμένος ο

στο Τμήμα Ελληνικών Σπουδών στο Πανεπιστήμιο της Νέας Υόρκης, με το βιβλίο της "Αλή Πασάς, Ο Μουσουλμάνος Βοναπάρτης", καταρρίπτει διεξοδικά αυτούς

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΤΙΚΗ

Αλής από τους Ναπολέοντιους Πόλεμους και τη Γαλλική Επανάσταση, έφτασε μέχρι να ξεκινήσει διαδικασίες συγκρότησης ενός Συντάγματος - που θα ήταν βασισμένο στο Γαλλικό - για τους υπηκόους του... Παρότι φαίνεται ολοκάθαρα ότι αυτή η πρότασή του σηματοδοτούσε το έσχατο μέτρο αποφυγής ολέθρου στην προσπάθειά του να κερδίσει την υποστήριξη των μαζών στον αγώνα του ενάντια στην Πύλη και όχι μια σοβαρή δημοκρατική ευαισθησία, παρόλα αυτά είναι σημαντικό επειδή ο Αλής αντιλαμβανόταν την αποδοχή που είχε η συνταγματική φιλοσοφία τις μέρες του... Κάποτε ο λόρδος Μπάυρον τον είχε αποκαλέσει "Μουσουλμάνο Βοναπάρτη", ένα τίτλο περισσότερο κατάληπο απ' ό, πι ίσως και ο ίδιος ο Μπάυρον συνειδητοποιούσε".

Ο Αλή Πασάς, υποστηρίζει η Φλέμινγκ, "εδειχνει πολύ μικρό έως μηδαμινό ενδιαφέρον για τη θρησκεία, στο μέτρο που αυτό το ενδιαφέρον δεν καλυπτόταν από τα πολιτικά του αυμφέροντα". Τυπικά ο ίδιος ανήκε στην μουσουλμανική "αίφεση" των μπεκτασήδων, αλλά στην πραγματικότητα η πολιτική του όσον αφορά την θρησκεία ήταν προσαρμοσμένη στον θρησκευτικό κατακερματισμό των υπηκόων του: στο Πασαλίκι της Ηπείρου υπήρχαν αλβανόφωνοι μουσουλμάνοι μπεκτασήδες αλλά και αλβανόφωνοι χριστιανοί, τουρκόφωνοι μουσουλμάνοι, ελληνόφωνοι χριστιανοί και ισπανόφωνοι εβραίοι. Είναι χαρακτηριστικό, γράφει η Φλέμινγκ, ότι "η επίσημη πίστη της εκκλησιαστικής ιεραρχίας δεν είχε μεγάλη σημασία για την πλειοψηφία των λαϊκών ανθρώπων που ένοιωθαν αποξενωμένοι από τις κυβερνητικές τάξεις της αυτοκρατορίας, μέσα στις οποίες συγκαταλέγονταν και οι αποκαλούμενοι ήγετες της ορθόδοξης εκκλησίας".

Ενα από τα πλέον ενδιαφέροντα κεφάλαια του βιβλίου είναι αυτό που αναφέρεται στην γλώσσα και την εκπαίδευση και όπου εξηγεί το πώς ο Αλή Πασάς είχε καθιερώσει την ελληνική (και μάλιστα την δημοτική) σαν επίσημη γλώσσα του κράτους του, ενθαρρύνοντας ταυτόχρονα την ίδρυση ελληνόφωνων σχολείων στα Γιάννενα: "Χωρίς αμφιβολία τα εδάφη και η περίοδος διακυβέρνησης του Αλή, αποτέλεσαν συνάμα το επίκεντρο ζυμώσεων του αγώνα για την αποτίναξη του Οθωμανικού ζυγού. Τα σχολεία των Ιωαννίνων

λειτούργησαν ως ιδρύματα-τροφοδότες, γαλουχώντας πολλές προσωπικότητες που στην πορεία έγιναν μέλη της Φιλικής Εταιρείας, του πιο σημαντικού (αν και βραχύβιου) επαναστατικού πυρήνα".

Το βιβλίο της Φλέμινγκ αναλύει μια περίοδο κρίσιμη για την σύγχρονη ιστορία στα Βαλκανία και ειδικότερα στην Ελλάδα. Αν και το τελευταίο μέρος του βιβλίου ασχολείται υπερβολικά με την προσωπική ζωή του Αλή Πασά και αδυνατίζει έτοι την αιχμηρότητα της αρχικής ανάλυσης, "Ο Μουσουλμάνος Βοναπάρτης", μαζί με το βιβλίο του Γκριγκόρι Αρς "Η Αλβανία και η Ηπείρος στα τέλη του 19^{ου} και στις αρχές του 20^{ου} αιώνα", είναι από τα καλύτερα που μπορείτε να διαβάσετε για το θέμα.

Κώστας Πίττας

Η αυγή του εργατικού κινήματος

**Λικούργος Σ. Καλλέργης,
"Σταύρος Καλλέργης"
Εκδόσεις Προσκήνιο
332 σελ., 5.350 δρχ**

Κανένα κίνημα δεν έχει πέσει από τον ουρανό, δεν προήλθε από παρθενογέννηση. Οταν τον Νοέμβρη του 1918 ίδρυσαν το ΣΕΚΕ -που αργότερα θα μετονομαστεί σε ΚΚΕ- είχε πίσω του σχεδόν 30 χρόνια προσπαθειών να χτιστεί στην Ελλάδα σοσιαλιστικό κίνημα.

Μια από τις κορυφαίες φυσιογνωμίες στα πρώτα βήματα του σοσιαλιστικού κινήματος στην Ελλάδα, είναι ο Σταύρος Καλλέργης (1865-1926). Πρόσφατα κυκλοφόρησε από τις εκδόσεις Προσκήνιο το βιβλίο "Σταύρος Καλλέργης-Το διεθνές σοσιαλεργατικό κίνημα από τον 19^ο αιώνα και ο «υπαρκτός» σοσιαλισμός". Το βιβλίο είναι γραμμένο από τον γιο του,

τον Λικούργο Καλλέργη γνωστό ηθοποιού.

Ο συγγραφέας προσπαθεί να τοποθετήσει τις ιδέες και τη δράση του Σταύρου Καλλέργη στο ιστορικό τους πλαίσιο, στις συνθήκες που επικρατούσαν όχι μόνο στην Ελλάδα αλλά και διεθνώς. Η Αριστερά και το εργατικό κίνημα στην Ελλάδα δεν αναπτύχθηκαν σε ένα ξεκομένο "εθνικό περιβάλλον". Αντίθετα, από τα πρώτα τους βήματα αναζητούσαν έμπνευση και επηρεάζονταν από τις εξελίξεις στο εργατικό και σοσιαλιστικό κίνημα στις άλλες χώρες. Για παράδειγμα δεν ήταν τυχαία η στιγμή που επέλεξε ο Σταύρος Καλλέρ-

γης να αναγγείλει την κυκλοφορία της εφημερίδας "Σοσιαλιστής". Ήταν την 1 Μάη του 1890, ένα χρόνο μετά το ιδρυτικό Συνέδριο της Β' Διεθνούς, που αποφάσισε ότι η Πρωτομαγιά θα είναι η διεθνής μέρα δράσης των εργατών σε όλον τον κόσμο.

Ο Σταύρος Καλλέργης ήταν γιος ενός οπλαρχηγού της Κρήτης, που ήρθε στην Ελλάδα το 1868 μετά την αποτυχία της επανάστασης στο νησί και μπήκε στην αυλή του βασιλιά Γεωργίου Α'. Ο γιός του, είχε μπροστά του ένα σίγουρο μέλλον, λόγω καταγωγής και των σπουδών του στο Πολυτεχνείο. Ομως, επέλεξε από νεαρή ηλικία να θυσιάσει κάθε τι στον αγώνα για τον σοσιαλισμό.

Ο συγγραφέας του βιβλίου, φέρνει στο φως ένα πλήθος στοιχείων από την δράση του Καλλέργη. Και μόνο τα άρθρα του στην εφημερίδα "Σοσιαλιστής" είναι πραγματικός θησαυρός. Ενα μεγάλο μέρος

τους είναι αφιερωμένα στον αγώνα για το 8ωρο, το βασικό αίτημα και άξονα δράσης της διεθνούς σοσιαλδημοκρατίας εκείνη την περίοδο.

Ο Σταύρος Καλλέργης ήταν άνθρωπος της δράσης. Δεν αρκούνταν να λέει ωραία λόγια για τον σοσιαλισμό και να ζωγραφίζει μέσα στην άνεση του γραφείου του σχέδιο για την μελλοντική κοινωνία. Αφιέρωσε όλες του τις δυνάμεις να χτίσει τον "Κεντρικό Σοσιαλιστικό Σύλλογο" στην Αθήνα και τα παραπτήματά του σε όλλες πόλεις, στην έκδοση και στην κυκλοφορία της εφημερίδας. Στον Σταύρο Καλλέργη χρωστάμε τους πρώτους -μαζικούς- γιορτασμούς της Εργατικής Πρωτομαγιάς στην Αθήνα, το 1893 και το 1894 στις σήλες του Ολυμπίου Διός.

Ηδη στο τρίτο φύλο του "Σοσιαλιστή" (23-29 Ιουνίου 1890) διαβάζουμε νέα από τις κινητοποιήσεις των εμπορούπαλληλων για να μην δουλεύουν Κυριακές και για την απεργία των εργατών στα ορυχεία του Λαυρίου, ενός από τα πιο σκληρά κάτεργα, όπου χιλιάδες μεταλλωρύχοι δουλευαν σε άθλες συνθήκες και με σκληρή καταπίση. Οπως αναφέρει ο συγγραφέας "Το Λαύριο, στην πορεία και τη δράση του Καλλέργη στάθηκε ένας χώρος που του δημιούργησε πολλές περιπέτειες με την αυτονομία και τη δικαιοσύνη".

Ο Σ. Καλλέργης ήταν διεθνιστής. Για παράδειγμα σε ένα άρθρο του τον Οκτώβρη του 1893 έγραφε: "Πολλοί μας κατηγορούν ότι μεταχειρίζομεθα τας λέξεις Σοσιαλιστής, Σοσιαλισμός και όχι Κοινωνιστής, Κοινωνιασμός, μας μέμφονται σφοδρώς δια τούτο ως μεταχειρίζομενους ξενικάς λέξεις κλπ. Ήμεις δεν εννοούμεν τι θα ειπή η λέξις «ξενικός», Διεθνείς όντες επειδή δεν θεωρούμεν ένον ουδένα, ... διότι δεν είμεθα Ψευτοσοσιαλισταί Πατριώται! αλλά Διεθνείς Σοσιαλισταί Επαναστάται."

Σε πολλά άρθρα του, ο Καλλέργης υποστηρίζει ότι ο Σοσιαλισμός θα έρθει με την προπαγάνδα, την κινητοποίηση των εργατών για τα αιτήματά τους, με την μαζικοποίηση του σοσιαλιστικού κόμματος. Αυτή ήταν η γραμμή όλων των Σοσιαλδημοκρατικών Κομμάτων στην Ευρώπη, εκείνη την περίοδο που δεν υπήρχαν μεγάλα επαναστατικά ξεπάσματα και που η δεξιά ρεφορμιστική και η αριστερή επαναστατική πτέρυγα στη διεθνή σοσιαλδη-

μοκρατία μόλις είχαν αρχίσει να εμφανίζονται. Ο Καλλέργης είχε υπόψη του αυτές τις συζητήσεις, είχε τακτική επαφή με τις εξελίξεις στη Διεθνή.

Το πιο αδύνατο μέρος του βιβλίου είναι το δεύτερο, αυτό που ασχολείται με την Ρώσικη Επανάσταση και τον σταλινισμό. Ο συγγραφέας δικαιολογημένα καταγγέλει τον Στάλιν σαν "νεκροθάφη" της επανάστασης του Οκτώβρη και δίνει πλούσια στοιχεία από κείμενα του ίδιου του Λένιν το 1922 και 1923 όταν ο τελευταίος ακινητοποιημένος από την αρρώστεια έδινε την τελευταία μάχη του αυτή τη φορά ενάντια στον Στάλιν και την γραφειοκρατία. Όμως επειδή δεν έχει την μαρξιστική ανάλυση για τις αιτίες της ανόδου του Σταλινισμού καταλήγει να θεωρεί ότι η πηγή του κακού είναι το "συγκεντρωτικό κόμμα" που έχτισε ο Λένιν και η "δικτατορία του προλεταριάτου".

Παρόλα αυτά, το βιβλίο του Λυκούργου Καλλέργη είναι πολύτιμη προσφορά για να θυμηθούμε τις ρίζες της επαναστατικής παράδοσης του Διεθνούς Σοσιαλισμού.

Λέανδρος Μπόλαρης

Ο ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΧΗ ΜΕΧΡΙ ΣΗΜΕΡΑ

**Ρόμπερτ Λ. Χαϊλμπρόνερ,
"Οι Φιλόσοφοι του οικονομικού
κόσμου", Εκδόσεις Κριτική
473 σελίδες, 7.800 δρχ**

Το βιβλίο του Ρόμπερτ Χαϊλμπρόνερ "Οι φιλόσοφοι του οικονομικού κόσμου" καταφέρνει να παρουσιάσει τις ιδέες των μεγάλων οικονομολόγων με έναν τρόπο κατανοητό, ζωντανό και εξαιρετικά διασκεδαστικό. Η παρουσίαση ξεκινάει από τον Ανταμ Σμίθ, τον "πατέρα" της οικονο-

μικής επιστήμης.

Ο Σμίθ έζησε στη Σκωτία στο δεύτερο μισό του 18ου αιώνα, την εποχή που τα πρώτα μεγάλα εργοστάσια είχαν αρχίσει να κάνουν την εμφάνισή στα βιομηχανικά κέντρα της Μεγάλης Βρετανίας. Το 1776 ο Σμίθ δημοσίευσε το έργο του "Ερευνα για τη φύση και τα αίτια του πλούτου των εθνών" "ένα βιβλίο που επρόκειτο να αλλάξει ριζικά τις αντλήσεις μας όχι μόνο για την οικονομία αλλά και για ολόκληρη την κοινωνία. Μέχρι τότε ο «πλούτος» θεωρείτο συνώνυμος με την συσσώρευση χρυσού. Η συνταγή, για να αυξάνει ένα έθνος τον πλούτο του ήταν απλή: «να πουλάμε εμείς στους ξένους περισσότερα από όσα καταναλώνουμε από τα δικά τους προϊόντα». Η διαφορά θα πληρωνόταν σε χρυσό και έτσι τα βασιλικά θησαυροφυλάκια θα συνέχιζαν, διαρκώς, να γεμίζουν. Από τις αρχές του 18ου αιώνα, όμως, οι αντλήσεις αυτές είχαν αρχίσει να μοιάζουν πολύ παρωχημένες. Ο "μερκαντιλισμός", όπως ονομάζοταν αυτή η απλοϊκή οικονομική θεωρία, είχε τις ρίζες της στην εποχή του Μεσαίωνα, των ευγενών και της φεούδαρχίας.

Ο κόσμος, όμως, είχε αλλάξει πολύ από τότε. Στην Ολλανδία και την Αγγλία οι καπιταλιστές είχαν ήδη "εκθρονίσει" τους ευγενείς. Η Γαλλία έβραζε. "Ο Σμίθ", γράφει ο Χαϊλμπρόνερ, "δεν είναι, όπως πιστεύουν πολλοί, ένας απολογητής των ανερχόμενων αστών". Σκοπός του δεν είναι να ενστερνιστεί τα συμφέροντα οποιαδήποτε τάξης. Τον απασχολεί η προώθηση του πλούτου ολόκληρου του έθνους. Και ο πλούτος, για τον "Ανταμ Σμίθ, αποτελείται από τα προϊόντα που καταναλώνουν όλα τα μέλη της κοινωνίας, αν και ρέβαια όχι σε ίσες ποσότητες". Στις μέρες μας ο Ανταμ Σμίθ έχει καταλήγει να θεωρείται ο "οικονομικός προστάτης άγιος" των καπιταλιστών. Ο ίδιος, όμως, ποτέ δεν είχε σταματήσει να τους στηλιτεύει για την "απάνθρωπη αρπακτικότητά τους" να τους θεωρεί ακατάλληλους για να ηγεμονεύουν την ανθρωπότητα και να τους κατηγορεί ότι "έχουν κάθε ουμφέρον να εξαπατούν και να καταπίέζουν το κοινό". Αυτό που πίστευε ο Σμίθ, ήταν ότι ο ανταγωνισμός είχε τη δύναμη να μετατρέπει την ιδιοτέλεια των καπιταλιστών στην παραγωγή εκείνων των αγαθών (και σε εκείνες τις ποσότητες) που είχε ανάγκη η κοινωνία. Αυτό είναι το περιβόητο "αόρατο χέρι της αγοράς".

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΤΙΚΗ

Οι εξελίξεις, όμως, δεν δικαίωσαν την αισιοδοξία του Σμίθ. Αντί για την "αυτορυθμιζόμενη" οικονομία οι διάδοχοι του έβλεπαν, στο μέλλον συνεχείς κρίσεις. Ο **Μάλθους**, ένας χυδαίος υποστηρικτής των γαιοκτημόνων, προεβλεπεις την εξαντληση των φυσικών πόρων της γης, λόγω του υπερπληθυσμού. Ο **Ντέιβιντ Ρικάρντο**, σκληρός πολέμιος του Μάλθους που θεωρούσε τους γαιοκτήμονες παράσιτα, πίστευε ότι οι γαιοκτήμονες θα παραγκόνιζαν, τελικά, τους καπιταλιστές. Την ίδια εποχή οι εργάτες άρχισαν να απαντάνε, με τον δικό τους τρόπο, στην "απάνθρωπη αριστοκράτητα" των καπιταλιστών. *"Το 1779 ένας όχλος από 8.000 εργάτες επιτέθηκαν σ' ένα εργοστάσιο και το πυρπόλησαν για να δειξουν την εναντίωση τους στην ψυχρή, αδυσώπητη αποτελεσματικότητα των μηχανών. Το 1811 παρόμοιες διαμαρτυρίες εναντίον της τεχνολογίας σάρωναν την Αγγλία, από τη μια άκρη στην άλλη."* Αυτή τη σημή τίποτε διλού εκτός από τον Στρατό δεν μας αώνει απ' αυτή την πιο τρομερή απ' όλες τις καταστροφές, την εξέγερση των φτωχών εναντίον των πλούσιων" έγραψε ένας ποιητής, ο Σάουθι, τρομοκρατημένος από το κίνημα των Λουδιτών, όπως ονομάστηκε από τον μιθικό της αρχηγό, τον Νέντ Λούντ. Ο καπιταλισμός είχε φέρει μόνο την εξαθλίωση για την εργατική τάξη. Το 1828 ένα ριζοσπαστικό περιοδικό δημοσίευσε την απίστευτη ιστορία του Ρόμπερτ Μπλίνκοου, ενός από 80 παιδιά φτωχών που τα έστειλαν να δουλέψουν σε εργοστάσιο του Λάουνταμ. Αγόρια και κορίτσια, όλα τους περίπου δέκα χρόνων, υποβάλλονταν υψηλήμερόν σε μαστίγωμα, όχι μόνο σαν τιμωρία για το παραμέριο σφάλμα τους, αλλά και για να τονώνεται η εργατικότητά τους όταν χαλάρωνε. Η πρώτη απάντηση σε αυτή την βαρβαρότητα ήρθε από τους σοσιαλιστές της εποχής τον Οουεν, τον Φουριέ, τον Σαιν Σιμόν. Ο σοσιαλισμός τους ονομάστηκε "ουτοπικός" και οι τρεις είχαν μετατρέψει τα οράματά τους σε λεπτομερή σχέδια για την οργάνωση της κοινωνίας, αλλά κανένας τους δεν είχε λύσει το πρόβλημα πως θα "έπειθε" την κοινωνία να τουλάχιστον αυτούς που είχαν την δύναμη και την εξουσία να τα υιοθετήσουν.

Ο Σαιν Σιμόν πέρασε τα τελευταία χρόνια της ζωής του, καθισμένος στο δωμάτιό του, "περιμένοντας σε συγκεκριμένες ώρες που είχε σεχαγγείλει, την επίσκεψη κάποιου μεγαλοκαπιταλιστή που θα ή-

ταν διατεθειμένος να χρηματοδοτήσει τα σχέδιά του να αλλάξει τον κόσμο" όμως περίμενε εις μάτην. Το βιβλίο του Χαϊλμπρόνερ είναι γεράτο από απολαυστικές διηγήσεις για τις ιδέες των ουτοπικών. *"Για να το πούμε συγενικά"*, γράφει για παράδειγμα, *"ο Φουριέ ήταν εκκεντρικός. Για να ακριβολογούμε, ίσως να του είχε σαλέψει λίγο ο νοῦς. Είχε πλάσει έναν ε-*

νομικοί νόμοι" δεν μπορεί να είναι πάνω από τη θέληση των ανθρώπων.

Το 1848 η Ευρώπη βρέθηκε ξανά στο πόδι. Αυτή τη φορά τον τόνο δεν τον έδωσε ο "όχλος" όπως το 1789- αλλά οι εργάτες. Την ίδια χρονιά ο Μαρξ και ο Ενγκέλς έγραψαν στο Μανιφέστο του Κομμουνιστικού Κόμματος: *"Ενα φάντασμα πλανιέται πάνω από την Ευρώπη, το φάντασμα του κομμουνισμού".*

Σε αντίθεση με τους ουτοπικούς ο **Μαρξ** και ο **Ενγκέλς** δεν ασχολήθηκαν με ονειρικές περιγραφές του σοσιαλιστικού τους ορόματος. Ο καπιταλισμός, έλεγαν, τρέφει τον ίδιο του τον νεκροθάφτη: την εργατική τάξη. Και βάθηκαν να το εξηγήσουν, μελετώντας την ίδια τη λειτουργία του συστήματος. *"Εδώ έχουμε να κάνουμε"*, γράφει ο Χαϊλμπρόνερ για τον Μαρξ, *"με έναν οικονομολόγο που έχει διαβάσει όλους τους άλλους οικονομολόγους, με έναν σχολαστικό Γερμανό με πάθος για την λεπτομέρεια και ταυτόχρονα έναν παθιασμένο επικριτή του συστήματος, που δεν διστάζει να γράψει ότι το κεφάλαιο έχει τη «δύνα του βρικόλακα για το ζωντανό αίμα των εργατών» και που μας λέει ότι το κεφάλαιο ήρθε στον κόσμο «στάζοντας αίμα και βρόμα από την κορυφή μέχρι τα νύχια»". Σπριγμένος στην ανάλυσή του ο Μαρξ είχε κάνει, στους τρεις τόμους του Κεφάλαιου, μια ολόκληρη σειρά από προβλέψεις για τον καπιταλισμό: μιλούσε για πτωτική τάση των κερδών, για κρίσεις, για συγκεντρωποίηση του κεφαλαίου, για προλεταριοποίηση του πληθυσμού. *"Και το εκπληκτικό γεγονός"*, γράφει ο Χαϊλμπρόνερ, *"είναι το πόσες από αυτές τις προβλέψεις βγήκαν αληθινές"*. Η ανάλυση του Μαρξ παραμένει η πιο σοβαρή και διεισδυτική ανάλυση του καπιταλιστικού συστήματος. Οι *"Φιλόσοφοι του Οικονομικού Κόσμου"* δεν τελειώνουν με τον Μαρξ.*

Η αστική πολιτική οικονομία, στα χρόνια που ακολούθησαν, κυριαρχήθηκε από την προσπάθεια να *"θάψει"* τον Μαρξισμό και να *"εφεύρει"* πειστικές απαντήσεις στα ζητήματα που είχε ανόιξει: για την εκμετάλλευση, την κρίση, την κατάρρευση του καπιταλισμού. Ο Χαϊλμπρόνερ μιλάει για την εποχή *"μιας διανοητικής τραγωδίας πρώτης τάξεως"* όπου οι μόνοι που είχαν κάτι να πουν ήταν οι μικροί και οι άσσημοι, ο *"υπόκοσμος των οικονομικών"*. Υστερα πηγαίνουμε στον Θόρνταν *Bέπρηλεν*, έναν *"αιρετικό"* αμερικανό οικονομολόγο που δεν δίσταζε να

ντελώς φανταστικό κόδιμο. Η συνταγή του ήταν πολύ ακριβής. Η κοινωνία θα έπρεπε να αναδιοργανωθεί σε φάλλαγες, σε *phalansteres* όπως είναι η γαλλική λέξη, που θα ακολουθούν την οργάνωση ενός μεγάλου ξενοδοχείου¹. Ο Φουριέ είχε υπολογίσει τα πάντα, από το ποιος θα έκανε τις βρώμικες δουλιές -οι ορδές των παιδιών-, που έρουμε πάσο τους αφεσει η βρώμη, που θα διασκέδαζαν αφόταστα μέχρι τον αριθμό των φαλαγγών στην περίοδο της *"Αρμονίας"*, όπως ονόμαζε τον σοσιαλισμό του: 2.958.984 ακριβώς.

Καθώς θα φτάνουμε στην Αρμονία *"Θα γίνονται διάφορα τέρατα και σπηλιά: ένα Στέμμα θα περιβάλλει τον Βόρειο Πόλο η θάλασσα θα γίνει λεμονάδα"* *"έξι νέα φεγγάρια θα πάρουν τη θέση του μοναχικού μας δορυφόρου"* νέα είδη ζώων θα εμφανιστούν: *"ένας αντιλέων, ζω ιπάκουο και εξυπρετικό, μια αντιφάλαινα, που θα ζεύγουμε στα πλοιά, μια αντιπαρούδα και αντικοροί και αντιαρρούραιοι"*.

Τα οράματα των ουτοπικών, μπορεί να προκαλούν το γέλιο σήμερα, ήταν όμως στην εποχή τους μια φοβερή διαμαρτυρία ενάντια στην αδικία του καπιταλισμού και μια κραυγή ελπίδας μια φωνή ότι οι *"οικο-*

αποκαλεί τους καπιταλιστές "αργόσχολη τάξη" και να τους κατηγορεί ότι στέκονται εμπόδια στην παραγωγή. Και αναμφίβολα ήταν. Ο Βέμπλεν πέθανε το 1929, όταν ο καπιταλισμός πέρναγε, παγκόσμια, στην χειρότερη οικονομική κρίση όλων των εποχών, στη "Μεγάλη Υφεση". "Δεν χρειάζεται να μακρυγορήσουμε σε σχέση με το τι αικολούθησε όταν εκείνη την αποφράδα τελευταία βδομάδα του Οκτωβρίου του 1929 κατάρρευσε το χρηματιστήριο". Αποκαλυπτικά είναι τα ανέκδοτα που κυκλοφορούσαν τότε: έλεγαν ότι για κάθε μετοχή Goldman Sachs έπαιρνες δώρο και ένα περίστροφο ενώ, αν πήγαινες να κλείσεις δωμάτιο σε κάποιο ξενοδοχείο, ο υπάλληλος σε ρωτούσε: το θέλετε για να μείνετε ή για να πέσετε; "Στην αρχή η αμερικανική κυβέρνηση δεν έδειξε να πανικοβάλεται από την κρίση. Οι καπιταλιστές πίστευαν ακράδαντα ότι η οικονομία θα καταφέρει και αυτή τη φορά να «αυτο-ρυθμιστεί», το "αόρατο χέρι της αγοράς" θα τους έβγαζε αυτόματα, αργά ή γρήγορα, από την ύφεση. Αυτή για αυτό, όμως, η κρίση όρχισε να απλώνεται σε ολόκληρο τον κόσμο.

Το 1933 ο πρόεδρος Ρούζβελτ ανακοίνωσε το New Deal, ένα φιλόδοξο πρόγραμμα κρατικής παρέμβασης με στόχο να μειώσει την ανεργία και να τονώσει την αγορά. Λίγο αργότερα ο Μέντεντ Κέννενς, ένας βρετανός οικονομολόγος, κυκλοφόρησε τη "Γενική Θεωρία της απασχόλησης, του τόκου και του χρήματος". "Το βιβλίο ήταν επαναστατικό", γράφει ο Χαϊλμπρόνερ. "Ανέτρεψε την οικονομική επιστήμη, όπως ακριβώς την σίχαν ανατρέψει ο Πλούτος των Εθνών και το Κεφάλαιο. Διότι η Γενική Θεωρία κατέληγε σε ένα εκπληκτικό και ανησυχητικό συμπέρασμα: τελικά δεν υπήρχε μηχανισμός ασφαλείας". Με άλλα λόγια μια περίοδος ύφεσης δεν ήταν βέβαιο ότι θα μπορούσε να διορθωθεί από μόνη της, "η οικονομία θα μπορούσε να μένει στάσιμη επ' αόριστον, σαν πλοίο ακινητοποιημένο, σε νησεμίδα". Η λειτουργία της οικονομίας, έλεγε ο Κέννενς, ξεφράται από τη διατήρηση των επενδύσεων. Αν μειωθούν οι δαπάνες για μηχανήματα, εργοστάσια κλπ θα ξεκινήσει μια διαδικασία συρρίκνωσης της οικονομίας. Όμως οι ιδιωτικές επενδύσεις είναι ένας αναξιόπιστος κινητήριος τροχός. Στην καρδιά του καπιταλισμού κυριαρχεί η αβεβαιότητα, όχι η οιγουρία. Οι επιχειρηματίες βρίσκονται συνεχώς κάτω από την απειλή του κορεσμού της αγοράς

και ο κίνδυνος του κορεσμού συνεπάγεται κάμψη των ιδιωτικών επενδύσεων.

Η λύση ήταν η κρατική παρέμβαση, το New Deal. Το New Deal, όμως, δεν λειτούργησε. Ο Χαϊλμπρόνερ εξηγεί αναλυτικά πώς μόνο ο πόλεμος κατάφερε τελικά να βγάλει τον αμερικανικό (και στην συνέχεια τον παγκόσμιο) καπιταλισμό από την κρίση. Παρόλα αυτά ο "κευνισμός" έγινε η νέα ορθοδοξία, κερδίζοντας ακόμα και ολόκληρα κομμάτια της Αριστεράς. Στις μέρες μας το άστρο του Κευνισμού έχει δύσει. Σήμερα η "νέα ορθοδοξία" μιλάει ξανά για την "ελεύθερη αγορά" και την "αυτορρύθμιση του καπιταλισμού". Και οι κρίσεις του παρελθόντος αποδίδονται απλά σε "λάθη" -της αμερικανικής κεντρικής τράπεζας, των κυβερνήσεων κλπ. Η πραγματικότητα, βέβαια, είναι πολύ διαφορετική. Ο Χαϊλμπρόνερ είναι όπως γράφει "οπαδός του δημοκρατικού σοσιαλισμού".

Παρά τις διαφωνίες και τις αντιφρήσεις που μπορεί να έχει κανένας για το ένα ή το άλλο ζήτημα (κύρια για την άποψή του ότι ο καπιταλισμός δεν κινδυνεύει να καταρρεύσει πιοσ οπως στην βαρβαρότητα, όπως έλεγε η Ρόζα Λούξεμπουργκ) ο "Φιλόσοφοι του Οικονομικού Κόσμου" είναι ένα εξαιρετικά πολύτιμο βιβλίο.

Σωτήρης Κοντογιάννης

Ταξική διαστροφή

Marie France Hirigoyen,
"Ηθική Παρενόχληση",
Εκδ. Πατάκη
236 σελίδες, 3.650 δρχ

Το βιβλίο "Ηθική Παρενόχληση" της Marie-France Hirigoyen προσπαθεί να αναλύσει το πρόβλημα της ηθικής παρενόχλησης -ψυχολογική βία- σε διάφορες μορφές της καθημερινής ζωής. Η συγγραφέας προσπαθεί να δώσει ψυχολογική ερμηνεία στο θέμα της παρενόχλησης, εντοπίζοντας το πρόβλημα στη διαστροφή της προσωπικότητας.

Το μόνο ενδιαφέρον του βιβλίου είναι

ότι ασχολείται με ένα πρόβλημα που δεν έχει διερευνηθεί επαρκώς, παρόλο που είναι συνηθισμένο φαινόμενο. Χρησιμοποιεί παραδείγματα που είναι πολύ κοντά στην πραγματικότητα που βιώνει η γυναικεία στην καθημερινή της ζωή, παρόλο που δεν ταυτίζει την ηθική παρενόχληση με σεξιστική συμπεριφορά κατά των γυναικών. Στην εργασία, στην οικογένεια ή στις σχέσεις μεταξύ ενός ζευγαρίου πολλές φορές αναπτύσσονται σχέσεις καταπεστικές που δεν εκφράζονται με φυική βία αλλά με νεύματα και υπονοούμενα.

Η συγγραφέας εντοπίζει το πρόβλημα στην ύπαρξη διεστραμένων ατόμων. Αυτή η αντιμετώπιση είναι τελείως επιφανειακή. Δε δίνει καμία εξήγηση για το ποιες είναι οι αιτίες που δημιουργούνται αυτές οι συμπεριφορές. Φτάνει να αναζητά τα αίτια για την ανάπτυξη αυτής της αυταρχικής συμπεριφοράς στην παιδική ηλικία. Το γεγονός ότι η σεξουαλική παρενόχλη-

ση στο χώρο της εργασίας έχει πάρει τόσο μεγάλες διαστάσεις δεν είναι θέμα διαστροφής. Είναι ένα κοινωνικό και όχι ατομικό φαινόμενο.

Η παρενόχληση μέσα στην εργασία έχει να κάνει με τη συσσώρευση εξουσίας στα χέρια μιας μειοψηφίας ή ενός ατόμου. Αυτό που δίνει τη δυνατότητα στο αφεντικό να παρενοχλεί έχει να κάνει με την τάξη που ανήκει και όχι με τα προσωπικά του χαραχτηριστικά. Το ότι ζούμε σε μία κοινωνία που στηρίζεται στην εκμετάλλευση, το ότι η μειοψηφία απολαμβάνει προκλητικά προνόμια που δημιουργούνται από τον ίδρωτα της πλειοψηφίας, αυτό δίνει τη δυνατότητα στο αφεντικό ή

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΤΙΚΗ

στον προϊστάμενο που νομίζει ότι είναι αφεντικό, να μπορεί να ασκεί τέτοιου είδους συμπεριφορά. Ο εργοδότης που έχει την οικονομική εξουσία μέσα σε μια επιχείρηση έχει όλη τη δυνατότητα να αντιμετωπίζει όλους τους άλλους σαν αντικείμενα και τις γυναίκες εργαζόμενες σα σεξουαλικά αντικείμενα.

Αυτή η αντιμετώπιση δεν είναι θέμα διαστροφής. Τα αφεντικά κερδίζουν από τις σεξιστικές ιδέες, που θέλουν τις γυναίκες να είναι βασικά "ωραίες και σεξουαλικές". Και επομένως μπορούν να πληρώνονται λιγότερο και να δουλεύουν σε κατώτερες δουλειές. Οταν μία γυναίκα προσπαθεί να εργαστεί σε έναν ανδροκρατούμενο χώρο αντιμετωπίζει μαζί με την σεξουαλική παρενόχληση και διακρίσεις στο μισθό. Οταν ανακοινώνει στον εργοδότη ότι είναι έγκυος, τότε αυτός προκειμένου να αποφύγει την αποζημιεύση της απόλυτης, αρχίζει να σπέρνει διάφορες κατηγορίες όπως ότι είναι δύσκολος άνθρωπος, ότι δεν είναι εντάξει στα καθήκοντά της. Ο εργοδότης ή ο προϊστάμενος προσπαθεί να τη βγάλει άχρηστη και ανίκανη.

Στο βιβλίο γίνεται μία ευρεία αναφορά στην εμφάνιση ηθικής παρενόχλησης μέσα στην ίδια την οικογένεια ή στις προσωπικές σχέσεις των ζευγαριών. Η συγγραφέας χρησιμοποιεί παραδείγματα σχέσεων που χώρις να υπάρχει βία υπάρχει συ-

ντριβή της προσωπικότητας από τον άνδρα ώστε να εξασφαλίζεται έτσι η πλήρης υποταγή της γυναίκας. Αυτό γίνεται με τον υποτιμητικό τρόπο συμπεριφοράς με επικριτικά σχόλια και με την αδιαφορία για τα συναισθήματα του άλλου.

Η συγγραφέας επειδή χάνει από τα μάτια της την σχέση μεταξύ εκμεταλλευτή και εκμεταλλευμένου φτάνει να ταυτίζει την αυταρχική συμπεριφορά του αφεντικού με αυτή του συζύγου ή του συναδέλφου. Ο άντρας της εργατικής τάξης φτάνει πολλές φορές να ασκεί αυταρχική συμπεριφορά μέσα στην ίδια την οικογένεια. Δεν μπορεί να τον ταυτίζουμε όμως με τον εργοδότη κάτω από την ταμπέλα "θύτης και θύμα". Ο αυταρχικός εργάτης είναι κομμάτι μιας τάξης που βιώνει την καταπίση μέσα στην κοινωνία, δεν κερδίζει όμως από αυτή. Η αυταρχική του συμπεριφορά μπορεί να είναι το ξέσπασμα της καταπίσης που βιώνει μέσα από την εργασία του. Οι σεξιστικές ιδέες που κουβαλάει είναι κομμάτι της ιδεολογικής προπαγάνδας που υπάρχει μέσα στον καπιταλισμό.

Η συγγραφέας δίνοντας ψυχολογική έξηγηση στο ζήτημα της ηθικής παρενόχλησης είναι σα να βλέπει το "δέντρο και όχι το δάσος". Αυτή η εξήγηση δε δίνει καμία δυνατότητα διεξόδου. Μπορούμε να δώσουμε μάχες ενάντια σε αυτά τα φαινόμενα όχι όμως με το να στρέψουμε

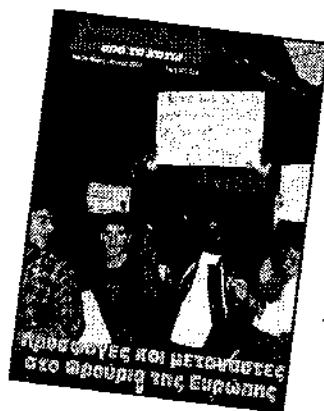
όσους ασκούν παρενόχληση στους ψυχολόγους. Αυτό που μπορεί να βάλει τέρμα είναι η συλλογική δράση. Οταν ο εργοδότης παρενοχλεί σεξουαλικά τις γυναίκες εργαζόμενες ποτέ δε σταματά εκεί. Αυτό του δίνει τη δυνατότητα να χρησιμοποιεί και όλους τους υπόλοιπους. Είναι θέμα των ίδιων των εργαζόμενων να αντιδράσουν. Τα βήματα των γυναικών για την κατάκτηση της ισότιμης μεταχείρισης στην εργασία και το σεβασμό της προσωπικότητάς τους, πρέπει μόνο μέσα από αγώνες και διεκδικήσεις του κινήματος. Οταν οι ίδιοι οι εργαζόμενοι πάψουν να δίνουν αυτές τις μάχες τότε τα φαινόμενα σεξουαλικής και ηθικής παρενόχλησης αυξάνονται.

Ταυτόχρονα αυτές οι μάχες μπορούν να αλλάξουν τις ιδέες των ίδιων των εργατών και να πάψουν να βλέπουν τις συνοδέλφους ή τις συζύγους τους σαν κατώτερες.

Ομως η εργατική τάξη έχει να δώσει και συνολικότερες μάχες. Σε μία κοινωνία που στρίζει τις σεξιστικές διακρίσεις μέσα από τους ίδιους τους θεσμούς, όπως την οικογένεια ή την εκπαίδευση, γιατί έτοι μπορεί να κερδίζει η μειοψηφία, τότε τελικά η αυταρχική και σεξιστική συμπεριφορά δεν είναι πρόβλημα ψυχολογικής διαστροφής αλλά των ίδιων των δομών της.

Κατερίνα Θωίδου

Σοσιαλισμός από τα κάτω

Δίμυνο περιοδικό του Σοσιαλιστικού Εργατικού Κόμματος

ΓΡΑΦΟΥ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΗΣ

Συνδρομή Ενίσχυσης
6.000 δραχμές

Όνομα.....

Διεύθυνση.....

Τηλ.....

για 1 χρόνο - Εσωτερικού 3.000 δρχ.
Εξωτερικού 5.000 δρχ.

Στείλτε την ενίσχυσή σας στο
λογαριασμό
155/911420-37 της Εθνικής Τράπεζας
Γράψτε μας στη διεύθυνση:
Σοσιαλισμός από τα κάτω
Τ.Θ. 8161, 100 10 ΑΘΗΝΑ

ΜΑΡΞΙΣΤΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ

- Μαρξ, Ενγκελς, Λένιν, Τρότσκι,
Λούξεμπουργκ, Γκράμσι, Πουλιόπουλος
- Εκδόσεις Εργατική Δημοκρατία
- Ιστορία, Φιλοσοφία, Οικονομία,
Λογοτεχνία
- Αγγλικά βιβλία των εκδόσεων Bookmarks

ΑΝΑΞΑΓΟΡΑ 14Α, ΟΜΟΝΟΙΑ - ΤΗΛ. 52 47 584